

ADRIAN KALI

**SECURITATEA ROMÂNĂ,
UN CAL TROIAN?**

ADRIAN KALI

**SECURITATEA ROMÂNĂ,
UN CAL TROIAN?**

Editura IRRD
București
2016

Redactor: Carmen Rădulescu
Copertă și tehnoredactare: Alina Vlăsceanu

© 2016, Editura IRRD, București
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
IRRD

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KALI, ADRIAN MATEI

Securitatea română, un cal troian? / Adrian
Kali. - București : Editura Institutului Revoluției
Române din Decembrie 1989, 2016

ISBN 978-606-8684-19-2

94(498)''1989.12''

CUPRINS

Introducere.....	7
Capitolul I	
Sistemul represiv comunist român.....	11
Capitolul II	
Represiunea în regimul comunist.....	48
Capitolul III	
Securitatea română. Modus operandi.....	72
Capitolul IV	
Operațiunea „Noua față” a Securității comuniste.....	98
Capitolul V	
Securitatea din județul Timiș în anul 1989.....	107
Capitolul VI	
Psihoza turiștilor sovietici, falsă pistă a revoluției române.....	116
Capitolul VII	
Securitatea română și presupusul său non-combat din decembrie 1989.....	131
Capitolul VIII	
După faptă, așa răsplată.....	140
Capitolul IX	
Uităm repede. Păcat!.....	144
În loc de final	
Nu vreau ore despre comunism. Nu mai merită să ne amintim ce a fost în trecut.....	149
Planșe fotografice.....	159
Bibliografie.....	179

Introducere

„Din păcate, Revoluția Română a zguduit, dar nu a schimbat, conștiința intelighenției noastre, prudentă, chiar disperată că se va afla cândva colaborarea ei cu fostul Regim!

Dar, Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989 nu-și omite obligațiile – studiile sale, mărturiile strânse în volume numeroase, vorbesc despre adevăr! Și el este numai acesta: Revoluția a fost a conștiinței românilor din marile orașe, obligată să riposteze Represiunii primitive a unui Regim Discreționar! Revoluția a dovedit, pe neașteptate, că poporul nostru, obidit de istorie, a avut resurse pentru a răsturna în numai șapte zile glorioase o uriașă nedreptate istorică: aceea a cultului personalității! Despre Revoluția Română, a treia în istoria ei modernă, trebuie să se vorbească în numele adevărului. O datorie de onoare a fiecărei conștiințe românești!

Și aș mai avea o întrebare: De-ați mai putea, ați pune din nou țara voastră, care este și a noastră, în jugul Dictaturii, ați mai suporta să aveți în frunte un N. Ceaușescu?

Și dacă răspunsul este: Nu!, atunci de ce nu declarați o dată pentru totdeauna ce s-a întâmplat între 16 și 25 decembrie în partea voastră de tablou: trădările, loialitățile greșite, rătăcirile, chiar crimele săvârșite!?

Mai devreme sau mai târziu se va afla totul! Poporul nostru este generos din fire. El iartă, dar pretinde să știe ce s-a întâmplat cu adevărat. Iertarea adevărată vine totdeauna după recunoașterea păcatelor și după Căință!

Au trecut 25 de ani de la „evenimentele” lor din decembrie 1989, timp suficient pentru ca șefii instituției de tristă amintire să-și pună problema dacă nu merită să dezvăluie partea lor din tabloul răsturnării lui Ceaușescu. Să descrie, să justifice, să recunoască și să-și exprime regretele! Dar nimeni din corpul de comandă al Securității nu a făcut

acest pas. Dimpotrivă, oamenii ei au mistificat, au dezinformat, au calomniat, au ascuns adevărul! Ca să nu mai vorbim că niciodată nu și-au exprimat dreptul la Căință!

După cum scria, în veacul nostru, un reputat cercetător evreu al Holocaustului, Yehuda Bauer:

Să nu fi părtaș!

Să nu fi victimă!

Să nu fi indiferent!

Ei au fost părtași la Aiud, la Poarta Albă, la Gherla, la Târgșor, la Pitești, la Sighet, Insula Mare a Brăilei, Baia Sprie, Nistru, Căvnic, Miercurea Ciuc, Suceava, Botoșani sau Bicăz....

Victimele aproape toate s-au săvârșit din viață...

Indiferenții prosperă și astăzi, și continuă să nu le pese!

Într-un veac care se poate întoarce din nou la logica războiului, ca încoronare a instinctului zoologic de putere care domină și astăzi omul contemporan!

Altfel spus, reconciliați-vă cu trecutul vostru! Spuneți adevărul! Și poporul vă va ierta!”¹

Claudiu IORDACHE

* * *

„Securitatea e un cal năvălaș pe care nimeni nu știe să-l călărească”. Cuvintele rostite de Nicolae Ceaușescu la Plenara din 22-25 aprilie 1968 descriu sugestiv evoluția Securității în aparatul de putere comunist. Poate fi considerată Securitatea română un cal troian? Un cal troian, în cazul *software*-ul computerelor descrie un anumit tip de „program spion”, care dă impresia că ar realiza ceva util, dar care în realitate crează funcții malefice ce permit accesarea neautorizată a unui calculator, respectiv copierea fișierelor și, chiar, controlarea comenzilor computerului penetrat. Căii troieni sunt programe „deghizate” ce încearcă să creeze breșe în sistemul de operare pentru a permite unui utilizator accesul în sistem.

¹ Claudiu Iordache, *Securitatea lui Nicolae Ceaușescu în decembrie 1989*, în „Caietele Revoluției”, nr. 3 (58)/2015, p. 40.

În decembrie 1989, dictatorul Nicolae Ceaușescu s-a trezit singur. După „defectarea lui Pacepa”, Nicolae Ceaușescu a acționat pentru controlarea strictă a aparatului Securității. Temându-se de un complot, liderul de la București îi va schimba pe toți cei care i se păreau suspecți ori nesiguri. Manevra nu i-a întărit controlul asupra Securității, ci a avut efectul contrar. Securitatea se va debarasa de el cu prima ocazie. Soluția supraviețuirii „curate” se conturează ca opțiune pentru „popor” în fața „crimelor dictatorului” (construcție propagandistică *post-factum*). Spre deosebire de Armată, care a mers pe mâna lui Ceaușescu până la moartea lui Milea, Securitatea se pregătea pentru schimbarea de lider. Scopul ei era dublu: supraviețuirea după schimbare și ștergerea urmelor activităților ilegale, represive din trecut. Securitatea și, ulterior, conducerea Armatei urmăreau să se salveze ca instituții, iar liderii să-și salveze poziția la momentul schimbării conducătorului. Imediat după fuga lui Ceaușescu, în 22 decembrie 1989, și capturarea sa, Securitatea a înscenat, în colaborare cu Armata și Miliția, diversiunea „teroriștilor” prin care a asigurat preluarea puterii de către eșalonul secund al nomenclaturii și păstrarea controlului asupra societății române.

Securitatea a continuat să funcționeze fără întrerupere după decembrie 1989. Vechile structuri au fost păstrate, s-a menținut cea mai mare parte a angajaților și au fost utilizate vechile practici și metode operative. Prin decrete ale Consiliului Frontului Salvării Naționale și, ulterior, ale regimului Iliescu, activitatea serviciilor secrete a fost legiferată: în ianuarie 1990 pentru serviciul secret al MI; în februarie 1990 pentru Centrul de Informații Externe (ulterior redenumit Serviciul de Informații Externe); în martie 1990 pentru Serviciul Român de Informații. Pentru Serviciul de Telecomunicații Speciale, Direcția Generală de Informații Militare, Serviciul Independent de Protecție și Anticorupție și Serviciul de Protecție și Pază au fost emise hotărâri de guvern, ordine ministeriale și ordonanțe de urgență care, ulterior, au fost transformate în legi speciale. Activitățile tuturor acestor structuri informative au fost reglementate printr-o lege generală – Legea nr. 51 privind siguranța națională a României, din iulie 1991, la care s-a adăugat Legea privind protecția informațiilor clasificate,

din august 2002. Doar SIPA – Serviciul secret al Ministerului Justiției nu beneficia, până în decembrie 2003, de o astfel de lege.

SRI, SIE, DGIM și serviciul secret al MI – servicii secrete născute din Securitate după decembrie 1989 – și-au împărțit vechile arhive și și-au construit propriile dosare, pornind de la acestea. Accesul la arhivele Securității a fost posibil, până în anul 2000, numai pentru cele deținute de SRI și a fost strict controlat de responsabilii serviciului. În 1999 a fost promulgată **Legea privind accesul la propriul dosar și de deconspirare a Securității ca poliție politică**, prin care a fost înființat Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS). Aplicarea legii a trenat, uneori din cauza lipsei de susținere, alteori a opoziției autorităților statului și a serviciilor secrete față de activitatea noii instituții. Colegiul CNSAS, o lungă perioadă de timp, în loc să deconspire Securitatea, pe agenții și colaboratorii Securității implicați în activități specifice poliției politice, s-a supus politicii duse de președinție, guvern și serviciile secrete, ajungând să transforme instituția într-una de conspirare a structurilor poliției politice comuniste. Un număr de dosare au fost arse sau sustrase în perioada decembrie 1989 – ianuarie 1990, iar în 1991, SRI a distrus o parte din fondurile arhivistice conținând documente de dinainte și de după 1989 (cazurile Jiet și Berevoiești). Astfel, numeroși foști ofițeri de Securitate ocupă poziții influente în instituțiile publice, în organizații civice și în marele patronat, dominând și controlând ansamblul societății române².

² Marius Oprea, „Moștenitorii Securității”, în *Despre Holocaust și comunism*. Anuarul Institutului Român de Istorie Recentă, vol. I, 2002, București, Editura Polirom, 2003, pp. 13-36.

Capitolul I

Sistemul represiv comunist român

La sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial în țările ocupate de Armata Roșie, după principiul *cuius regio, eius religio*¹, a început sovietizarea. Instaurarea comunismului în România s-a produs prin represiune. În primele momente după preluarea puterii executive – prin impunerea unui guvern aflat sub influență comunistă, la 6 martie 1945 – au existat la nivelul conducerii PCR două tipuri de abordare în ceea ce privește utilizarea represiunii ca mecanism de impunere a hegemoniei asupra țării. Cel dominant era coleric, pe alocuri ura de clasă depășind cu mult realitatea propriei puteri, dar în subsidiar exista un altul, mai organizat, care analiza posibilitățile și căuta căile de distrugere treptată a structurilor vechii societăți. Era, însă, numai o diferență de ton în abordarea unui scop comun – nimicirea dușmanului de clasă, socotită atunci, ca și ulterior, o datorie supremă a comuniștilor². Discursul politic al acestora conține liniile directoare ale administrării actului de poliție politică încă din primele momente de după 23 august 1944. Prima țintă au constituit-o colaboraționiștii regimului antonescian și legionarii, dezideratul lichidării „fasciștilor” fiind făcut public în termeni radicali încă din primele momente de după răsturnarea regimului antonescian. Au existat două opțiuni. Prima, a represiunii imediate și fără cruțare, și cea de-a doua – a amânării ei, în vederea derulării pas cu pas, concomitent cu ascensiunea comuniștilor la putere și utilizată ca mijloc de realizare a acesteia. Ultima opțiune a avut câștig de cauză. O primă misiune a fost formarea unor nuclee ale

¹ *Religia este a celui care domină* (traducere din latină).

² Marius Oprea, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 42.

viitoarelor poliții politice și punerea lor sub control comunist. Pregătind cucerirea puterii politice de către partidul comunist, aceste nuclee au avut misiunea de a crea o „atmosferă prielnică” și de a preveni reacțiile de respingere ale noului regim.

Infiltrarea și subordonarea serviciilor secrete române de KGB, prin epurarea vechilor angajați, a fost unul din principalele obiective ale ocupației sovietice, acțiunea fiind desfășurată sub acoperirea aplicării prevederilor Convenției de Armistițiu semnată de România la Moscova, în 12/13 septembrie 1944, cu Comisia Aliată (Sovietică) de Control. La sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial serviciile secrete din România erau: Siguranța – serviciul secret intern, Serviciul Special de Informații – serviciul secret extern și Secția a II-a a Marelui Stat Major al Armatei – serviciul secret militar. Toate aceste servicii secrete au continuat să funcționeze după 23 august 1944 cu aceleași cadre, doar șefii lor fiind schimbați. PCR a preluat controlul lor prin Emil Bodnăraș, secretar general la președinția Consiliului de Miniștri, însărcinat cu supravegherea serviciilor secrete, prin ordinul semnat la 27 aprilie 1945 de prim-ministrul Petru Groza, și de către Teohari Georgescu, ministrul de Interne în funcție. În fruntea acestor structuri au fost numiți comuniști sau „persoane de încredere”. Un proces similar de infiltrare și subordonare l-au suferit Poliția și Jandarmeria. O parte din cadre, pervertite, au continuat să lucreze conform ordinelor primite de PCR până la finele anului 1949, când foștii polițiști, ofițeri de informații și jandarmi au fost epurați, mulți fiind „răsplătiți” pentru serviciile lor pe parcursul sovietizării cu ani grei de închisoare. Armata a fost drastic epurată, iar corpul ofițeresc, în genere tradiționalist și conservator, a fost practic desființat. În virtutea prevederilor legale de pedepsire a criminalilor de război, din cei 17.000 de vechi ofițeri au fost păstrați în armată doar 3.000. Cei „deblocați”, după expresia vremii, au fost înlocuiți cu „cadrele noi”, formate în diviziile „Tudor Vladimirescu” și „Horia, Cloșca și Crișan”. Numărul acestora era dublu față de cel al vechilor militari păstrați în statele armatei, iar fidelitatea lor față URSS și implicarea în sovietizarea României a dus, practic, la anihilarea oricărei posibile replici militare față de ocupația

sovieto-comunistă³. Distanța între dorința arzătoare a liderilor comuniști de a-i vedea îngenunchiați pe opozanții regimului de „democrație populară” și posibilitatea de a trece la reprimarea acestora, cu ajutorul unui aparat polițienesc obedient, a fost parcursă relativ rapid, tocmai datorită controlului pe care PCR îl avea asupra Ministerului de Interne, prin Teohari Georgescu, secretar de stat din noiembrie 1944 și ministru al Internelor după 6 martie 1945. Controlul unic exercitat de partidul comunist, era condiția esențială în administrarea actului de poliție politică într-o formă concertată și mult mai eficientă în eliminarea adversarilor politici și a oricăror împotriviri la adresa regimului „democrat-popular”. Procesul de reorganizare a Direcției Generale a Siguranței și punctul ei final, schimbarea titlaturii în „Securitatea Poporului”, era deja încheiat la 10 iulie 1948, când în Secretariatul CC al PMR s-a luat în discuție și s-a decis înființarea poliției politice comuniste în noua formă. Departamentul Securității Statului (denumire uzuală: Securitatea) a fost, oficial, înființată prin Decretul nr. 221 al Prezidiului Marii Adunări Naționale a RPR, publicat în Monitorul Oficial nr. 200 din 30 august 1948. Inițial a purtat numele de Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP). DGSP a fost creată de SMERȘ, o divizie a NKVD, având ca misiune înlocuirea serviciilor secrete din țările ocupate de URSS cu structuri de tip sovietic. În cazul României, DGSP a înlocuit Direcția Generală a Poliției de Siguranță. DGSP a continuat să pună în practică opera de sovietizare a țării începută din 1945 de PCR sub protecția trupelor sovietice de ocupație. Conform principiului marxist-leninist al luptei de clasă, Securitatea a acționat pentru identificarea și lichidarea tuturor persoanelor considerate periculoase pentru regim. În acțiunea premergătoare decretului de înființare a Securității Poporului, au fost selectați spre a ocupa funcții de decizie în aparatul poliției politice comuniste în special oameni care aveau, deja, stagii în cadrul aparatului Siguranței sau

³ Constantin D. Nicolescu, *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, București, Editura Ramida, 1993, p. 29. Vezi și Dinu C. Giurescu, *Demobilizarea și dezarmarea trupelor române din țară*, în „Magazin istoric”, nr. 10 (331), octombrie 1994, pp. 7-9.

în Corpul Detectivilor. Selecția a fost făcută exclusiv în baza atașamentului dovedit față de comuniști, iar la comanda instituției și a Direcțiilor teritoriale au fost numiți ofițeri cu stagii de agenți în slujba NKVD-ului sau cu legături strânse în serviciile secrete sovietice. Pentru funcția de director a fost numit general-locotenent Pintilie Gheorghe⁴, iar ca directori adjuncți au fost nominalizați de Biroul Politic general-maior Alexandru Nicolschi⁵ și general-maior Vladimir Mazuru⁶, iar maior Wilhelm Einhorn, director/secretar. Securitatea era subordonată MAI, ministru de Interne fiind Teohari Georgescu, iar Marin Jianu – ministru adjunct. În realitate, Securitatea se afla sub controlul unei echipe de consilieri sovietici, agenți KGB și GRU, conduse de D.G. Fedicikin (1944-1948), apoi de generalul Alexandr Saharovski (1949-1953)⁷. În numele „luptei de clasă” brutalitatea a fost ridicată la rang de politică de stat și a provocat un reflex de lungă durată, întreținut cu ajutorul aparatului poliției politice. Teroarea a fost mult mai „eficient” administrată. Puterea regimului s-a bazat pe controlul exercitat de Securitate asupra mecanismelor fricii. În mod paradoxal dar nu întâmplător, Securitatea, un termen care definește de regulă starea de confort și de absență a tulburărilor provocate de imixtiuni în viața privată a cetățeanului, a fost ales să numească o instituție care a practicat tocmai restrângerea până

⁴ Pe numele său real Pantelei Bodnarenko, zis Pantiușa, agent sovietic de origine ucraineană, condamnat în perioada interbelică, în România, pentru spionaj.

⁵ Boris Grünberg, alias Alexandr Sergheevici Nikolski, cetățean român de origine evreiască, membru al Komsomol și UTC al PCR din anul 1932, a fost instruit de KGB și trimis pe teritoriul României pentru spionaj. Arestat și condamnat, a fost eliberat, ca și alți comuniști, în urma loviturii de stat de la 23 august 1944. În octombrie, același an, este numit comisar de poliție, iar din martie 1945 devine șeful Corpului Detectivilor. A condus Securitatea, împreună cu Gheorghe Pintilie și Vladimir Mazuru, având un rol de prim rang în organizarea acesteia după canoanele sovietice și în declanșarea terorii care i-a urmat.

⁶ Dennis Deletant, *Ceaușescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989*, București, Editura Humanitas, 1998, pp. 73-78.

⁷ Ion Mihai Pacepa, *Cartea neagră a Securității*, ediția a II-a revăzută, vol. 1 – *Poliția politică și spionajul în România comunistă*, București, Editura Omega, 1999, pp. 76-88.

la anulare a drepturilor omului. Aparatul poliției politice a avut un rol esențial în acțiunea de consolidare a comunismului. Principala sa atribuție a constat în inocularea și administrarea sentimentului de frică, o componentă fundamentală în administrarea actului de poliție politică. Mijloacele de teroare au urmărit menținerea fricii în stare difuză. Mijloacele brutale cu care regimul comunist din România și-a tratat adversarii s-a dovedit atât de eficientă, încât a creat percepția unei puteri malefice de-a dreptul supranaturale a Securității. Ignoranța, servilismul și lipsa de scrupule utilizate drept criterii pentru selectarea și recrutarea celor care au administrat actul de poliție politică au transformat România într-o țară supusă intereselor unei subțiri păături de activiști și a Conducătorului Suprem. Metoda fusese exersată deja cu succes în Rusia Sovietelor de către CEKA și succesorii săi instituționali, până la KGB și a fost copiată, în amănunt, de Securitate. După acest model, Securitatea s-a transformat treptat într-un soi de demon fără chip, slujitor fidel, ferm și la nevoie crud al regimului comunist. Teroarea ca politică de stat este una din învățăturile leniniste. Punctul de pornire al acestui mecanism de dominare a conștiințelor l-a reprezentat legiferarea terorii, care a debutat în sistemul comunist din România cu Decretul despre teroarea roșie, votat de conducerea Sovietelor la 5 septembrie 1918.

Legislația penală, cuprinsă în Codul Penal și în legile speciale sau decretele publicate în *Buletinul Oficial*, care l-au modificat și completat în primele două decenii, a fost adăugită cu o serie de măsuri legislative de natură să contureze mai exact cadrul de acțiune și să sporească eficiența organelor represive. Acestea au constat în așa-numite măsuri administrative luate de organele Ministerului Afacerilor Interne asupra unor categorii de persoane, în baza unor decrete și hotărâri ale Consiliului de Miniștri, care au avut în majoritatea lor un caracter secret. Secretizarea acestor măsuri represive a fost întreprinsă din mai multe rațiuni; mai întâi, ele veneau în contradicție cu prevederile constituționale care enunțau (chiar dacă formal) drepturile și libertățile cetățenilor – pe care le încălcau în mod flagrant –, dar și cu declarațiile pompoase ale autorităților comuniste privind libertatea care domnea în România. Principalele prevederi

penale cu caracter represiv, între 1948-1964, au fost cuprinse la Titlul I, Crime și delictе în contra statului din Cartea a II-a, Crime și delictе în special, din Codul Penal al RPR. Foarte des utilizate în condamnarea opozanților politici ai regimului în anii de maximă represiune (între 1948-1952 și 1957-1959) au fost art. 207-218 din Capitolul II privind Crime și delictе contra siguranței interioare a statului, grupate în Secțiunea I, Atentatul și complotul contra ordinii constituționale și sociale a RPR, Secțiunea I bis, Subminarea economiei naționale și sabotajul contrarevoluționar și Secțiunea II, Alte crime și delictе în contra siguranței interioare a statului. Articolele din conținutul acestui capitol al Codului Penal al RPR au fost fie adăugite prin Decretul nr. 202/1953, fie modificate în sensul înăspririi pedepselor, prin Decretele nr. 318/1958 și nr. 1/1959.

Structura organizatorică a Securității reflectă sarcinile ideologice primite de la partid și modul în care ea le-a aplicat. Era împărțită în 10 direcții centrale (Direcția I-a de Informații interne, Direcția a II-a de Contrasabotaj, Direcția a III-a de Contrainformații penitenciare, Direcția a IV-a de Contrainformații militare, Direcția a V-a de Anchete penale, Direcția a VI-a de Pază a Guvernului, Direcția a VII-a Tehnică, Direcția a VIII-a Cadre, Direcția a IX-a Politică, Direcția a X-a Administrativă și de contabilitate) deservite, la rândul lor, de secțiile care se ocupau cu cenzura corespondenței, supravegherea și interceptarea convorbilor telefonice, secretariat, cifru, evidență și arhive. Informațiile externe și activitatea de contraspionaj se desfășurau prin Direcțiile I-a și a IV-a, în cadrul unor structuri specializate și subordonate, ca și Serviciul Special de Informații – în subordinea Consiliului de Miniștri. În afara Direcției Generale, mai funcționau 13 servicii exterioare regionale: Direcția de Securitate a Capitalei și Direcțiile Regionale Brașov, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Sibiu, Suceava și Timișoara. Direcțiile regionale aveau la rândul lor în subordine Servicii județene și Birouri de Securitate orășenești și de plasă. Direcțiile Regionale aveau aceeași structură ca și DGSP, dar Direcțiile centrale subordonau servicii teritoriale în sfera de competență. Astfel, Direcția I-a coordona la nivelul regiunilor Serviciul I,

iar la nivelul Securităților județene, Biroul 1. Birourile locale de Securitate, cu 2-3 ofițeri operativi, cumulau atribuțiile operative specifice Serviciilor județene și Direcțiilor Generale de Informații Interne și Contrasabotaj și, după caz, de Anchetă, răspunzând, în genere, la solicitările primite de la DGSP prin Serviciile județene⁸.

În 1948 sunt constituite trupele MAI, care cuprindeau, pe lângă Trupele de Miliție, și Trupele de Securitate, Trupele de Grăniceri și Pompierii. Pe 23 ianuarie 1949, Jandarmeria a fost desființată, atribuțiile sale fiind preluate de către Direcția Generală a Miliției și de Trupele de Securitate, acestea din urmă fiind constituite la 17 februarie, prin Decretul nr. 455 din 1949, ca unități proprii ale Securității. Noile unități vor cunoaște o mărire continuă a efectivelor, ajungând în 1953 la 40.000 de angajați pentru Trupele de Miliție și 55.000 – pentru Trupele de Securitate⁹.

La mijlocul anilor '50, numărul trupelor de securitate era estimat la 165.000 de ofițeri și militari în termen, organizați în brigăzi și echipați cu artilerie și tancuri. Principala lor misiune era menținerea ordinii publice în centrele industriale mari și înăbușirea oricărei rezistențe la măsurile guvernului. În primul deceniu de activitate, au fost deseori solicitate pentru a lichida rezistența partizanilor din munți sau pentru a reprimă revoltele țărănești îndreptate împotriva colectivizării, ca și pentru a asigura paza coloniilor de muncă.

O primă modificare a organigramei Securității s-a realizat în 30 martie 1951, când prin Decretul nr. 50, Direcția Generală a Securității Poporului este re-denumită, devenind Direcția Generală a Securității Statului, cu următoarea componență: Direcția A Informații Externe, Direcția B Contraspionaj, Direcția C Contrasabotaj, Direcția D Transporturi, Direcția E Constraspionaj în miliție, Direcția F Supraveghere, Direcția G Anchetă penale, Direcția H Contraspionaj în forțele armate, Direcția I Protecția conducerii partidului, Direcția J Cadre și școli, Direcția K Administrativă,

⁸ Dennis Deletant, *op. cit.*, pp. 73-82, 112-114, 345-349.

⁹ *Ibidem*, p. 44.

Direcția L Politică¹⁰. Reorganizarea a fost necesară atât pentru a reflecta reorganizarea administrativă din septembrie 1950, când județele au fost grupate în 28 de regiuni, ceea ce a făcut ca numărul Direcțiilor regionale să crească corespunzător, precum și pentru a organiza în cadrul Securității un serviciu special care să se ocupe de corespondența guvernamentală. Direcțiilor generale li se adăugau Serviciul de Secretariat, care avea în atribuții pregătirea ședințelor și evidența arhivei operative, ca și corespondența în interiorul Securității. Alte servicii tehnice se ocupau cu interceptarea corespondenței și a convorbirilor telefonice, foto, filaj tehnic (prin microfoane)¹¹. Decretul 50 marca o creștere în duritate a mijloacelor „luptei de clasă” duse de Securitate împotriva claselor exploatare răsturnate, care încearcă să reinstaureze în țară regimul burghezo-moșieresc. Prin Decretul nr. 50 din 30 martie 1951, DGSP și-a schimbat numele în Direcția Generală a Securității Statului, iar prin Decretul 264 din aprilie 1951, SSI (Serviciul Special de Informații) a intrat în compunerea DGSS. După înlăturarea lui Teohari Georgescu din fruntea Ministerului Afacerilor Interne, în condițiile consolidării aparatului represiv, care acum avea în vedere nu numai continuarea „luptei de clasă”, ci și purificarea rândurilor partidului pentru lichidarea „devierii de dreapta”, s-a organizat Ministerul Securității Statului, ca instituție distinctă de Ministerul de Interne. Potrivit Decretului nr. 324 din 20 septembrie 1952, DGSS s-a separat de Ministerul de Interne și a fost încorporat în Ministerul Securității Statului (MSS) sub conducerea lui Alexandru Drăghici. Structura DGSS a rămas neschimbată, cu excepția adăugării unui inspectorat general de coordonare a unităților teritoriale și a unității „K” de contrainformații în miliție și închisori. Ministerul de Interne a rămas o structură separată, subordonând Miliția, Pompierii, trupele de grăniceri și administrația locală. Această reorganizare a fost de scurtă durată. După moartea lui I. V. Stalin, la 5 martie 1953, Lavrenti Pavlovici Beria a fost numit prim-ministru adjunct și a redevenit șef al Ministerului de Interne sovietic, care a

¹⁰ Bogdan Mândru, *Istoria Securității în România*, <https://bogdanmandru.wordpress.com/istoria-securitatiei-in-romania/>.

¹¹ *Ibidem*.

fost comasat cu Ministerul Securității. După arestarea lui Lavrenti Pavlovici Beria, la 26 iunie 1953, are loc reorganizarea părintelui Securității, KGB-ul. MVD (Ministerul de Interne), a fost separat de MGB (Ministerul Securității) care a fost redus la statutul de „Comitet” și transformat în KGB. La 7 septembrie 1953, are loc dizolvarea MSS, iar Securitatea a reintrat sub comanda Ministerului de Interne, MAI. Câteva luni mai târziu, la 11 iunie 1956, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1361, Ministerul de Interne a fost reorganizat și împărțit în două departamente: Departamentul Securității, care a moștenit structura DGSS, și Departamentul Internelor, care răspundea de Miliție și închisori. Trupele de Securitate și cele de grăniceri rămân sub autoritatea Securității. În structura DGSS s-au operat câteva modificări, revenindu-se la vechea clasificare a unităților după cifre și nu după litere și operându-se unele transferări de atribuții: Direcția I Informații externe, Direcția II Contraspionaj, Direcția III Informații interne, Direcția IV Contrasabotaj, Direcția V Contraspionaj în forțele armate, Direcția VI Transporturi, Direcția VII Supraveghere, Direcția VIII Anchete penale, Direcția de Cadre și Școli, Direcția Administrativă, Secretariatul¹². Erau adăugate mai multe servicii auxiliare: Serviciul B de Contrainformații radio, Serviciul C de evidență a dosarelor, Serviciul D care se ocupa cu asigurarea transportului deținuților, Serviciul F de filaj și interceptarea corespondenței, Serviciul H (Cifru), Serviciul K de Contraspionaj în închisori și unitățile Miliției și Serviciul Tehnic (T). Se mai înființează, pe lângă vechile școli de Securitate de la Băneasa, Oradea și Câmpina, o școală de antrenament a ofițerilor lângă București (la Grădiște) și una pentru studiul limbilor străine, care pregătea îndeosebi ofițeri pentru Direcția de Informații Externe. Prin HCM nr. 109 din 29 ianuarie 1958 se decide trecerea Departamentului metalelor rare din Ministerul Minelor la MAI, iar în 21 februarie 1959, HCM nr. 182 trece sub aceeași administrare și Departamentul neferoaselor, după ce prin HCM nr. 1422 se înființase, din 15 octombrie 1958, în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, o Direcție Generală minieră, al cărei director avea rang de

¹² *Ibidem.*

adjunct al ministrului. Măsura a dus la transformarea minelor în veritabile lagăre de muncă. Prin HCM nr. 200 din 24 martie 1961, acestea au revenit la Ministerul Minelor și Energiei electrice. Prin Decretul nr. 141 de reorganizare a Ministerului Afacerilor Interne are loc la 30 mai 1963 o nouă reorganizare a Securității. Conducerea ministerului este asigurată de un Colegiu, organ de conducere colectivă iar ministrul avea patru adjuncți. Prin același decret din 30 mai, Direcția I (Informații externe) este transformată în UM (Unitatea militară) 0123/1, cu numele de Direcția Generală de Informații Externe (DGIE). Securitatea are acum următoarea structură: Direcția a II-a Contraspionaj, Direcția a III-a Informații interne, Direcția a IV-a Contrasabotaj, Direcția a V-a Contrainformații militare, Direcția a VI-a Pază și transport demnitari, Direcția a VII-a Filaj și investigații, Direcția T Tehnică¹³. Securitatea păstra aceeași structură anterioară a Serviciilor sale auxiliare, precum și 16 direcții teritoriale în Regiunile țării. Securitatea pierde din importanță; controlul trupelor de Securitate, trece de la DGS către un departament distinct din cadrul Ministerului de Interne. Prin Decretul nr. 68 din 20 februarie 1960 trupele de grăniceri fuseseră transferate de la MAI la MFA (Ministerul Forțelor Armate). În august 1958, în urma tratativelor cu URSS, trupele sovietice au părăsit România, dar consilierii sovietici au rămas. Abia în 1964 marea majoritate a consilierilor KGB părăsește teritoriul României, Securitatea găzduind, însă, un număr limitat și după această perioadă.

Preluarea puterii de către Nicolae Ceaușescu, în 1965, nu a afectat imediat structura și modul de operare al Securității. Ceaușescu s-a limitat doar la eliminarea rivalilor personali și a fideliilor lor din conducerea Securității și a MAI. Acțiunea a debutat prin marcarea „abuzurilor” – în fapt, a crimelor, represiunii și a terorii – săvârșite în perioada Dej de conducerea PMR și a Securității. Restrângerea acțiunilor represive este trasată de HCM nr. 1629, din 30 noiembrie 1965, care prevedea trecerea în subordinea Consiliului Superior al Agriculturii a Gospodăriilor Agricole de Stat administrate de Direcția Generală a Penitenciarelor, moment care marca

¹³ *Ibidem.*

desființarea vechilor lagăre de muncă, alimentate an de an, de Securitate, cu deținuți. Secretarul general al partidului, el însuși unul din responsabilii însărcinați cu supervizarea organelor de represiune, reușește atât eliminarea rivalilor, cât și delimitarea sa de crimele făcute anterior de Partid și Securitate, îmbunătățindu-și imaginea și prin operațiuni de reabilitare a foștilor lideri comuniști uciși, în special a lui Ștefan Foriș și Lucrețiu Pătrășcanu (în 1968).

Treptat, Nicolae Ceaușescu și-a impus obiectivele prioritare, între care se afla propaganda internă și externă, centrate pe cultul personalității sale și al Elenei Ceaușescu. Prin Decretul nr. 710 din 22 iulie 1967, Securitatea este redenumită Consiliul Securității Statului, făcând în continuare parte din Ministerul de Interne. La 3 aprilie 1968 redevine organism independent de Ministerul de Interne, aflat sub controlul Biroului Politic și al lui Ceaușescu personal. La 19 aprilie 1972 revine în structura MAI, singurele modificări dintre cele două reorganizări fiind crearea, la 10 septembrie 1971, a Centrului de Informare și Documentare și a Centrului de Cercetări Parapsihologice (pentru perfecționarea metodelor de anchetă și investigații)¹⁴. Prin Decretul nr. 362, din 27 iunie 1973, al Consiliului de Stat are loc o altă reorganizare; direcțiile de Securitate și serviciile auxiliare sunt restructurate, iar DIE devine un organism complet separat de Securitate. În anul 1977 este înființat Centrul național de transmisiuni cifrate, în subordinea DIE, cu rolul de a deservi: ambasadele României, Direcția de Informații Militare și CC al PCR¹⁵.

DIE a fost scoasă de sub autoritatea formală a Consiliului de Conducere al MI și de sub jurisdicția Comitetului PCR din MI, dar și a Secției Militare a CC al PCR, căpătând independență administrativă, logistică, financiară, precum și în privința controlului de partid și a politicii de cadre. De asemenea, pentru menținerea și creșterea loialității față de Ceaușescu, salariile au fost mărite cu 25% față de ale celorlalți angajați ai Securității, angajații DIE beneficiind de tot soiul de venituri suplimentare – prime, sporuri și alte privilegii.

¹⁴ Dennis Deletant, *op. cit.* p. 113.

¹⁵ *Ibidem*, p. 114.

Efectivele, organigrama, sediile și conducerea erau complet acoperite, DIE putând emite documente de identitate – inclusiv carnete de membri de partid și de sindicat – cu nume și locuri de muncă fictive¹⁶.

Defectarea directorului adjunct al DIE, generalul Ion Mihai Pacepa, care a trădat comunismul și pe Ceaușescu, trecând la americani, a determinat reorganizarea totală a departamentului. Un decret secret din iunie 1973 consfințește transformarea DIE într-un instrument personal al lui Ceaușescu. Printr-un decret al Consiliului de Stat, din martie 1978, Securitatea se numește Departamentul Securității Statului, făcând în continuare parte din Ministerul de Interne. Importanța sporită a Securității din această perioadă este probată și de ridicarea șefului său la rangul de ministru secretar de stat, în timp ce o parte din șefii principalelor direcții au fost numiți miniștri adjuncti. Securitatea are de acum și sarcina de a coordona „activitatea de prevenire, depistare, neutralizare și lichidare a acțiunilor teroriste pe teritoriul României”, în acest scop fiind creată Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă condusă, la început, de colonelul Ștefan Blaga. Ea avea în 1989 un efectiv de 795 de ofițeri și soldați¹⁷. Ofițerii români cunoscuți de Pacepa și aflați în rezidențele din Occident au fost retrași în Centrală și trecuți „în conservare”. În anii '80, structura Securității a rămas, în linii mari, aceeași cu cea stabilită în 1978.

În decembrie 1989 Departamentul Securității Statului (DSS) era condus de secretarul de stat cu rang de ministru, șef al DSS, general-colonel Iulian Vlad. Departamentul mai avea doi miniștri adjuncti: șeful CIE, general-locotenent Aristotel Stamatiou și general-maior Gianu Bucurescu. În funcția de secretar de stat era general-maior Ștefan Alexe.

Departamentul avea un Consiliu Politic, care era condus de general- maior Ioan Marcu și avea în subordinea sa 10 ofițeri, doi subofițeri și un civil.

Direcțiile din cadrul DSS aveau următoarea configurație:

UM 0544: Centrul de Informații Externe era condus de general-locotenent Aristotel Stamatiou și avea în subordinea sa 715 ofițeri, 36 maiștri militari, 197 de subofițeri și 111 civili.

¹⁶ I. M. Pacepa, *Cartea neagră a Securității*, vol. 3, București, Editura Omega, 1999, pp. 75-81.

¹⁷ Dennis Deletant, *op. cit.* p. 301.

Agencia de Valori Speciale (AVS) – numită și Agenția de valută Străină, implicată în plata acțiunilor Securității române în afara hotarelor țării.

UM 0195: Contrainformații CIE, Control al Ambasadelor Române în Străinătate, Monitorizarea Emigranților Români avea în funcția de șef pe general-maior Ioan Moț, în a cărui subordine erau 386 de ofițeri, cinci maiștri militari, 15 subofițeri și 18 civili.

UM 0110: Contrainformații CIE în Țările Socialiste era condusă de general-maior Victor Niculicioiu și avea un efectiv de 264 de ofițeri, opt maiștri militari, 15 subofițeri și 17 civili.

UM 0525: Cifru CIE avea în funcția de șef pe general-maior Gheorghe Radu, în a cărui subordine erau 412 ofițeri, 15 maiștri militari, 32 de subofițeri și 16 civili.

UM 0107: ICE Dunărea era condusă de colonel Constantin Gavril, având un efectiv de 115 ofițeri, 10 subofițeri și 12 civili.

UM 0610: Direcția I– Informații Interne. Șeful Direcției, colonel Gheorghe Rațiu avea trei adjuncți șefi de direcție: colonel Ilie Merce, locotenent-colonel Gabriel Anastasiu și locotenent-colonel Elena Moga. În cadrul direcției figurau 98 de ofițeri, opt subofițeri și opt civili.

UM 0617 Direcția II-a: Contrainformații Economice. În această direcție în funcția de șef era generalul Emil Macri, iar în funcția de adjunct șef direcție erau: locotenent-colonel Constantin Stan și locotenent-colonel Claudiu Bucur. În 30 decembrie 1989 în această direcție figurau ca și angajați 150 de ofițeri, șase subofițeri și 11 civili.

UM 0625 Direcția III-a: Contraspionaj era condusă de șeful de direcție, general-maior Aurelian Mortoiu, iar în funcțiile de adjuncți erau colonel Filip Teodorescu, locotenent-colonel Emil Rădulescu și locotenent-colonel Gheorghe Diaconescu. În cadrul acestei direcții erau angajați 215 ofițeri, patru maiștri militari, 22 subofițeri, un civil.

UM 0632 Direcția IV-a: Contrainformații Militare. Șeful direcției era general-locotenent Gheorghe Vasile, iar cei trei adjuncți erau colonel Radu Bălășoiu, locotenent-colonel Mihai Uță și locotenent-colonel Dumitru Petanca. În subordinea lor se aflau 926 de ofițeri, 17 maiștri militari, 160 de ofițeri fără mandat și 30 civili.

UM 0666 Direcția V-a: Securitate și Gardă Demnitari era condusă de general-maior Marin Neagoie. Acesta comanda asupra unui efectiv de 306 ofițeri, 14 maiștri militari, 144 subofițeri și 20 civili.

UM 0638 Direcția VI-a: Cercetări Penale avea șef pe colonel Gheorghe Vasile, adjunct pe colonel Pătru Murariu. Cei doi conduceau un efectiv de 36 ofițeri, 1 maistru militar, 26 subofițeri și 9 civili¹⁸.

În cadrul Departamentului Securității Statului funcționau mai multe unități speciale, fiecare cu preocupări specifice unei poliții politice, care asigura sprijin necondiționat organelor de partid și de stat.

UM 0620: Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă (USLA). Această unitate bine echipată era condusă direct de șeful securității general-locotenent Iulian Vlad, care avea răspunderea nemijlocită a USLA. Următorul ofițer la comanda USLA era colonel Gheorghe Ardeleanu. Adjuncții de la comanda unității USLA erau colonel Gheorghe Troșca, locotenent-colonel Ion Bliorț și colonel P. Firan, care era și șeful de Stat Major al USLA și colonel Mircea Popescu. În unitatea specială USLA erau încadrați 184 de ofițeri, 21 maiștri militari, 580 subofițeri și 10 civili.

Unitatea Specială F (Filaj) era condusă de colonel Ion Băjenaru și de adjunctul locotenent-colonel Paula Stanciu. În cadrul unității erau angajați 447 ofițeri, 13 maiștri militari, 252 subofițeri și 65 civili.

UM 0500: Serviciul Independent pentru Apărarea Secretului de Stat se subordona direct generalului Iulian Vlad și era format din 43 de ofițeri, opt subofițeri și doi civili.

Serviciul Independent pentru Comerț Exterior. Șeful serviciului, colonel Ștefan Alexandru avea în subordine 41 ofițeri, doi subofițeri și doi civili.

Centrul de Informatică și Documentare. Locotenent-colonel Dan Nicolici, în calitate de șef, coordona 174 ofițeri, 32 maiștri militari, 50 subofițeri și 16 civili.

Serviciul D (Dezinformare, Discreditare) avea un rol important în propaganda comunistă și era condus de colonel Dumitru Tatu, având în subordine 20 ofițeri și doi subofițeri.

¹⁸ Costel Balint, 1989. *Ieri informator, azi colaborator*, Timișoara, Editura Eurostampa, 2011, p. 48.

Serviciul Independent Secretariat Juridic era condus de colonel Florică Dobre și îl avea ca adjunct pe locotenent-colonel Aurel Rogojan. În cadrul serviciului erau angajați 19 ofițeri și 9 subofițeri.

Serviciul Independent Cadre, Învățământ și Organizare, Mobilizare. Șeful serviciului era colonel Maria Petrescu, iar adjunct – Eugen Jeledintan. Ei aveau în subordine 28 de ofițeri și șapte subofițeri.

Comandamentul pentru tehnică Operativă și Transmisiuni (CTOT). Cei 20 de ofițeri, trei maiștri militari, 10 subofițeri și 9 civili erau conduși de general-maior Ovidiu Diaconescu.

Serviciul (Transportul Corespondenței Secrete) era format din cinci ofițeri, un maestru militar și 71 subofițeri, care aveau ca șef pe colonel Mircea Ștefănescu.

Unitatea Specială P (Producție Tehnico – Operativă) era condusă de locotenent-colonel Teodor Hristea, care coordona 171 ofițeri, 257 maiștri militari, 9 subofițeri și 28 civili.

Unitatea Specială R (Transmisiuni între Departamentul Securității Statului și Miliție și Trupele Ministerului de Interne, Interceptarea Transmisiunilor de Radio Străine). Șeful unității, colonel Radu Remus și adjunctul locotenent-colonel Tiberiu Lopatiță își desfășurau activitatea împreună cu 230 ofițeri, 10 maiștri militari, 20 subofițeri și 99 civili.

Unitatea Specială S (Interceptarea Corespondenței). Serviciul care viola secretul corespondenței era condus de colonel Constantin Marinescu și de adjuncții locotenent-colonel Eugen Grigorescu și locotenent-colonel Aurora Negoită, Personalul care citea corespondența românilor era format din 300 ofițeri, șapte maiștri militari, 67 subofițeri și 14 civili.

Unitatea Specială T (TONOLA, Supravegherea Telefoanelor și Monitorizarea Video) avea un efectiv de 404 ofițeri, 35 maiștri militari, 19 subofițeri și 19 civili, care era condus de general-maior Alexandru Țencu, în calitate de comandant al unității și de adjuncții locotenenți-colonei Gheorghe Bușu și Ștefan Toader.

Unitatea Specială de Aviație se afla sub directă coordonare a generalului Iulian Vlad și, în 30 decembrie

1989, avea un efectiv de 22 de ofițeri, 19 maiștri militari și trei subofițeri.

Centrele de Perfecționare a cadrelor Direcției Securității Statului:

Școala de Perfecționare a Cadrelor de Securitate Grădiștea (lângă București) avea un personal format din 61 ofițeri, 12 maiștri militari, 18 subofițeri și 79 civili.

Centrul de Perfecționare Cadre Bran avea un efectiv de opt ofițeri, cinci maiștri militari și 13 civili.

Centrul Special de Instrucție București era alcătuit din 12 ofițeri, opt subofițeri și cinci civili.

Birourile Județene și din București ale Departamentului Securității Statului aveau un efectiv de 4.017 ofițeri, 182 maiștri militari, 1.297 subofițeri și 563 civili.

Departamentul Securității Statului în municipiul București era condus de directorul colonel Gheorghe Goran.

Comandamentul Trupelor de Securitate era condus de general-maior Grigore Ghiță, având în subordine 1.387 ofițeri, 136 maiștri militari, 924 subofițeri, 536 civili și 20.387 militari în termen.

Departamentul de Informații Externe (DIE)

De la înființare și până în 1989, DIE a fost mai întâi sub strictul control al Moscovei, iar apoi a operat în strânsă colaborare cu serviciile secrete sovietice. Începând din 1951, când serviciul de spionaj extern este reîntemeiat de KGB, gama sa de operațiuni se extinde treptat, în funcție de obiectivele politice ale regimului și de conjunctura internațională. DIE cuprindea o suită foarte largă de acțiuni sub acoperire împotriva exilului românesc, care mergeau de la spionaj, subversiune, propagandă a regimului și a imaginii lui Ceaușescu, dezinformare, furt de tehnologie, până la terorism, atentate, asasinate și răpiri de persoane. Aceste acțiuni erau subsumate principiului ideologic al luptei împotriva capitalismului și a dușmanilor din exterior.

Activitatea de spionaj a României Populare la momentul creării Securității (august 1948) era practic inexistentă; vechile structuri de informații au fost reorganizate, iar majoritatea vechilor agenți aflați în țară au fost arestați. Dar operațiunea a

avut drept consecință pierderea rețelelor dezvoltate de acestea în statele occidentale. Aceste rețele nu au mai putut să fie reactivate; în unele cazuri, au trecut de partea „inamicului”, punându-se în slujba acțiunilor îndreptate împotriva regimului comunist, alături emigrația română, care era la aceea vreme mult mai bine organizată. iar acțiunile ei împotriva comunismului beneficiau de o masivă asistență financiară din partea guvernelor accidentale, în special după ce președintele SUA, Harry Truman, a semnat, la 10 octombrie 1951, Legea „Securității Mutuale”, prin care se prevedea finanțarea unor acțiuni severe împotriva țărilor socialiste¹⁹.

Riposta spionajului din România a fost una ne semnificativă. În perioada 1948-30 martie 1951 – data la care s-a reorganizat, prin Decretul 50 –, activitatea de spionaj și contraspionaj era formal înglobată în organigrama Securității, dar a fost subordonată Consiliului de Miniștri. La aceea dată Securitatea avea cu preponderență trăsăturile unei poliții politice și nu funcționa după caracteristicile unui serviciu de informații și contrainformații. Dar, conform Raportului asupra activității DGSP pe anul 1951, Securitatea fusese în măsură să „culegă” date privind funcționarea unor școli de spionaj unde erau instruiți și români, care urmau să fie parașutați în țară.

Existau date, încă din 1947, despre școli de telegrafisti care funcționau în Munții Bavariei, mascate în cabane montane, iar din octombrie 1951 – date despre înființarea centrului de pregătire a agenților de lângă Strasbourg²⁰, cu instructori americani și din serviciile Vaticanului, sub coordonarea cardinalului Pizzardo. Potrivit Securității, școli similare se aflau și în Italia (o școală de radiotelegrafisti lângă Milano) sau în Orientul Apropiat (două centre de pregătire la Beirut și Haifa, coordonate de serviciile secrete britanice, prin intermediul emigranților români).

Datele intrate în posesia Direcției I de Informații Externe din Securitate proveneau fie de la omologii sovietici,

¹⁹ Marius Oprea, *Istoria războiului rece: Spionajul Românesc în Occident în primul deceniu al războiului rece*, în „Revista de istorie militară”, nr. 6 (2003), p. 2.

²⁰ Marius Oprea, *Agenții acoperiți ai Securității în Occident, Cazul Silviu Crăciunaș*, în „Dosarele Istoriei”, nr. 4 (2002), p. 27.

fie de la serviciile interioare ale Securității, care capturaseră și anchetaseră parașutiști români pregătiți în aceste centre²¹.

Acesta a fost cazul agenților din grupul Săplăcan, parașutați în Munții Făgărașului în toamna anului 1951. Judecați de Tribunalul Militar București, ei au fost condamnați la moarte, prin sentința 1553, în ziua de Crăciun a anului 1951. Constantin Săplăcan, Wilhem Spidler, Matias Bohm și Ilie Puiu au fost executați la închisoarea Jilava. Ulterior, în 1952, după ce a fost trădat de mama sa, elevul de liceu Mircea Coman este arestat, condamnat pentru găzduirea spionilor și complicitate la „crima de spionaj” și executat la Brașov. În 1951, Securitatea raporta capturarea a 267 de spioni dintre care 92 erau „titoiști”.

Acțiunile de spionaj erau încă la început, dar se obținuseră unele rezultate, chiar dacă nu notabile: în străinătate se copiaseră unele documente ale comandorului Mihai Opran de la Haifa (privind obiective, metode și persoane vizate a fi racolate) și se aveau în studiu mai mulți posibili agenți care urmau să fie recrutați. În România se obținuseră 600 dosare cu documente secrete, sustrase din reprezentanțele diplomatice străine de la București, prin mituirea unor funcționari și prin infiltrarea ca personal auxiliar – în special femei de serviciu sau alți mărunți slujbași – a unor agenți ai Securității. Metoda avea să fie ulterior consacrată de spionajul românesc prin activitatea rețelei Caraman, care a reușit să sustragă documente din sediul NATO de la Bruxelles.

Raportul de activitate al Securității pe anul 1951 consemna numeroasele „lipsuri” în activitatea Informațiilor Externe. În consecință, a început o intensă activitate de indentificare a potențialilor emigranți care puteau fi racolați de Securitate – în cele mai multe cazuri prin șantajarea cu situația rudelor rămase la cheremul unui regim discreționar.

Atacul din noaptea de 14 spre 15 februarie 1955 împotriva Legației României de la Berna, condus de către Oliviu Beldeanu, a dus la consolidarea spionajului românesc. Din acel moment, Direcția de Informații Externe s-a format ca o elită a poliției politice și a trecut la măsuri active și intensive asupra emigrației române. Începând din anul 1955, infiltrarea

²¹ Marius Oprea, *Istoria războiului rece* în „Revista de istorie militară”.

și compromiterea diasporei române au devenit principala preocupare, pregătirea agenților care urmau să fie trimiși în Occident fiind, în genere, subordonată acestui scop²².

Ilustrative sunt „cazurile” Monicăi Lovinescu, care în 1977 a fost bătută pentru a nu mai putea vorbi la *Radio Europa Liberă*, lui Paul Goma, Șerban Orescu (ziarist la „Radio Europa Liberă”) și Nicolae Penescu (personalitate a exilului) care, în 1981, au primit colete cu bombe camuflate în cărți, dar și atentatele împotriva lui Emil Georgescu, redactor la „Radio Europa Liberă”. Cei trei directori ai Secției Române a „Radio Europa Liberă”, Noël Bernard, Mihai Cismărescu și Vlad Georgescu au murit în 1981, 1983 și, respectiv, în 1988 în urma unei forme de cancer galopant, din cauza iradierii lor, după toate probabilitățile, de către agenții DIE. Toate operațiunile privind postul de radio „Europa Liberă” s-au desfășurat sub numele de cod „Eterul”, iar seria de atentate a fost organizată și executată de cunoscutul terorist internațional Ilici Ramirez Sanchez (alias Carlos Șacalul), care a fost instruit la București de către șeful DIE, generalul Nicolae Pleșiță. După tipicul KGB, DIE a răpit persoane din Occident pentru a le aduce în țară, cu scopul de a le ancheta, judeca și condamna. Un exemplu este Ovidiu Beldeanu, răpit pe 31 august 1958 din Berlinul Occidental. El era unul dintre cei care, în 1955, au atacat Legația Română de la Berna, cu scopul de a denunța activitatea acesteia ca agentură de spionaj sovietică. DIE a încercat în permanență discreditarea, compromiterea și șantajarea opozanților anticomuniști. Propaganda în favoarea regimului și a cuplului Ceaușescu era făcută prin organizarea cu minuțiozitate a vizitelor oficiale în străinătate, în special în Occident, prin cumpărarea la prețuri exorbitante a spațiilor publicitare și a publicării de articole elogioase în presa străină, precum și a acordării de titluri științifice și academice.

Singura acțiune de amploare a spionajului comunist românesc a fost realizată în anii '60 de către Mihai Caraman, ofițer DIE, care lucra sub controlul sovieticilor. El a construit o rețea de sustragere de documente secrete de la sediile NATO din Paris și Bruxelles. Politica de subminare a Occidentului

²² *Ibidem.*

era însoțită de operațiunile care vizau obținerea de valută forte prin orice mijloace, DIE implicându-se – alături de serviciile de spionaj ale Bulgariei și Cubei – în traficul de droguri și de armament. DIE colabora cu serviciile de securitate ale unor state și organizații recunoscute pe plan internațional că promovează și practică terorismul: Libia, Siria, Irak sau Organizația pentru Eliberarea Palestinei. România antrena trupele speciale ale acestor state și organizații, le furniza informații secrete și le vindea, în secret, tehnologie militară. Un alt sector al activității DIE în Occident era furtul de tehnologie, domeniu în care erau folosiți, cu precădere, ofițerii acoperiți din misiunile diplomatice, reprezentanțele economice și comerciale ale României în străinătate, întreprinderile și firmele mixte româno-occidentale, institutele de cercetare și firmele specializate ale Securității („Terra”, „Crescent”, „Dunărea” etc.). O operațiune extrem de cinică, practică pe scară largă în anii '80, a fost vânzarea etnicilor evrei și germani. Scopul operațiunii era dislocarea comunităților etnice neromânești, obținerea de valută forte și crearea aparenței respectării dreptului la emigrare. În perioada 1973-1978, prin DIE, regimul Ceaușescu a vândut anual 22.000-23.000 de evrei, germani, dar și români, sumele rezultate – estimate între 80 și 90 milioane de dolari pe an –, fiind depuse într-un cont special al lui Ceaușescu. Anual plecau din țară, în medie, 2.200-2.300 de persoane, „prețul” la care acești cetățeni români erau vânduți, variind de la 2.000 până la 50.000 de dolari americani, în funcție de educație, profesie și locul de muncă. În cazuri speciale – persoane aflate în funcții de conducere sau în închisoare – prețul atinge suma de 250.000 de dolari americani.

Departamentul de Informații Externe era subordonat DSS. În martie 1978 i-a fost schimbat numele în Direcția Generală de Informații Externe (DGIE), iar din luna octombrie a aceluiași an s-a numit Centrul de Informații Externe (CIE). În 1989, CIE număra 2.426 ofițeri și soldați aflați în unitățile militare UM 0544, UM 0195, UM 0110, UM 0525 și ICE „DUNĂREA”.

Între 1978 și 1989 a avut mai mulți directori. General-colonelul Doicaru Gheorghe Nicolae fusese numit să conducă

Direcția de Informații Externe în 1958 și se ridicase la rangul de ministru adjunct la Interne și consilier al lui Ceaușescu pentru probleme de securitate națională.

În martie 1978, potrivit unor surse, a fost înlocuit de general-locotenent Dănescu Alexandru, conform altor surse de general-maior Tănăsescu Alexandru. În octombrie 1978, CIE a avut un nou director – Dima Romus, civil și ministru adjunct la Interne. General-locotenent Pleșiță Nicolae a preluat funcția în 1980. În 1984, general-locotenent Stamatoiu Aristotel, care era ministru adjunct, îl înlocuiește pe general-locotenent Pleșiță. Stamatoiu a fost unul din șefii Securității arestați la 30 decembrie 1989, dar Pleșiță și Doicaru, nu.

Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă (USLA)

USLA a fost înființată în martie 1976. Unitatea era încadrată numai cu cadre: subofițeri, maiștri militari și ofițeri. Nici un militar în termen nu a fost încadrat în această unitate. În teritoriu USLA avea compartimente specifice denumite „ARTA”. Aceste compartimente existau în fiecare județ și funcționau în cadrul Inspectoratului Județean de Securitate. În funcție de mărimea județului și importanța obiectivelor de pe raza sa, aveau în componență între 5-12 ofițeri, care făceau parte din organigrama inspectoratului județean și, deși erau considerați specialiști în activitatea de prevenire a terorismului, nu erau „uslași”.

Misiunile USLA, conform documentelor și normelor de funcționare, erau:

1. Asigurarea securității pasagerilor și aeronavelor în zbor și la escale de scurtă durată (curse interne și externe);
2. Controlul antiterorist și antideturnare la aeroporturile Otopeni și Băneasa;
3. Paza și apărarea unor ambasade, reprezentanțe străine și domiciliile ale membrilor corpului diplomatic acreditat în România;
4. Culegerea de informații în domeniul strict limitat al activității de prevenire și combatere a acțiunilor teroriste;
5. Executarea controlului tehnic de securitate la imobilele și încăperile destinate cazării unor anumite personalități sau delegați din străinătate, ori în locurile ordonate de conducerea Departamentului Securității Statului;

6. Asigurarea gardării și securității familiei prezidențiale, a unor înalte oficialități ori delegații străine care vizitau RSR, în colaborare cu Direcția a V-a din DS.;

7. Sprijin pentru pregătirea antiteroristă a cadrelor din teritoriu, control și sprijin asupra activității de prevenire a acțiunilor teroriste;

8. Intervenția pentru lichidarea acțiunilor teroriste, atunci când se produc.

După desființarea USLA, la 30 decembrie 1989, pe scheletul fostei USLA, s-a constituit Brigada Antiteroristă, în care au fost incluși majoritatea din foștii „uslași”.

Trupele de Securitate

Înființarea Trupelor de Securitate are loc *de facto*, în a doua parte a anului 1948, în condițiile în care regimul comunist instalat la putere își puna în aplicare primele măsuri guvernamentale. Misiunile trupelor MAI în această perioadă au vizat neutralizarea și lichidarea „acțiunilor” considerate „dușmănoase” ale unor membri din fostele partide istorice sau de alte „elemente înrăite”, conjugate cu paza obiectivelor economice recent naționalizate. *De jure*, înființarea Trupelor de Securitate are loc prin Decretul nr. 163, din 7 februarie 1949. Prin Decizia ministerială nr. 84, din 24 martie 1949, Secretariatul General pentru Trupe era transformat în Comandamentul Trupelor MAI. Atribuțiile fostei Jandarmerii erau preluate de Comandamentul Trupelor de Securitate (CTS) în fruntea căruia a fost numit generalul Eremia Popescu. Unitățile care s-au subordonat CTS au fost: un regiment de Securitate și un batalion de Securitate gărzi în București, 11 batalioane de Securitate intervenție dislocate în întreaga țară și 17 centre de instrucție. Începând din octombrie 1949 „zonele teritoriale” au fost transformate în brigăzi de Securitate²³. Primele misiuni ale Trupelor de Securitate au fost cele care vizau depistarea și arestarea „bandelor de teroriști” din munții României – cunoscutele grupuri de rezistență anticomuniste din anii '50. Pentru aceasta au fost desfășurate

²³ General de brigadă (r) Mihalache D. Vasile, General de brigadă (r) Suciș P. Ioan, *Istoria Jandarmeriei Române, 1850-2000*, București, Editura Sylvi, 2000, p. 34.

forțe impresionante ca număr, iar întreaga operațiune a durat aproape 10 ani, ea finalizându-se cu prinderea sau lichidarea celor în cauză. Lipsa de inteligență și calificare în conceperea și executarea celor mai multe acțiuni de luptă a condus la pierderea de vieți omenești atât din partea „teroriștilor”, cât și a soldaților din Trupele de Securitate. Cadrele de conducere și ofițerii de Securitate care răspundeau de activitatea informativă, cu o calificare adesea îndoielnică, suplineau lipsa rezultatelor muncii prin utilizarea forței brute pentru a se reuși depistarea și prinderea „teroriștilor”. Semnalăm tendința actuală de a se contura pentru perioada anilor '50, un conflict de tipul „eroi contra eroi”. În cadrul acestui subiect, ne confruntăm cu o situație paradoxală prin specificul ei. Până în 1989, membrii grupărilor de rezistență au fost catalogați mereu ca dușmani ai poporului, iar soldații și cadrele căzute în confruntări, drept eroi. După 1990 ambele categorii intră în aceeași galerie: a eroilor. Membrii grupărilor de rezistență sunt considerați adevărații români, datorită luptei lor până la sacrificiul suprem împotriva comunismului, fapt ce se regăsește și în istoriografia occidentală care tratează aspecte legate de regimul comunist din România. Trupele de Securitate și-au câștigat o atenție specială din partea regimului, prin anihilarea grupărilor de rezistență. După evenimentele din Ungaria, din anul 1956, efectivele trupelor de Securitate au fost sporite și repartizate pe regiuni administrative bine delimitate. Începând cu 1960, trupele de Securitate au fost foarte bine dotate cu aparatură, tehnică de luptă și mijloace de transport. Rolul lor a fost reconfigurat și misiunile CTS au intrat tot mai mult în sfera economicului. Un rol tot mai important în portofoliul acțiunilor de luptă ale Trupelor de Securitate au început să îl dețină misiunile legate de înlăturarea efectelor unor catastrofe naturale (cutremure, inundații).

După 1965, a crescut importanța operațiunilor de combatere a oricăror acțiuni teroriste ale unor cetățeni sau grupări teroriste străine. În acest sens, au fost formate în cadrul CTS și al Consiliului Securității Statului mai multe comandamente pentru operațiuni și supraveghere antiteroristă. Trupelor de Securitate, conform atribuțiilor stabilite în cadrul Ministerului de Interne, le reveneau ca

misiuni asigurarea securității obiectivelor de importanță excepțională, în care-și desfășura activitatea conducerea de partid și de stat, asigurarea ordinii pe timpul desfășurării unor manifestații, cu ocazia sărbătorilor naționale, a vizitelor unor conducători de partid și de stat din alte țări. În atribuțiile CTS erau incluse paza și apărarea permanentă a unor sectoare cu destinație specială, comunicații și transporturi de importanță excepțională, paza și apărarea unor obiective și persoane vizate de elementele extremist-teroriste, la menținerea ordinii și liniștii publice în zona aerogărilor și a punctelor de control-trecere frontieră, însoțirea trenurilor de marfă specializate și executarea serviciului de pază și ordine în gări și triaje de cale ferată. Printre alte atribuții erau și cele privind capturarea sau distrugerea grupurilor de cercetare-diversiune, participarea la acțiunile de limitare și lichidare a urmărilor unor calamități naturale sau catastrofe etc²⁴. În România socialistă termenul generic de „terrorist” a fost atribuit succesiv pentru luptătorii din munți, pentru persoanele parașutate pe teritoriul românesc și, începând din deceniul șapte, pentru diferite persoane de origine arabă care studiau în România. Deși la nivel mondial organizațiile arabe erau socotite ca fiind principala amenințare teroristă, în mod paradoxal, în România deceniilor opt și nouă, unele din cele mai însemnate acțiuni „teroriste” au fost organizate de etnici români. În ciuda măsurilor de supraveghere extrem de riguroase a populației, specifice unui sistem totalitar, grupuri de români au reușit să planifice și să execute acțiuni ce aveau ca principal scop părăsirea raiului comunist al „epocii de aur”.

Cazul „Oradea”

La 27 mai 1971 avea loc prima și ultima deturnare de avion din perioada comunistă. Șase bărbați din Marghita (cu vârste între 19-29 ani), au pătruns pe aeroportul din Oradea cu un autoturism „Moskvici” roșu, aparținând firmei de taxi „Getax”, au luat ca ostatici echipajul și cei 16 pasageri ai cursei spre București și au forțat decolarea. După un zbor cu peripeții, au aterizat la Viena. Cei șase (Adalbert Moka, Robert Vámos, Sándor Miheller, János Weizer și frații János și Jozsef Papp)

²⁴ *Ibidem*, pp. 296-298.

au cerut, la Viena, azil politic. Exilul lor austriac începe, însă, nefericit: primesc condamnări între 1 și 3 ani de închisoare pentru deturnarea avionului. La întoarcerea în țară, membrii echipajului sunt cercetați de Securitate săptămâni în șir, târâți prin tribunale și în cele din urmă condamnați: mecanicul Vasile Cojocaru a fost internat la Psihiatrie, căpitanul Mihai Diaconescu a primit patru ani, iar copilotul Vasile Cornel și transmisionistul Mihai Ionescu câte trei ani. Această evadare reușită și o intensificare la nivel mondial a acțiunilor de deturnare a aeronavelor au determinat conducerea de stat de la București să adopte, după 1971, o întreagă serie de măsuri în cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Factorii politici de decizie au hotărât înființarea, la nivel central și local, a unor unități antiteroriste și de însoțire a aeronavelor în zbor (UIAZ).

În baza Decretului Consiliului de Stat nr. 121/1978, Trupele de Securitate erau organizate și funcționau în structura Ministerului de Interne, având următoarele atribuțiuni:

1. Participă la îndeplinirea unor misiuni privind apărarea securității statului;

2. Participă la asigurarea securității conducerii partidului și statului și a conducătorilor de partide și state străine, pe timpul prezenței acestora pe teritoriul RSR;

3. Asigură paza unor obiective de importanță deosebită;

4. Participă la executarea misiunilor de pază și ordine pe teritoriul localităților urbane, la însoțirea trenurilor de marfă specializate și la executarea serviciului de pază în gări și în triaje;

5. Participă la activitatea de prevenire, neutralizare și lichidare a acțiunilor elementelor teroriste pe teritoriul RSR;

6. Participă, în cooperare cu unități ale Ministerului Apărării Naționale, la îndeplinirea unor misiuni speciale;

7. Participă la limitarea și înlăturarea urmărilor calamităților naturale, precum și la unele activități în economia națională;

8. Trupele de Securitate, parte componentă a Forțelor Armate ale RSR, sunt destinate ca, în cooperare cu celelalte forțe ale sistemului național de apărare, să participe la îndeplinirea misiunii de apărare a suveranității și integrității naționale a patriei.

Pentru a menține ordinea publică, pe lângă trupele de securitate, regimul comunist putea apela la Inspectoratul General al Miliției, cunoscut în cadrul DSS, sub numele de Forțele de Ordine Internă (FOI). În anul 1989 comandantul Miliției era general-maior Nuță Constantin, iar adjunctul lui era general-maior Velicu Mihalea. Colonelul Bărbulescu Marin era comandantul Miliției București.

Acțiunea „Autobuzul”

În ziua de 23 august 1981, trei indivizi – Andrei Drăgănescu (29 de ani), Viorel Butincu (32 de ani) și Mircea Emil Muntean (23 de ani) – au luat ostatici călătorii unui autobuz de navetiști, cu intenția de a fugi din țară. Cei trei aveau la ei un întreg arsenal sustras în noaptea 22 august de la Postul de Miliție din comuna Pui, județul Hunedoara: trei pistoale-mitralieră de calibru 7,62 mm cu pat rabatabil, trei pistoale de calibru 7,65 mm model 1974, șapte încărcătoare de pistol-mitralieră, dintre care șase pline cu muniție, șase încărcătoare de pistol, trei baionete, trei cuțite, o busolă, 55 cartușe calibru 7,65 mm și 570 cartușe 7,62 mm. Cei trei s-au urcat într-un autobuz, cu numărul de înmatriculare 31-HD-6116, de culoare galbenă, care circula pe ruta Hațeg – Hunedoara – Orăștie. La Călan, cei trei au forțat șoferul să schimbe ruta și să se îndrepte în direcția Deva – Făget – Lugoj – Timișoara. Ajunși aproape de aeroportul din Timișoara, cei trei au cerut un elicopter de la Crucea Roșie și 30.000 de dolari în schimbul eliberării ostaticilor²⁵. Autoritățile îi somează să se predea și refuză să accepte schimbul. Deoarece autoritățile nu le-au îndeplinit cererea, cei trei au încercat să treacă cu forța de barajul improvizat de autorități. Ca ripostă, forțele armate au tras asupra autobuzului, iar teroriștii și-au pus în aplicare amenințările. În total au murit șase oameni și au fost răniți alți doisprezece, înainte ca teroriștii să fie capturați și arestați. Drăgănescu este rănit grav, imobilizat și reținut. Butincu și Muntean încearcă să scape, fugind prin lanul de floarea-

²⁵ Arina Ciocildău, *De ce a fost condamnat Homoștean? Ce a fost operațiunea «Autobuzul»*, în „Adevărul”, 21 mai 2010, adevarul.ro/news/eveniment/de-fost-condamnat-homosteann-fost-operatiunea-autobuzul-1.

soarelui, dar sunt în scurt timp capturați²⁶. După capturare, cei trei au fost asasinați din ordinul lui Nicolae Ceaușescu. Butincu și Muntean au fost împușcați pe un câmp în noaptea următoare, iar Drăgănescu, fiind rănit, a murit în arest după două zile. Butincu și Muntean au fost îngropați într-o groapă comună din Cimitirul Călugăreni, din Deva. Drăgănescu a fost îngropat în Cimitirul Săracilor din Timișoara. Familiilor nu li s-a spus niciodată unde au fost înmormântați. La momentul respectiv, Tudor Postelnicu era șeful Securității, iar George Homoștean era ministrul de Interne (în perioada 5 septembrie 1978-5 octombrie 1987), cei doi fiind anchetați ulterior, în 1991, pentru implicarea în evenimente și asasinarea celor trei. George Homoștean a fost condamnat la 14 ani de închisoare în dosarul „Autobuzul”, fiind arestat la 26 ianuarie 1993 și apoi eliberat la 15 aprilie 1994, prin amnistiere. Ulterior, prin Decretul prezidențial nr. 952, din 27 noiembrie 2002, la propunerea Ministerului Justiției, președintele Ion Iliescu i-a grațiat restul de pedeapsă rămas neexecutat. În 26 aprilie 2010, președintele Traian Băsescu l-a decorat pe Homoștean cu „Ordinul Virtutea Militară” în grad de Cavaler. Ulterior, aflând că Homoștean fusese condamnat, Traian Băsescu a semnat, la 21 mai 2010, un decret de retragere a decorației.

În primul deceniu de funcționare, Securitatea s-a aflat într-o permanentă criză de personal. Bugetul primei organigrame, din 1948, prevedea un efectiv de 4.641 posturi, dintre care la 11 februarie 1949 erau ocupate 3.549 posturi. Dintre posturile neacoperite, cele mai multe erau cele de ofițeri superiori. Cadrele moștenite de Securitate de la SSI, Poliție și alte instituții „burgheze” au fost extrem de puține. Au fost „vârsați” la Securitate inspectorii comuniști sau simpatizanți din poliția de Siguranță și subordonații lor, oamenii lui Alexandru Nicolschi din Corpul Detectivilor, veterani ai Formațiunilor de Luptă Patriotică și ai partidului comunist. Pentru angajare erau căutate persoane tinere, dornice de afirmare și fără o pregătire prealabilă în domeniu, ele fiind recrutate exclusiv din Partid și în cea mai mare parte dintre muncitori. Personalul Securității era angajat pe baza purității dosarului, dar, în unele cazuri,

²⁶ *Ibidem.*

partidul făcea excepții. Recomandați special pentru „munca de Securitate” de organizația de bază din care proveneau, mulți participaseră înainte și după instalarea guvernului Petru Groza la acțiuni comuniste de intimidare a opoziției. Compoziția socială a cadrelor Securității, în februarie 1949, este ilustrativă. Dintr-un total de 3.553 de persoane, 64% erau muncitori, 28% funcționari, 2% intelectuali, 4% țărani și 2% fără profesie (revoluționari de profesie). După apartenența politică 95% erau membri ai PCR și 5% nu erau membri de partid. După sex, 88% erau bărbați și 12% femei. Documentele fostei Securități conțin date privind compoziția etnică a fostei poliții politice în anii stalinismului. Personalul Securității în februarie 1949 era structurat din punct de vedere etnic astfel: 83% români, 10% evrei, 6% maghiari, iar restul de 1% alte naționalități.

Pe parcursul primelor două decenii de activitate ale aparatului de Securitate numărul cadrelor a evoluat. În 1951 organigrama DGSP crescuse la 15.280 posturi, păstrându-se aceleași criterii de încadrare: originea și „ura de clasă”. În 1954-1955 numărul cadrelor a evoluat la un maxim de 25.468, dintre care 14.841 ofițeri, 4.455 subofițeri și 6.112 angajați civili. La începutul anului 1956, după o nouă reorganizare a aparatului, acesta avea 16.279 posturi, reduse în data de 1 mai 1956 la 12.865, iar la finalul procesului de reorganizare – la 11.340 cadre, schemă de încadrare păstrată din punct de vedere numeric (cu fluctuații ne semnificative) până în 1989. La 30 decembrie 1989 în cadrul Departamentului Securității Statului erau încadrați 38.682 de securiști, din care 23.370 în comandamentul trupelor de Securitate, 6.602 în direcții naționale și unități speciale, 2.426 în Centrul de Informații Externe, 6.059 în birouri județene și 225 în școlile pentru pregătirea cadrelor de Securitate²⁷. Aceste cifre nu-i includ și pe ofițerii încadrați în Direcția de Informații Externe a Securității, înființată prin Decretul 50 din 30 martie 1951.

Angajarea la Securitate se făcea în urma unor prelungi verificări pe linie de cadre. Fiecare angajat al acesteia, chiar și personalul de serviciu (încadrat de asemea în ierarhia cazonă), avea un dosar, întocmit de Secția de Cadre, dosar care conținea

²⁷ Dennis Deletant, *op. cit.*, pp. 43, 79, 348.

jurământul militar scris, fișa personală și referatul de cadre, conținând biografia amănunțită a subiectului, părțile bune ale activității și elementele negative care îi puteau împiedica promovarea sau chiar atrage după sine eliminarea din Securitate. La finele anilor '60 se schimbă modul în care se ține evidența agenturii și a ofițerilor implicați în lucrul cu ea: din conținutul fișelor au fost excluse rubricile privitoare la domiciliul, locul de muncă și numele ofițerilor care îi aveau în legătură pe informatori. La ordinul expres al lui Nicolae Ceaușescu, în anii '70, în timpul derulării operațiunilor denumite „Jarul” și „Cenușa” au fost arse dosare ale nomenclaturii de partid și ale membrilor de partid informatori ai Securității. Măsura a avut ca efect o întărire a controlului Partidului asupra Securității și sporirea fidelității ideologice a membrilor săi – informatori cu dosar.

Graba de a completa aparatul DGSP a dus și la un rabat de la „calitatea” muncii. Activitatea DGSP din primele două decenii a fost marcată de lipsa de „profesionalism” a cadrelor, în condițiile în care educația era pusă pe al treilea plan, după dosarul de partid și originea socială. Verificările nu încetau nici după admiterea în rândurile Securității. O parte dintre cei încadrați în Securitate aveau un comportament deosebit de brutal, care deseori nu putea fi controlat. Alcoolismul, cu toate restricțiile regulamentelor, făcea ravagii printre securiști. Viața de familie era și ea atent urmărită. În timp, numeroși ofițeri au fost scoși „ca necorespunzători” din „munca de Securitate”, în urma referatelor de la Cadre. Nu puțini erau cei care nu rezistau rigorilor impuse de apartenența la Securitate. Munca sub presiune i-a făcut pe unii să redacteze și să înainteze cereri de scoatere din aparat, cu diferite pretexte: boală, distanța față de familie, neacomodarea cu munca sau chiar cu „clima” din localitatea unde au fost trimiși să lucreze. Problema semi-analfabetismului celor ajunși să activeze în Securitate a creat neajunsuri, compensate ulterior prin măsuri de instruire a cadrelor. Șefii Securității, Miliției și Armatei – alături de persoanele cu funcții importante în aparatul de partid și în administrație – erau formați în Uniunea Sovietică. Ei alcătuiau elita politică a regimului comunist (nomenclatura). Cadrele Securității, Miliției și Armatei au fost formate în instituțiile de învățământ

speciale ale partidului și în școlile militare, întemeiate după model sovietic. Primele „cadre” au fost formate în URSS, o bună parte din personalul Securității perfecționându-se, ulterior, pe lângă organismele similare sovietice. Sistemul de învățământ propriu al MAI avea să fie reglementat prin Ordinul Ministrului Afacerilor Interne al Republicii Populare Române Nr. 0450, din 1953. Cele mai importante instituții de învățământ „de specialitate” au fost Școala Superioară de Partid „A. A. Jdanov” (devenită apoi Academia de Partid „Ștefan Gheorghiu”), Academia Militară (numită „I. V. Stalin” în primii ani), Școala de ofițeri de Securitate de la Băneasa, și cele de la Oradea și Câmpina. Cursurile acestor școli erau puternic politizate. Programa avea două laturi: pregătirea militară și formarea culturii politice și generale. În ultimul modul de învățământ erau predate: Limba rusă, Istoria PCUS, Istoria RPR, Economia politică socialistă, Socialism științific, Geografia generală, Matematica, Fizica, Chimia și Limba și literatura română. Cadrele au fost obligate să-și completeze studiile la cursurile serale. Ofițerii erau trimiși periodic la cursuri de reciclare, din anii '60, la Școala de perfecționare a cadrelor de Securitate de la Grădiștea, de lângă București, și la cele de la Bran și Brănești – pentru DIE. Începând din 1962, absolvenți de facultăți din întreaga țară sunt selectați de partid și pregătiți să devină ofițeri, continuându-se, totodată, vechile practici de completare a studiilor liceale și superioare cu ajutorul unor adeverințe și recomandări ale conducerii Securității sau ale conducerii de partid și stat²⁸.

Salarizarea cadrelor Securității a fost stabilită în 1948, la înființarea Securității, printr-o grilă proprie de salarizare. Salarizarea relevă importanța pe care regimul o acorda componentei represive. Cel mai mic salariu din Securitate, cel al omului de serviciu, fusese stabilit în 1948 la 6.500 lei, iar cel al unui cusător de dosare la 7.500 lei, mai mult decât salariul unui învățător cu grad superior și 35 de ani vechime, care avea atunci 7.450 lei lunar²⁹. Un sergent major avea 8.500 lei lunar,

²⁸ Stela Cheptea, Marusia Cîrstea, Horia Dumitrescu (coordonatori), *Istorie și societate*, volumul II, București, Editura Mica Valahie, 2011, p. 282.

²⁹ Iuliu Crăcană, *Salarizarea cadrelor Securității*, în CNSAS „Studii 1”, București, 2001, pp. 71-80.

un plutonier între 11.000 și 14.500, un locotenent 18.000 lei, un căpitan 23.000 lei, un maior 28.000 lei, un colonel 42.000 lei pe lună. Directorul DGSP, general-locotenent Pintilie Gheorghe avea un salariu lunar de 55.000 lei, iar directorii adjuncți, general-maior Alexandru Nicolschi și general-maior Vladimir Mazuru, câte 49.000 lei pe lună³⁰. Prin Hotărârea nr. 6060 a MAI, din 1950, se realizează o majorare substanțială, cu circa o treime, a salariilor celor ce lucrau în Securitate, iar acestea se mențin supradimensionate până în 1989, în comparație cu restul veniturilor populației³¹.

Ca dotare, în decembrie 1989, Securitatea posedea, pentru fiecare cadru, câte un pistol „Carpați”, un număr, variabil de la unitate la unitate de pistoale mitralieră, în funcție de numărul de persoane încadrate în unitățile antiteroriste, câteva puști semiautomate cu lunetă. Trupele de securitate aveau armament individual, pistoale pentru cadre, pistoale mitralieră și puști mitralieră pentru militarii în termen, mitraliere pentru subunități, aruncătoare de grenade pentru unități și autoturisme de teren și autocamioane pentru transport persoane și utilitare pentru activități gospodărești. Posedau ABI-uri, dar nu dețineau în mod precis TAB-uri, tancuri, MLI-uri (mașini de luptă ale infanteriei) sau alte mijloace blindate și înzestrate cu armament greu, de tipul mitraliere de mare calibru, tunuri, aruncătoare etc. Subunitățile cu profil antiterorist aveau bastoane de cauciuc – unele cu șocuri electrice –, scuturi și căști, precum și armament individual. Pompierii dețineau tehnica specifică, din care cele mai spectaculoase erau mașinile înzestrate cu tunuri cu apă, iar cadrele și militarii în termen aveau armamentul individual. Miliția avea în dotare pistoale „Carpați” pentru toate cadrele de ofițeri și subofițeri, bastoane de cauciuc, câteva autoturisme de oraș și teren, unul-două autobuze amenajate pentru transport persoane – unele prevăzute cu sisteme de siguranță și gratii.

³⁰ Comparativ, salariul mediu în industria României populare era în toamna anului 1948 de 3.820 lei lunar, un arhitect încadrat la Ministerul Artelor și Culturii avea salariul de 5.605 lei pe lună, iar cadrele de conducere din industrie primeau 11.575 lei lunar.

³¹ Iuliu Crăcană, *op. cit.* pp. 71-80.

După evenimentele din 1987 de la Braşov a fost emis ordinul ministrului de Interne, Tudor Postelnicu, nr. 02600, din 5 iulie 1988, şi „Instrucţiunile privind măsurile ce trebuie luate de către organele şi unităţile Ministerului de Interne pentru creşterea capacităţii combative şi de intervenţie, în scopul executării ferme a atribuţiilor date în competenţă pentru asigurarea legalităţii şi ordinii de drept”. Pentru înţelegerea deplină a acţiunilor şi motivaţiilor trupelor de Securitate trebuie prezentate câteva aspecte concludente din Ordinul Ministrului de Interne nr. 02600, consacrat „Instrucţiunilor privind măsurile ce trebuie luate de către organele şi unităţile Ministerului de Interne pentru creşterea capacităţii combative şi de intervenţie în scopul executării ferme a atribuţiilor date în competenţă, pentru asigurarea legalităţii şi ordinii de drept”.

În Articolul 2 al Ordinului 02600, se precizează: „Inspectoratul General al Miliţiei, comandamente de armă, comandantii unităţilor şi organelor de securitate şi de miliţie cu atribuţii pe această linie răspund de însuşirea şi aplicarea întocmai a instrucţiunilor, a concepţiei, modului de acţiune, metodelor şi mijloacelor de menţinere şi de restabilire a ordinii şi liniştii publice de către efectivele din subordine, în părţile ce le privesc”. În secţiunea „Dispoziţii generale” din cadrul capitolului „Instrucţiuni privind măsurile ce trebuie luate de către unităţile MI”, se vorbeşte despre „lărgirea continuă a bazei de sprijin în rândul colectivelor de oameni ai muncii” adică despre mărirea numărului de informatori.

„Art. 2: Unităţile informativ-operative vor acţiona permanent şi cu prioritate pentru obţinerea de date şi informaţii cu privire la cauze şi împrejurări ce ar putea favoriza apariţia unor situaţii negative de natură să degenereze în acţiuni turbulente. Toate informaţiile referitoare la existenţa unor stări de lucru negative din obiective, medii şi locuri de interes operativ vor fi analizate de îndată, cu întreaga responsabilitate şi deplina implicare, de şefii unităţilor centrale de securitate şi de miliţie, de şefii inspectoratelor, ai securităţii şi miliţiilor judeţene (municipiul Bucureşti), asigurându-se informarea cu operativitate a organelor de partid şi a altor factori competenţi, urmărind în continuare cu perseverenţă, modul cum se acţionează pentru înlăturarea definitivă a cauzelor şi împrejurărilor care au generat situaţiile respective”.

Capitolul II, cuprinde: „Atribuțiuni privind asigurarea ordinii și liniștii publice”.

În capitolul II, la Art. 8 din „Instrucțiuni” se prevedea: „Inspectoratul județean al MI organizează și conduce într-o concepție unitară, întreaga activitate de asigurare a ordinii și liniștii publice pe raza teritorială de competență. Șeful Inspectoratului județean răspunde nemijlocit de respectarea fermă a prevederilor legale referitoare la menținerea și restabilirea ordinii publice de către organele, unitățile, subunitățile, serviciile și compartimentele subordonate direct sau operativ pe baza planului unic de acțiune”.

Articolul 9: „În cazurile în care se produc acte de dezordine, la ordinul șefului Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne, unitățile de Miliție participă cu subunitățile de intervenție, independent sau în cooperare cu alte forțe la restabilirea ordinii și liniștii publice, izolarea, reținerea și tragerea la răspundere a persoanelor vinovate, în conformitate cu prevederile legii”.

Conform aceluiași document (Art. 15), forțele care trebuiau să participe la restabilirea ordinii și liniștii publice au fost stabilite după cum urmează:

„a) – Plutoane de intervenție-miliție, compuse din 30 de ofițeri și subofițeri la toate unitățile municipiilor reședință de județ. La celelalte miliții municipale, câte un pluton compus din 20 ofițeri și subofițeri de miliție;

b) – Cadrele de miliție care vor fi cuprinse în plutoanele de intervenție își vor desfășura munca la formațiunile în care sunt încadrate, executând în comun numai pregătirea specifică, exerciții de alarmare și de intervenție;

c) – Subunitățile de securitate-miliție din Trupele de securitate destinate pentru măsuri de pază și ordine;

d) – Plutonul de apărare antiteroristă și alte subunități disponibile din trupele de securitate;

e) – Subunitățile de pompieri constituite din 3-4 mașini de luptă la nivelul companiilor de pompieri;

f) – Grupa de intervenție antiteroristă”.

ANEXA 4, descrie dotarea trupelor de intervenție, în conformitate cu acțiunile prevăzute de Ordinul 02600 din 1988:

„CAPITOLUL I:

MUNIȚII – APARATURA ARTILERISTICĂ:

1. Arma de vânătoare calibru 12 mm – 2 bucăți pentru plutonul de intervenție, câte 5 bucăți de fiecare batalion elevi pentru instrucție și antrenament;
2. Pumnal cu lama rabatabilă: câte 1 bucată pentru fiecare militar din plutonul de intervenție; câte 20 bucăți de fiecare batalion elevi pentru instrucție și antrenament;
3. Cătușe pentru mâini: 8 bucăți pentru plutonul de intervenție;
4. Cartuș calibru 12 mm cu efect lacrimogen: 100 bucăți pentru plutonul de intervenție; câte 10 bucăți de fiecare batalion elevi pentru instrucție și antrenament;
5. Binoclu: 1 cpl. pentru plutonul de intervenție.

CAPITOLUL II:

GENIU – CHIMIC:

1. Baston cu șoc electric: 5 bucăți pentru plutonul de intervenție; câte 5 bucăți de fiecare batalion de elevi pentru instruire și antrenament;
2. Cască cu vizor: câte 1 bucată pentru fiecare militar din plutonul de intervenție; câte 10 de fiecare batalion de elevi pentru instruire și antrenament;
3. Scut individual de protecție: câte 5 bucăți pentru plutonul de intervenție (de aceea era „individual”, ca să fie câte 5 bucăți la cel puțin 20 de oameni! – n.a.); câte 10 de fiecare batalion elevi pentru instruire și antrenament;
4. Mănuși speciale pentru auto-apărare (din piele groasă și umplute cu bile de plumb în zona de impact a pumnului cu fața eventualului recalitrant): câte 1 pereche pentru fiecare militar din plutonul de intervenție; câte 10 perechi de fiecare batalion elevi pentru instruire și antrenament;
5. Lanterna de buzunar: câte 1 bucată pentru fiecare militar din plutonul de intervenție;
6. Scara de cățărare: 1 bucată pentru plutonul de intervenție; câte 1 bucată de fiecare batalion elevi pentru instruire și antrenament;
7. Pulverizator de gaze lacrimogene: 5 bucăți pentru plutonul de intervenție; câte 10 bucăți de fiecare batalion elevi pentru instruire și antrenament;

8. Grenade de mână fumigen-lacrimogene: 50 bucăți pentru plutonul de intervenție; câte 5 bucăți de fiecare batalion elevi pentru instrucție și antrenament.

CAPITOLUL III:

TEHNICA SPECIALĂ FOTO:

1. Aparat foto 35 mm: 1 cpl. pentru plutonul de intervenție;

2. Lampa electronică blitz: 1 bucată pentru plutonul de intervenție.

CAPITOLUL IV: MIJLOACE DE TRANSMISIUNI:

1. Radiotelefon portabil de 0,5 w: 5 bucăți pentru plutonul de intervenție;

2. Redresor pentru încărcat baterii RTP: 1 bucată pentru plutonul de intervenție;

3. Amplificator voce portabil: 1 bucată pentru plutonul de intervenție.

CAPITOLUL V: MIJLOACE DE TRANSPORT:

1. Autospeciala pentru intervenție: 1 cpl. pentru plutonul de intervenție.

CAPITOLUL VI: ECHIPAMENT:

1. Combinezon special A1 pentru vară / A2 pentru iarnă: câte 1 bucată pentru fiecare militar din plutonul de intervenție; câte 10 bucăți la fiecare batalion elevi pentru instruire și antrenament;

2. Baston de cauciuc: câte 1 bucată pentru fiecare militar din plutonul de intervenție care nu are în dotare baston cu șoc electric;

3. Bocanci tip trupă (ghete): câte 1 pereche pentru fiecare militar din plutonul de intervenție;

4. Trening: câte 1 bucată pentru fiecare militar din plutonul de intervenție;

5. Pantofi (ghete) pentru antrenament: câte 1 pereche pentru fiecare militar din plutonul de intervenție”³².

³² Revista „Expres”, nr. 56-62, februarie-martie 1991. Facsimilele cu articolele de ziar prezentând conținutul ordinului se pot vedea pe site-ul profesorului Richard Andrew Hall, <https://romanianrevolutionofdecember1989.com/ordinul-2600-1988-al-ministerului-de-interne/>.

Procuratura Militară

Ca parte componentă a sistemului Procuraturii Române, Procuratura Militară, avea ca scop efectuarea cercetărilor penale și supravegherea acestora, în limita competenței, după materie. Avea o competență generală din punct de vedere al infracțiunilor, dar era limitată – după calitatea persoanelor sau pentru unele infracțiuni – de specificul faptelor penale, mai ales prin obiectul acestora.

Procuratura Militară efectua cercetări sau supravegherea efectuarea acestora pentru toate faptele penale săvârșite de persoane care aveau calitatea de militar, indiferent de structurile din care făceau parte (MApN, MI, Gărzi Patriotice sau alte structuri militare sau militarizate), precum și pentru persoanele ce nu aveau această calitate, dar săvârșeau fapte ce puneau, sau puteau pune, în pericol suveranitatea sau unitatea statului, ori sistemul social-politic din țară.

Organizarea Procuraturii Militare a fost diferită de-a lungul vremii și, pentru a nu intra într-un istoric prea larg, voi preciza că în perioada post-belică, până în 1954, au existat procuraturi militare ale MApN și procuraturi militare ale MI, fiecare având competență generală după materie, limitată, însă, de calitatea persoanelor care făceau obiectul cercetării penale. După această dată s-a reorganizat Procuratura Militară unică după competență și cu o subordonare directă și exclusivă în structura Procuraturii Generale, ultimul for de competență ierarhică fiind Procurorul General. A fost încercată acreditarea ideii că Procuratura Militară era dependentă și subordonată, sau măcar era influențată, de structura militară (mai ales a MApN). Exista până în 1982 o formă în care organele politice ale armatei puteau să intervină direct în unele activități ale procuraturii militare. Hotărârea de sancționare aparținea întotdeauna, însă, organelor de Procuratură Militară ierarhic competente.

În raport cu Ministerul de Interne, Procuratura Militară avea două linii de activitate: cea comună cu MApN, raportată la faptele de drept comun săvârșite de lucrătorii acestui minister și care avea același sistem de operare (conform codului de procedură penală), cu deosebirea că pentru faptele de purtare abuzivă, în ambele forme reglementate de lege, cercetarea

penală era efectuată de organele de cercetare proprii ale MI, posibilitățile de supravegere și control asupra acestui minister fiind astfel mult diminuate. A doua linie era cea legată de activitatea de cercetare a organelor de securitate cu privire la infracțiunile cu caracter politic pe care această instituție le avea în competența sa de cercetare. Până prin 1975, supravegherea cercetării penale se efectua direct de către Procuraturile Militare la organele de cercetare penală ale serviciilor județene de securitate din raza de competență. După această dată, mai ales sub motivația inexistenței unor fapte penale cu caracter pregnant sau a diminuării frecvenței acestora, sarcina de cercetare penală a fost preluată de la organele județene la cele ale direcțiilor centrale ale Ministerului de Interne.

Capitolul II

Represiunea în regimul comunist

Consolidarea puterii Partidului Comunist Român se putea face doar prin eliminarea opoziției politice și timorarea populației. În căutare de legitimitate politică, noua putere comunistă și-a creat propriile ei legi, care au oferit suport juridic măsurilor represive adoptate împotriva oricărei forme de opoziție. RPR, apoi RSR, s-a autocaracterizat ca stat ce respectă libertățile individuale și principiile democratice, până la consecințele ultime ale acestora. Constituția Republicii Socialiste România, în Titlul I, Art. 3, stipula că: *În Republica Socialistă România, forța politică conducătoare a întregii societăți este Partidul Comunist Român.* Tot în Constituția RSR, în Articolul 26, se spunea că: *Cetățenii cei mai înaintați și mai conștienți din rândurile muncitorilor, țăranilor, intelectualilor și ale celorlalte categorii de oameni ai muncii se unesc în Partidul Comunist Român, cea mai înaltă formă de organizare a clasei muncitoare, detașamentul ei de avangardă. Partidul Comunist Român exprimă și slujește cu fidelitate năzuințele și interesele vitale ale poporului, îndeplinește rolul conducător în toate domeniile construcției socialiste, îndrumază activitatea organizațiilor de masă și obștești, precum și a organelor de stat.*

Represiunea a avut o serie de evoluții, în funcție de evenimentele politice interne și internaționale. Legislația care a stat la baza represiunii din România comunistă a cunoscut fluctuații de la o etapă la alta, în funcție de contextul intern și extern. Legislația a reprezentat un instrument politic prin care categorii întregi de persoane, de foarte multe ori în mod arbitrar, erau defninite ca adversare ale regimului și aruncate în detenție, pe motive politice. Printre trăsăturile importante ale legislației din perioada comunistă iese în evidență caracterul de clasă al acesteia. Întreaga legislație din prima perioadă a

regimului comunist din România a fost construită pornind de la ideea luptei de clasă, astfel încât normele juridice erau îndreptate, mai mult sau mai puțin fățiș, împotriva unor întregi grupuri sociale. Caracterul ideologic al legislației din perioada regimului comunist a fost prezent în toate constituțiile comuniste. Discursul constituțional comunist, încă de la debuturile sale sovietice, se prezintă pe sine ca fiind unicul în măsură să ofere poporului muncitor accesul direct și total la decizia politică. Prin încălcarea principiilor fundamentale de drept, cât și prin interpretarea în mod discreționar a legislației penale, coroborate cu faptul că Securitatea și Miliția operau arestări de foarte multe ori fără nicio acoperire legală, regimul comunist din România a utilizat, în perioada 1944-1964, legislația ca instrument al represiunii. La nivel declarativ, regimul se (auto)definea ca un regim care atinge noi culmi în respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Practica, însă, demonstrează faptul că regimul, prin instituțiile sale de forță (Securitate și Miliție) a utilizat legislația penală ca justificare pentru numeroase abuzuri. Legislația din perioada comunistă ignoră, explicit sau implicit, o parte a principiilor fundamentale de drept. Exemplul cel mai complet este cel al legalității în materie penală, potrivit căruia nimeni nu poate fi condamnat decât în baza unei legi scrise și doar pentru fapte calificate ca fiind infracțiuni la momentul comiterii. Acest principiu a fost contrazis prin dispozițiile Decretului–lege nr. 187/1949, care permitea sancționarea persoanelor prin analogie, chiar dacă fapta lor nu este infracțiune. Regimul comunist și-a încălcat frecvent propria legislație. Astfel, articolul 30 din Constituția din 1948 prevedea că nimeni nu poate executa o pedeapsă decât în urma unei condamnări pronunțate de către o instanță judecătorească. Totuși, prin HCM nr. 1554/1954, nepublicată, se dispunea trimiterea în coloniile de muncă a „elementelor dușmănoase”, pe baza unor decizii emise de membrii unei comisii din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, în urma propunerilor Direcției Generale a Securității și a Direcției Generale a Miliției. De asemenea, articolul 8 din Constituția din 1948 prevedea că „Proprietatea particulară și dreptul de moștenire sunt recunoscute și garantate prin lege”, dar prin Decretul nr. 256, din 1 martie 1949, au fost

trecute „în proprietatea statului, ca bunuri ale întregului popor, exploatarea agricole moșierești (...) cu întreg inventarul viu, mort și clădirile”. După o singură zi, Decretul nr. 83 stabilea pedepse drastice – anume pedeapsa cu închisoarea între 5 și 15 ani – pentru proprietarii care se opuneau acestor confiscări. Cu închisoarea între 3 și 12 ani și amendă între 25.000 și 200.000 de lei erau pedepsiți funcționarii publici care „nu vor executa sau vor împiedica exercitarea însărcinirilor ce le revin”¹.

Partidul-stat în regimul totalitar comunist este deținătorul scopurilor finale ale societății. Aceasta îi permite să obțină supunerea tuturor cetățenilor prin amenințare directă cu violențe fizice și cu moartea. În perioadele de „lejeritate” ale dictaturii, puterea se mulțumește cu stabilirea unor interdicții: de a călătoria în străinătate, de a avea acces la proprietate, sau eliminarea copiilor din universități. Obiectivul fundamental al represiunii a fost distrugerea oricărei opoziții față de partidul comunist și menținerea puterii cu orice preț. *Cîinilor o moarte de cîine!*, proclama o lozincă stalinistă, ilustrând duritatea politicii de teroare îndreptată de autoritățile comuniste împotriva celor care se împotriveau regimului totalitar.

Partidul se află în strânsă interdependență cu poliția politică, pe care o coordonează. Activiștii comuniști au fost cei care, în genere, i-au dictat prioritățile și i-au supravegheat acțiunile – și nu invers, cum în genere se acreditează public în lumea post-comunistă. De fapt, toți șefii din aparatul poliției politice au fost numiți în funcții numai după o verificare atentă și în urma unei riguroase selecții făcute de conducerea comunistă. Faptul că șefii Securității aveau funcția de membri ai Comitetului Central, a determinat o relație de subordonare directă a poliției politice față de deciziile conducerii de partid. Dar Securitatea nu a jucat doar rolul unui executant docil. Legăturile dintre Securitate și Partid au fost uneori ambivalente, existând momente în care poliția politică și-a extins controlul asupra unor lideri de partid, răspunzând unor ordine venite de la primul secretar, sau pur și simplu din inițiativa ministrului de Interne. Dar, fie că a fost vorba de conducerea colectivă, fie

¹ Vladimir Tismăneanu, Dorin Dobrinu, Cristian Vasile (ed.), Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, *Raport final*, București, Editura Humanitas, 2007, pp. 209 -210.

că a răspuns ordinelor unei singure persoane în favoarea căreia a gestionat conflictele pentru putere din partid, Securitatea a răspuns întotdeauna solicitărilor privind reprimarea dușmanilor regimului, oricare ar fi fost aceștia în accepția conducerii partidului și oricât de nefirești și crude au fost rezultatele acțiunilor ei. Securitatea nu a avut decât scurte și nesemnificative perioade de desprindere de metoda stalinistă a subordonării ei directe de către șeful partidului și al statului, servind dublului scop de apărare a regimului și de consolidare a dictaturii personale impuse, mai întâi de Gheorghiu-Dej și apoi de Ceaușescu, care au disjuns întotdeauna între modelul sovietic și puterea personală.

Brutalitățile Securității nu au fost întâmplătoare. Baza ideologică a acțiunilor violente îndreptate împotriva inamicilor regimului comunist fusese fundamentată în mai multe scrieri de către V. I. Lenin. În toate țările din estul și centrul Europei intrate în orbita Moscovei, partidele comuniste au acționat în preluarea puterii ca adevărate „brigăzi de șoc” ale „mișcării revoluționare” – după expresia lui I.V.Stalin.

În arsenalul de cruzimi ale regimului comunist, un rol deosebit de important l-a jucat tortura, cu repercusiuni atât în plan social, ca factor psihologic de provocare și utilizare a fricii drept instrument de dominație, cât și pentru atingerea unor scopuri imediate, prin obținerea unor informații considerate utile de către aparatul de Securitate. Rolul Securității era acela de a asigura supravegherea opozanților reali și presupuși ai regimului comunist și de a lua măsuri de prevenire și reprimare a acțiunilor lor. Arestările în plină stradă, perchezițiile domiciliare repetate, ținerea în arest luni la rând fără mandat sau detenția prelungită, în absența unei sentințe judecătorești, torturile la care erau supuși arestații și anchetații au fost și au rămas practici curențe ale Securității de la înființare și până la prăbușirea regimului Ceaușescu.

În arhivele fostului Comitet Central al Partidului Comunist Român s-a păstrat un document clasificat „strict secret”, din 1 noiembrie 1967, care trece în revistă așa-numitele „metode necorespunzătoare” folosite înainte de 1964 de anchetatorii Securității. Acestea au fost grupate în document în patru categorii, după cum urmează:

1. Folosirea bătăii, subalimentația prelungită și tortura, în scopul obținerii de declarații acuzatoare;

2. Presiuni morale pentru constrângerea anchetaților să declare ceea ce li se impunea;

3. Falsificarea unor declarații date de cei anchetați și folosirea de scrisori plastografiate pentru a obține recunoașterea unor fapte;

4. Redactarea unor declarații în lipsa anchetaților sau consemnarea unor răspunsuri ireale, pe care anchetații erau constrânși să le semneze.

Securitatea a depășit rapid momentul delicat al anchetelor făcute la nivelul Comitetului Central. Nu s-au luat nici un fel de măsuri penale pentru sancționarea crimelor din trecut. Doar câțiva foști ofițeri de Securitate de la nivelele de execuție au fost chemați în fața unor instanțe militare, unde au fost degradați – odată cu trecerea în rezervă – pentru a primi pensii mai mici.

Represiunea s-a îndreptat după 1948 împotriva foștilor „tovarăși de drum”, fie că a fost vorba de politicieni care au acceptat compromisul cu comuniștii, fie de funcționari de stat, chiar vechi polițiști sau ofițeri de informații, care, după ce au fost folosiți în perioada consolidării instituțiilor regimului „democrat-popular”, au căzut victime aparatului la edificarea căruia contribuiseră.

După înlăturarea „tovarășilor de drum”, asociați drept reprezentanți ai „burgheziei”, comuniștii au dezlănțuit teroarea împotriva dușmanilor politici. Primele valuri de arestări au avut loc în perioada de tranziție 1945-1948, în care represiunea a fost organizată și condusă de PCR și KGB, îndreptată împotriva persoanelor și structurilor de vârf ale vechiului regim. Rolul represiunii a fost acela de a lichida fizic și social dușmanul ideologic. Primele arestări sunt făcute, începând din 1945, de către „Corpul Detectivilor”, embrion al viitoarei Securități, la conducerea căruia se afla Alexandru Nicolschi. În această perioadă sunt arestați, anchetați și condamnați funcționari de rang înalt ai vechiului regim, membri ai PNT (1947), ierarhia greco-catolică (1948), PNL (1948), PSDI (1948) și ai Mișcării Legionare (1948). În data de 14 ianuarie 1945, circa 80.000 de etnici germani sunt deportați în Siberia, fiind prima operațiune

de anvergură realizată de către poliția politică a partidului, sub coordonarea KGB. Împotriva represiunii s-au constituit, încă din 1944, grupuri de partizani („Organizația T”, „Sumanele Negre”, „Haiducii lui Avram Iancu” ș.a.), care aveau ca scop organizarea rezistenței armate împotriva regimului comunist și a ocupației sovietice, în speranța izbucnirii unui nou război mondial între Occident și Blocul sovietic. Principalele grupuri de rezistență armată au fost conduse de: Vladimir Macoveiciuc (1944-1946) și Gavril Vatamaniuc (1949-1955) în Bucovina; Spiru Blănaru (1948-1949) și Gheorghe Ionescu (1949-1951) în Banat; Nicolae Dabija (1948-1949) în Munții Apuseni; Nicolae Trocan (1949-1952) în Oltenia; Ion Gavrilă (1949-1957) în Făgăraș; Gheorghe Arsenescu și Toma Arnăuțoiu (1949-1959) în Argeș; frații Fudulea și Gogu Puiu (1949-1950) în Dobrogea. Securitatea a izolat grupurile de rezistență existente în diferite regiuni. Până în 1958, când trupele sovietice se retrag din România, acest tip de opoziție este lichidat de trupele de Securitate și de Miliție.

„Moșierii” au fost prima categorie supusă de autorități unor măsuri așa-zis „administrative” speciale, în consonanță cu politica represivă stalinistă, care au fost aplicate ca urmare a Decretului nr. 256, din 1 martie 1949. Operațiunea de expropriere, derulată în noaptea de 2 spre 3 martie 1949, la care au participat echipe mixte de Miliție și Securitate, care i-au secondat pe activiștii locali „împuțerniciți”, nu s-a derulat fără incidente. Foștii „moșieri” împreună cu familiile au fost scoși din locuințe, deportați și supuși unui regim de domiciliu obligatoriu pe timp nelimitat, în diferite localități din țară. În 1949, deportarea a fost utilizată ca măsură punitivă și împotriva țăranilor din Crișana, care s-au răsculat în vara aceluși an. Numărul, pe ansamblu, al victimelor acestor măsuri nu este cunoscut, iar impactul asupra destinilor familiilor deportate a fost unul de anvergură. Întrucât dislocarea unor categorii de persoane socotite indezirabile regimului și fixarea de domiciliu obligatoriu au dat rezultate neașteptate, procedura a fost extinsă în vederea scoaterii din marile orașe și a zonei de frontieră cu Iugoslavia a tuturor celor care ar fi putut tulbura ordinea socială impusă de regimul comunist sau ar fi putut desfășura acțiuni ostile în spatele frontului, în cazul unui posibil conflict

cu Iugoslavia. În aceste localități de la granița cu Iugoslavia, în noaptea de Rusalii (17 spre 18 iunie 1951), s-a declanșat cea mai vastă operațiune de deportare, căreia i-au căzut victimă 10.099 familii, cu un număr total de 43.891 persoane. Aceștia li se adaugă și 1.100 persoane din regiunea Constanța, nesigure din punct de vedere politic. Operațiunea s-a desfășurat fără incidente grave și fără a se întâmpina rezistență. Deportații au fost îmbarcați în trenuri și trimiși spre Bărăgan.

Operațiunea de dislocare a elementelor considerate dușmănoase din zona de frontieră cu Iugoslavia a fost coordonată la nivel central de o comisie condusă de Pintilie Gheorghe, directorul Securității. Succesul înregistrat în derularea ei fără probleme, ca și efectul pe care l-a avut asupra restului populației – care a putut vedea șirurile nesfârșite ale miilor de vagoane cu deportați – au determinat autoritățile să continue și să perfecționeze practica deportării și a stabilirii domiciliului obligatoriu. În 1950, în lista „orașelor închise” erau trecute Capitala, cu o zonă de 20 de kilometri în jur, „Orașul Stalin”, Ploiești, Cluj, Oradea, Timișoara, Reșița, Hunedoara, Iași, Constanța, Galați și Cugir, acest ultim centru urban fiind declarat „închis” din cauza fabricii de armament de aici. Prin Decizia MAI nr. 239, din 1952, au fost dislocate din centrele aglomerate, ca să fie mai bine supravegheate, un număr de 6.000 de familii. Prin HCM nr. 237 din 12 februarie 1957 (dată în completarea HCM nr. 337 din 1954), a fost fixat domiciliu obligatoriu unui număr de 2.241 de persoane. Prin decretul nr. 89 al MAN din 17 februarie și HCM nr. 282 din 1952, erau stabilite locuri de muncă obligatorii, măsura fiind aplicată între anii 1958 și 1963 unui număr de 3.658 de persoane. Conform documentelor Securității, există evidențe pentru circa 60.000 de persoane care au fost dislocate între anii 1948-1964². Măsura discriminatorie a condiționării stabilirii în orașe a fost practică până în 1989, cu efecte încă proaspete în memoria colectivă.

De-a lungul perioadei 1948-1964, valurile de arestări se succed neîntrerupt, alimentând sistemul de detenție. La 1 octombrie 1949, din inițiativa responsabilului „cadrelor”,

² „Sfera Politicii”, nr. 64, noiembrie 1998, p. 42.

general-maior Vladimir Mazuru, se demarase o „întrecere socialistă” la DGSP, în cinstea zilei de 7 noiembrie. Impulsionați de promovările în grad și primele promise, securiștii au trecut la treabă. În „Planurile de lucru”, riguros întocmite, ale Direcției a V-a, se trecea în amănunt numărul arestațiilor, adunați în „loturi”. Dacă deținuții rămâneau în arest mai mult timp fără să fie anchetați, respectivul colectiv de anchetatori era depunctat; pe de altă parte, dacă în urma „investigațiilor” se efectuau noi arestări și deținuții umpleau beciurile abia golite ale arestului, „evidențierea” nu era departe. Toamna anului 1949 a fost, din cauza acestei prime „întreceri socialiste”, marcată de cele mai mari abuzuri. Ofițerii Securității nu reușeau, cu toate eforturile, în numeroase cazuri, să adune dovezi pentru condamnarea celor suspecți prin simpla lor apartenență la categorii sociale socotite „dușmănoase”. Execuții sumare au luat locul anchetelor pe tot teritoriul țării, pentru cele mai mici vinovății constatate; ulterior, se întocmeau rapoarte de împotrivire la arestare și, astfel, lucrătorii „operativi” își dovedeau combativitatea. Activitatea colegilor anchetatori era ușurată, iar propria Direcție Regională acumula puncte în clasamentul „întrecerii socialiste”.

Întrucât nu puteau fi luate măsuri represive în baza Codului Penal sau a unor legi publice, s-a trecut la elaborarea unui complex de legi cu caracter secret, care să reglementeze un nou tip de detenție, pentru care nu era necesară pronunțarea unei sentințe penale. În 1950, în baza HCM nr. 2, din 13 ianuarie, prin Decretul nr. 6 al MAN sunt înființate lagărele de exterminare prin muncă forțată și de reeducare, numite atunci „unități de muncă”, iar din 1952 „colonii de muncă”. Astfel, au apărut pe teritoriul României numeroase lagăre, numite în timp și în funcție de tipul lor de organizare a unității – colonii și batalioane de muncă. În baza Decretului nr. 6 al MAN și a Decretului nr. 257, a HCM nr. 1554 din 22 august și a Deciziei MAI nr. 77 din 25 august – toate din 1952 –, între 1950 și 1954 au fost trimise în lagăre de muncă forțată un număr de 22.077 persoane³. Internarea în lagăre a fost o măsură administrativă cu efect represiv important. Folosită pe

³ *Ibidem*, p. 43.

scară largă de Securitate, aceasta a afectat un mare număr de oameni și, prin caracterul ei arbitrar, a avut un ecou notabil în plan social, în raport cu scopul urmărit de poliția politică a regimului comunist. Trimiterea în lagăr se făcea cu totul arbitrar, nefiind respectate nici măcar de formă dispozițiile privind măsurile administrative. Împotriva acestor măsuri nu exista nici o posibilitate de apărare a cetățeanului. În coloniile de muncă se practica pe scară largă bătaia, încarcerarea pe termen lung, utilizarea la munci grele a deținuților bolnavi, iar rațiile de hrană neîndestulătoare au făcut ca moartea multora să fie cauzată, pur și simplu, de foame și istovire.

Între 1949 și 1952 sunt arestați restul ierarhilor greco-catolici și romano-catolici, iar în 1950 demnitarii vechiului regim. Preoți și credincioși de toate cultele sunt arestați, în 1952, iar în perioada 1948-1956 – partizani și membri ai grupurilor de sprijin. În 1956 sunt încarcerati studenții de la Timișoara și București, care s-au solidarizat cu revolta din Ungaria. În 1958, înainte de retragerea trupelor sovietice, sunt arestați din nou, în mod preventiv, „legionarii”, foștii membri marcanți ai partidelor istorice, foștii deținuți politici care nu fuseseră reeducați, țărani care refuzau să intre în CAP, membri ai asociațiilor de scriitori, de artiști, filателиști și jucători de bridge. Unele dintre cele mai dure locuri de detenție erau Aiud, Gherla, Pitești, Jilava, Sighet, Râmnicu-Sărat și lagărele Canalului Dunăre-Marea Neagră. Între 1949 și 1951, în cinci închisori (Pitești, Gherla, Tîrgu-Ocna, Ocnele Mari și Brașov) și într-un lagăr (Peninsula) s-a desfășurat reeducarea „de tip Pitești”, al cărei scop era transformarea deținuților din opozanți reali sau presupuși ai regimului, în susținători ai acestuia, prin utilizarea tehnicilor de tortură fizică și psihică. Între 1960 și 1964, în închisorile Aiud, Gherla, Botoșani, Jilava și în lagărul de la Periprava regimul comunist întreprinde o a doua mare acțiune de reeducare a deținuților politici, numită „reeducarea prin autoanaliză”.

Instrumentul principal utilizat de autoritățile comuniste ca justificare a actelor de represiune a fost articolul 209 din Codul Penal. Aceast articol incrimina „uneltirea contra ordinii sociale”. Regimul încuraja colaboraționistii. Prin Decretul nr. 469 din 30 septembrie 1957 se adăugă articolul 228 Cod Penal

– o prevedere care invită la colaborarea cu organele de anchetă, deoarece erau „scoase de sub urmărirea penală persoanele care au înștiințat autoritățile competente sau care, chiar după ce culpabilii au fost descoperiți și s-a început urmărirea, au înlesnit arestarea acestora”. Articolul 228 Cod Penal sancționa omisiunea de denunț cu închisoarea corecțională de la 1 la 2 ani. Pedepsa a fost mărită la închisoarea corecțională de la 3 la 10 ani prin Decretul nr. 318 din 1958⁴.

Înceind epurarea societății, comuniștii au trecut la epurarea propriilor rânduri. Represiunea îndreptată împotriva propriului aparat de către partid nu ducea, însă, la diminuarea actelor de poliție politică îndreptate împotriva opozanților regimului. Aceste epurări, ca și luptele pentru putere în partid care le-au precedat, au fost controlate riguros de Kremlin, unde s-a decis înlăturarea celor suspectați că s-ar fi putut opune aplicării „liniei” staliniste în România sau a celor care, pur și simplu, au stârnit aversiunea lui Stalin. Evoluția luptelor post-belice pentru dobândirea puterii în PCR a reprodus, la scară mai redusă, momente similare din istoria partidului comunist bolșevic al Uniunii Sovietice și a fost controlată de sovietici, derulându-se după scenariul lui Stalin și în regia agenților poliției politice comuniste. Măsurile represive întreprinse la ordinul lui Stalin împotriva „devierilor” și „trădărilor” din partidele comuniste ale țărilor „blocului sovietic” în anii de la sfârșitul războiului și până la moartea sa au fost, ca și epurările din 1936-1938, disproporționate în raport cu pericolul pe care acestea îl reprezentau. Represiunea îndreptată împotriva propriului aparat de către partid nu ducea, însă, la diminuarea actelor de poliție politică la care erau supuși opozanții regimului. Măsurile de relaxare a represiunii, vizibile de la finele anului 1953, s-au întreprins sub influența consilierilor sovietici, care aplicau linia Moscovei, de după eliminarea lui Beria. Această relativă destindere internă a luat repede sfârșit, iar măsurile represive s-au reintensificat, ca urmare a revoluției din Ungaria, din 1956, la a cărei înăbușire România a participat activ și, mai ales, în condițiile retragerii trupelor sovietice din

⁴ Dennis Deletant, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948-1965*, traducere de Lucian Leuștean, cu o prefață a autorului pentru ediția în limba română, Iași, Editura Polirom, 2001, p. 23.

țară, când pentru a suplini lipsa aceasta, percepută de populație ca un prim pas spre eliberarea de regimul sovieto-comunist, Securitatea a dezlănțuit un val de teroare care, pe alocuri, a depășit în ferocitate anii stalinismului. Temerile că retragerea armatei sovietice din România ar fi atras prăbușirea regimului comunist în România au fost astfel înlăturate.

Începând cu anul 1960, acțiunile represive au scăzut în intensitate. Din 1962 regimul începe eliberarea deținuților politici, populația fiind bine controlată acum prin instituțiile statului. Decretele de grațiere și amnistie: 79/24 februarie 1960 (820 grațieri), 454/1961, 295/21 aprilie 1962 (773 grațieri), 772/27 septembrie 1962 (1.462 grațieri), 5/3 ianuarie 1963 (2.543 grațieri), 176/9 aprilie 1964, 310/16 iunie 1964 și 411/24 iulie 1964, au dus la eliberarea deținuților politici⁵.

Regimul este acum stabilizat, iar sistemul său carceral, care își îndeplinise sarcinile ideologice de etapă, devenise foarte costisitor, atât din punct de vedere politic, cât și economic. O bună parte a sistemului de detenție politică este abandonată în 1964. În acest an, marea majoritate a deținuților politici sunt eliberați, dar este continuată urmărirea și anchetarea lor, periodic, de Securitate, care încerca să-i recruteze ca informatori.

După 1964, arestările sunt mai rare, comparativ cu perioada precedentă. Cu toate acestea, sistemul de detenție există, dar funcționează camuflat. Opozanții regimului comunist sunt dați afară din serviciu, arestați, anchetați și amenințați, sau șantajați de Securitate. Dacă aceste tehnici de control eșuează, ei sunt fie închiși sub un pretext de drept comun (deținere ilegală de valută și aur, evaziune fiscală, delapidare, homosexualitate etc.), fie trimiși într-un azil psihiatric. La fel ca în URSS, România comunistă a folosit pe scară largă psihiatria în scopuri politice, ca soluție împotriva contestării din interiorul țării. Cele mai importante centre de

⁵ Studiu introductiv de Cristina Roman, „Represiune și regim concentraționar în România comunistă (1945-1967)”, în Andrei Muraru (coord.), Clara Mareș, Dumitru Lăcătușu, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucerai, *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 20.

tratament psihiatric erau Spitalul din Poiana Mare, județul Dolj, Spitalul „Gheorghe Marinescu” din București, Spitalul închisorii Jilava – salonul de psihiatrie, Spitalul din localitatea Dr. Petru Groza, județul Bihor, Spitalul Voila, din Câmpina⁶.

Nu există în prezent date oficiale, sau neoficiale, globale despre numărul persoanelor deținute în închisori și lagăre, tot așa cum nu există nici estimări credibile privind numărul persoanelor exterminate.

Dintre cei care au murit în închisori sau care au cunoscut regimul detenției regimului poliției politice trebuie amintiți: Gheorghe Brătianu, Ioan Lupaș, Anton Golopenția, Mircea Vulcănescu, Constantin Giurescu, Nichifor Crainic, Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Constantin Brătianu, Titel Petrescu, Lucrețiu Pătrășcanu, Corneliu Coposu, Ion Diaconescu.

În perioada anilor '70-'80 singura formă eficientă de opoziție la regimul comunist a fost disidența. Scriitorul Paul Goma este primul disident din România. Acesta, începând din 1973, trimite în Occident scrisori deschise în care protestează împotriva încălcării drepturilor omului de către regimul comunist. În februarie 1977, Paul Goma se solidarizează cu Mișcarea „Carta '77” din Cehoslovacia. Scriitorul reușește în scurt timp să contureze o mișcare de opoziție, alături de el asociindu-și semnăturile pe un protest circa 200 de persoane. Semnatarii protestului vor fi arestați, anchetați și o parte dintre ei constrânși să plece în exil. Goma a fost arestat, bătut și drogat în arestul din Calea Rahovei, iar în noiembrie 1977 va fi obligat să se exileze la Paris, unde trăiește și în prezent.

Muncitorul Vasile Paraschiv este al doilea disident cunoscut. Fiind unul dintre semnatarii apelului lui Paul Goma, din februarie 1977, a fost – în repetate rânduri – răpit, bătut, concediat din serviciu și internat de Securitate în spitale psihiatrice. La invitația Comitetului pentru Apărarea Drepturilor Omului, ajunge la Paris unde, împreună cu medicul Ion Vianu, pe 6 februarie 1978 denunță represiunea psihiatrică. Pe 18 aprilie participă la o conferință de presă împreună cu secretarii confederațiilor sindicale franceze și cu reprezentanți ai muncitorilor de „dincolo” de Cortina de Fier:

⁶ Amnesty International Romania, 1980.

Victor Fainberg – din partea URSS, Alexandr Smolar – pentru Polonia și Jan Letcinski – pentru Cehoslovacia, denunțând lipsa libertății de asociere sindicală și prezentând un program în 11 puncte de natură să conducă la crearea sindicatelor libere. După întoarcerea în țară, Paraschiv aderă la recent înființatul Sindicat Liber al Oamenilor Muncii (SLOMR), organizat de muncitori din Turnu Severin și București, în câteva zile sindicatul numărând 2.000 de aderenți. Crearea acestui sindicat necomunist reprezintă prima încercare de asociere liberă a muncitorilor, anterioară *Solidarității* poloneze (1980), reprimată brutal de Securitate⁷.

În anii '80, în mentalul colectiv al românilor se instalase o adevărată psihoză privind Securitatea: ochii și urechile dictaturii păreau a pătrunde în cele mai intime detalii ale vieții de zi cu zi a cetățenilor țării.

Disidența, în anii '80, este reprezentată de Doina Cornea, fostă profesoară la Universitatea din Cluj. Începând din 1982, Doina Cornea trimite la „Radio Europa Liberă” texte critice asupra situației din România. Disidența sa debutează în 1987, când se solidarizează cu greva muncitorilor brașoveni, protestând împotriva flagrantelor încălcări ale drepturilor omului. Cele mai cunoscute proteste din anii '80 împotriva lui Ceaușescu și a regimului său au fost cele ale lui William Totok, Sócs Gezá, Dorin Tudoran, Radu Filipescu, Gabriel Andreescu, Mircea Dinescu, Mariana Celac, Mihai Botez, Dan Petrescu, Liviu Cangeopol, Liviu Antonesei, Dan Deșliu și Lázsló Tókéș.

În martie 1989, șase membri ai nomenclaturii superioare – Silviu Brucan, Gheorghe Apostol, Alexandru Bârlădeanu, Grigore Ion Răceanu, Corneliu Mănescu și Constantin Pîrvulescu – au trimis o scrisoare de protest împotriva politicii lui Ceaușescu, difuzată și de posturile de radio occidentale de limbă română. „Scrisoarea celor șase” reprezintă o acțiune – care rămâne în perimetrul sistemului comunist –, a cărei principală acuză la adresa lui Ceaușescu a fost aceea că s-a îndepărtat de tradiția marxist-leninistă. Acești foști membri ai nomenclaturii

⁷ Christian Duplan, Vincent Giret, *Viața în roșu*, vol. I-IV, București, Editura Nemira, 1997-2000, traducere din franceză de Nicolae Baltă, vol. III, pp. 290-293.

nu au suferit din partea Securității consecințele grave care urmau în mod obișnuit.

Deteriorarea condițiilor sociale și economice a avut drept rezultat greva minerilor din Valea Jiului, din august 1977. Această primă acțiune de protest a muncitorilor a luat ca model „Mișcarea Goma”. Greva a fost reprimată brutal de Securitate și Armată, din cei 35.000 de greviști circa 4.000 de mineri fiind „dislocați”. Conducătorii grevei, Ioan Constantin Dobre și G. Jurcă, au fost arestați și au murit în accidente de mașină regizate de Securitate⁸.

Muncitorii de la uzinele din Brașov se revoltă în 15 noiembrie 1987 împotriva condițiilor de viață inumane impuse de regimul comunist. Manifestația spontană din ziua alegerilor locale a fost reprimată violent de Securitate. În zilele următoare au fost arestate circa 300 de persoane, 61 de presupuși instigatori fiind anchetați, apoi condamnați la închisoare cu suspendare și trimiși în „domiciliu obligatoriu” în diferite localități⁹.

La 27 septembrie 1956, urmare a evenimentelor din Ungaria, Biroul Politic al Comitetului Central al PMR a înființat la nivel central un comandament de criză sub conducerea lui Emil Bodnăraș, membru al Biroului Politic, din care mai făceau parte: Alexandru Drăghici – ministru al Afacerilor Interne; Leontin Sălăjan – ministru al Forțelor Armate și Nicolae Ceaușescu – secretar al PMR¹⁰. Acest comandament avea dreptul de a ordona deschiderea focului. La nivel local, s-a ordonat constituirea unor comandamente politico-militare care să coordoneze reprimarea tuturor mișcărilor protestatate. La Timișoara, comandamentul constituit pentru înăbușirea mișcărilor studențești a avut următoarea componență: Martin Isac, prim-secretar al Regiunii; colonel Vasile Negrea, șeful Securității Banat; general Marcu Stan, comandantul Trupelor de Grăniceri; general Marin Dragnea, comandantul Garnizoanei Militare¹¹.

⁸ *Ibidem*, pp. 257, 511.

⁹ *Ibidem*, p. 343.

¹⁰ Remus Macovei, *16–22 decembrie 1989: Conducerea acțiunilor militare în „Națiunea”*, 21 decembrie 2014.

¹¹ *Ibidem*.

Prima revoltă anticomunistă, din 4 decembrie 1957, a țăranilor care s-au opus colectivizării forțate, a fost reprimată de trupele de securitate coordonate de Nicolae Ceaușescu – cel care avea să devină peste ani președintele țării. Nicolae Ceaușescu, general-locotenent de armată, șeful Direcției Superioare Politice a Armatei și adjunct al Ministrului Forțelor Armate, a condus unitățile militare care au înăbușit răscoala țăranilor din Vadu Roșca, județul Vrancea, ce se împotriveau colectivizării. Nouă țărani au fost uciși de gloanțe (Aurel Dimofte, Ionuț Cristea, Ion Arcan, Dumitru Crăciun, Toader Crăciun, Stroe Crăciun, Dumitru Marin, Marin Mihai, Dana Radu) și alți 48 au fost răniți. 18 țărani au primit sentințe grele de detenție în închisorile comuniste¹².

Riscul unei invazii în România a trupelor Tratatului de la Varșovia l-a obligat pe Ceaușescu să ia două decizii: înființarea Gărzilor Patriotice (miliții ale muncitorilor din fabrici și uzine în care erau mobilizați majoritatea adulților, bărbați și femei deopotrivă), la 21 august 1968, și ordinul secret transmis Consiliului Securității Statului (CSS) de elaborare a unui plan de salvare a sa. Direcția XI-a (Tehnică) din CSS a trecut la întocmirea planului de evacuare în situații de urgență, ce va fi gata în 1970 și va purta numele de cod ROVINE-IS-70. Obiectivul principal (în cazul unei invazii) era organizarea de către CSS a rezistenței armate a întregii populații (doctrina militară adoptată și de MAPN în cadrul instrucției). În caz de eșec, Ceaușescu urma să fugă în străinătate. Acest plan a fost modificat continuu pe parcursul anilor, mai ales după ce DIE l-a informat pe Ceaușescu despre existența unui complot sovietic, cu numele de cod DNESTR, ce viza înlocuirea sa cu un lider mai înțelegător față de Moscova.

Principalele probleme în domeniul apărării țării și asigurării securității statului atât în timp de pace, cât și în timp de război, trebuiau rezolvate de Consiliul Apărării Republicii Socialiste România. Conform legii acesta avea următoarea

¹² Ștefan Borcea, *Nicolae Ceaușescu, asasin și adulat. A înăbușit în sânge revolta țăranilor din Vrancea și un deceniu mai târziu a fost primit în județ ca un erou*, 2 ianuarie 2016, la <http://adevarul.ro/locale/focsani/nicolae-ceausescu-asasin-adulat-inabusit-sange-revolta-taranilor-vrancea-deceniul-mai-tarziu-fost-primit-jud>

componentă: președinte – secretarul general al CC al PCR; membri – președintele Consiliului de Miniștri, ministrul Apărării Naționale, președintele Consiliului Securității Statului (din 9 aprilie 1972 devenit Departamentul Securității Statului), ministrul Afacerilor Interne, ministrul Afacerilor Externe, președintele Comitetului de Stat al Planificării; alți membri desemnați de CC al PCR și numiți prin decret de Consiliul de Stat; secretar – șeful Marelui Stat Major al Armatei.

La 28 martie 1974, urmare a modificării Constituției din 1965, odată cu instituirea funcției de președinte al RSR, Ceaușescu – conform prevederilor constituționale – este comandant suprem al armatei și președinte al Consiliului Apărării. Prin Legea nr. 14 /1972 se aduc modificări la atribuțiunile Consiliului Apărării, deosebit de important fiind conținutul articolului 8, litera i: „examinează și propune MAPN, respectiv Consiliului de Stat, proclamarea stării de necesitate”¹³.

În vederea coordonării și realizării măsurilor de apărare pe plan local, la județe, municipii, sectoare ale municipiului București, orașe și comune, funcționau Consilii Locale de Apărare, care aveau sarcina de a soluționa problemele de apărare atât în timp de pace, cât și în timp de război.

Consiliile Județene de Apărare și cel al municipiului București erau formate din: Președinte – prim-secretarul comitetului județean de partid și președinte al comitetului executiv al consiliului popular județean, respectiv al municipiului București; Membrii: prim-vicepreședintele comitetului executiv al consiliului popular; secretarul comitetului executiv al consiliului popular; prim-secretarul comitetului județean, respectiv al municipiului București, al UTC; comandantul militar al garnizoanei sau al unei unitați militare, desemnat de Ministerul Apărării Naționale; comandantul centrului militar, care este și secretarul consiliului local de apărare; șeful inspectoratului județean, respectiv al municipiului București, al Ministerului de Interne; șeful de stat major al gărzilor patriotice; șeful de stat major al apărării locale antiaeriene; comandantul grupului de pompieri; șefii

¹³ Remus Macovei, *op. cit.*

direcțiilor județene, respectiv ale municipiului București, sanitare, PTTR și directorii sau împuterniciții regionalelor de cale ferată, ai întreprinderilor de transporturi auto și, după caz, ai celor aeriene și navale; șeful serviciului I al consiliului popular județean, respectiv al municipiului București.

Consiliile Județene de Apărare și cel al municipiului București erau subordonate și răspundeau pentru întreaga lor activitate față de comandantul suprem al forțelor armate, Consiliul Apărării al RSR¹⁴.

Consiliul Apărării și Consiliile Județene de Apărare vor fi desființate prin acțiunea în forță a revoluționarilor. Confirmarea acestei acțiuni se va face, verbal, de către Ion Iliescu prin *Comunicatul către țară al Consiliului Frontului Slavării Naționale* din seara zilei de 22 decembrie 1989. Legal, aceste instituții vor fi desființate în ziua de 26 decembrie 1989, prin publicarea în *Monitorul Oficial* al României, anul I, nr. 4 a Decretului-lege nr. 1.

În decembrie 1989 componența Consiliului Apărării era următoarea: Președinte – Nicolae Ceaușescu; Membrii: Constantin Dăscălescu, general-locotenent Vasile Milea, general-colonel Iulian Vlad, Tudor Postelnicu, Ion Stoian, Ion Totu, general-locotenent Ilie Ceaușescu, general Gheorghe Gomoiu; Secretar – general-maior Ștefan Gușă.

Începând cu 16 decembrie 1989 Nicolae Ceaușescu conduce executarea represiunii. În 17 decembrie 1989, între orele 16-17, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, obține aprobarea acestui for politic pentru lichidarea radicală a revoltei timișorenilor. În perioada 18-20 decembrie 1989, când Nicolae Ceaușescu s-a aflat în vizită oficială în Iran, conducerea a fost asigurată de Elena Ceaușescu, Manea Mănescu și Emil Bobu. Președintele RSR a proclamat starea de necesitate în județul Timiș la 20.12.1989, ora 20.30 și la nivelul întregii țări la 22 decembrie 1989, ora 10.51.

Municipiul Timișoara

Consiliul județean de apărare – Radu Bălan, prim secretar al Comitetului Județean PCR; colonel Constantin

¹⁴ *Ibidem.*

Rotariu, comandantul garnizoanei Timișoara; colonel Ion Popescu, șef al Inspectoratului Județean al MI; colonel Cristea Petre; șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice;

Reprezentanți CPEX – general-colonel Ion Coman; Cornel Pacoste; Ilie Matei;

Reprezentanți ai MApN: general-maior Ștefan Gușă, general-locotenent Victor Athanasie Stănculescu, general-locotenent Mihai Chițac, general-maior Florea Cârneanu, grupa operativă a MStM., grupa operativă a Armatei a 3-a;

Reprezentanți Ministerul de Interne – general Constantin Nuță, general Velicu Mihalea, cu o grupă operativă – Miliție; general Emil Macri, colonel Filip Teodorescu, cu o grupă operativă – Securitate;

Procuratura Generală – Gheorghe Diaconescu;

Departamentul Cultelor – Ion Cumpănașu;

Ministerul Justiției – Bracaciu Nicolae;

Ministerul Tineretului – Ioan Toma¹⁵.

Începând cu 17 decembrie 1989, la nivel județean intră în funcțiune Consiliile Județene de Apărare. Pentru a fi sigur că măsurile ordonate se execută întocmai, Nicolae Ceaușescu – în ziua de 17 decembrie – și Emil Bobu, Manea Mănescu și Silviu Curticeanu – în ziua de 18 decembrie – dispun trimiterea unor membri ai CPEX în localitățile unde se presupunea că ar putea avea loc manifestații. Excepție face județul Sibiu, unde prim-secretar era Nicu Ceaușescu, loialitatea acestuia fiind în afara oricărei discuții. Aceștia, împreună cu membrii Consiliilor Județene de Apărare, vor constitui comandamente care vor funcționa în sediile comitetelor județene de partid.

Municipiul Cluj Napoca

Consiliul Județean de Apărare: Ioachim Moga – prim-secretar al Comitetului Județean PCR; general-maior Iulian Topliceanu – comandantul garnizoanei Cluj Napoca; general Ioan Șerbănoiu – șef al Inspectoratului Județean al MI; locotenent-colonel Gheorghe Ivan – șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice;

Reprezentant CPEX – Constantin Nicolae¹⁶.

¹⁵ *Ibidem.*

¹⁶ *Ibidem.*

Municipiul Arad

Consiliul Județean de Apărare: Elena Pugna – prim-secretar al Comitetului Județean PCR; maior Dumitru Marcu – comandantul garnizoanei Arad; colonel Grigore Sălceanu – șef al Inspectoratului Județean al MI; locotenent-colonel Dumitru Stranschi – șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice.

Reprezentant CPEX – Cornel Pacoste (18-19 decembrie), Ilie Matei (20-22 decembrie)¹⁷.

Municipiul Brașov

Consiliul Județean de Apărare: Petre Preoteasa – prim-secretar al Comitetului Județean PCR; general-maior Ion Florea – comandantul garnizoanei Brașov; general-maior Gheorghe Zagoneanu – șef al Inspectoratului Județean al MI; locotenent-colonel Iancu Dragnea – șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice.

Reprezentant CPEX – Gheorghe Pană¹⁸.

Municipiul Târgu Mureș

Consiliul Județean de Apărare – Viorel Ingreț – prim-secretar al Comitetului Județean PCR; colonel Constantin Cojocaru – comandantul garnizoanei Târgu Mureș; colonel Nicolae Iftimie – șef al Inspectoratului Județean al MI;

Reprezentant CPEX – Miu Dobrescu¹⁹.

Municipiul Sibiu

Consiliul Județean de Apărare – Nicu Ceaușescu prim-secretar al Comitetului Județean PCR; locotenent-colonel Aurel Dragomir – comandantul garnizoanei Sibiu; colonel Iulian Rotariu – șef al Inspectoratului Județean al MI; colonel Dumitru Radu – șeful Statului Major al Gărzilor Patriotice²⁰.

În 21 decembrie 1989, ora 18.00, pentru a lichida rapid situația din București, Nicolae Ceaușescu ordonă intrarea în funcțiune a unui comandament unic, condus de el însuși,

¹⁷ *Ibidem.*

¹⁸ *Ibidem.*

¹⁹ *Ibidem.*

²⁰ *Ibidem.*

având următoarea componență: general-colonel Vasile Milea, ministrul Apărării Naționale; Tudor Postelnicu, ministrul de Interne; ministru secretar de stat la Interne, general-colonel Iulian Vlad; colonel Cornel Pârcălăbescu, șeful de stat major al Gărzilor Patriotice. Secretar al Comandamentului Unic a fost numit Silviu Curticeanu.

La data de 11 aprilie 2013, conducerea Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER) anunța, printr-un comunicat de presă, că a identificat un număr de 35 de persoane din sistemul carceral comunist despre care institutul ar deține „indicii temeinice” că ar fi săvârșit „grave infracțiuni” în locurile de deținere în care au activat și că faptele comise de aceștia ar fi întrunit „elementele constitutive ale infracțiunilor de omor deosebit de grav și genocid”²¹. Primul nume din această listă a fost prezentat opiniei publice pe 30 iulie 2013. În aceea zi, IICCMER a anunțat că a demarat procedurile pentru trimiterea în justiție a fostului comandant al Penitenciarului Râmnicu-Sărat, Alexandru Vișinescu²². Cotidianul on-line „Gândul” informa, în aceeași zi, identificarea lui Alexandru Vișinescu într-un bloc de locuințe de pe strada Ion Brezoianu. În următoarele zile, Vișinescu a ținut capul de afiș al tuturor ziarelor și televiziunilor. Mediatizarea biografiei fostului ofițer de penitenciare a scos la iveală o serie de mărturii cutremurătoare ale foștilor deținuți politici care au avut de-a face cu el. În diferite emisiuni televizate (în special la stațiile TV Antena 3 și România TV), reprezentanții IICCMER s-au lansat într-o serie de afirmații halucinante în ceea ce privește istoria represiunii comuniste. De pildă, următoarele: că Vișinescu ar avea o pensie de 6.000 de lei (în cele din urmă cel în cauză a demonstrat pe scările Parchetului General că beneficiază de o pensie de 3.200 lei; că în subsolul Penitenciarului Râmnicu-Sărat s-ar afla un crematoriu care ar fi avut aceeași destinație cu cele din Lagărul de concentrare de la Auschwitz²³; că în România ar exista

²¹ <http://www.iiccr.ro/iiccmr-investigheaza-35-de-persoane-suspectate-ca-au-comis-crime-in-timpul-regimului-comunist/>

²² <http://www.agerpres.ro/comunicate/2016/06/30/comunicat-de-presa-iiccmr-12-06-13>

²³ Într-o emisiune a postului de radio „Radio France International”, din 31

10.000 de morminte anonime ale unor cetățeni români care au fost împușcați de Securitate (fără sentințe de condamnare la moarte) pentru că s-au opus regimului comunist; sau că în gropile comune din jurul unor foste penitenciare și colonii de muncă s-ar afla înhumați 100.000 de foști deținuți care și-au pierdut viața în timpul detenției. Aceste declarații cu iz de senzațional nu au fost însoțite, așa cum ar fi fost normal, de cele mai elementare indicii/probe care să le poată susține (studii științifice, documente, arhive, sau alte mărturii relevante).

Pe 18 septembrie 2013, IICCMER a solicitat Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție începerea urmăririi penale împotriva fostului comandant în perioada 1958 – 1963 al coloniei de muncă de la Periprava. Pe 10 februarie 2016, Alexandru Vișinescu a fost condamnat definitiv la 20 de ani de închisoare pentru infracțiuni contra umanității, iar pe 30 martie 2016 Ioan Ficior a fost condamnat de Curtea de Apel București la 20 de ani de închisoare pentru infracțiuni contra umanității, printr-o decizie care nu este, însă, definitivă.

Pe 16 ianuarie 2016, IICCMER a făcut public rezultatul investigațiilor în cazul locotenent-majorului (r) Iuliu Sebestyen (decedat în 2013), care a îndeplinit funcția de loctiitor pentru pază și regim (ianuarie 1954 – decembrie 1955) în cadrul Penitenciarului Gherla (Formațiunea 0606).

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc a organizat joi, 30 iunie 2016, o conferință de presă în cadrul căreia au fost dezvăluite două noi nume din lista de persoane suspectate pentru comiterea unor crime politice în timpul regimului comunist: Petrescu Marian, fost comandant al unor colonii de muncă și penitenciare în timpul regimului comunist, responsabil de aplicarea unui regim de detenție care a dus la decesul a 104 de deținuți politici, și Boștină Gheorghe, fost loctiitor politic, responsabil de decesul a 100 de deținuți politici. Pe numele acestora, IICCMER a depus sesizări penale²⁴.

Pe 11 februarie 2014, IICCMER a cerut Parchetului începerea urmăririi penale împotriva căpitanului (r) Florian iulie 2013, istoricul Marius Oprea a afirmat că „La Râmnicu-Sărat am găsit un crematoriu uman. Va trebui să fac probe medico-legale. Să văd dacă e cenușă acolo. Cred că avem un fel de Auschwitz la Râmnicu-Sărat”.

²⁴ <http://www.agerpres.ro/comunicate/2016/06/30/>

Cormoș, fost comandant al coloniei de muncă Cernavodă, pentru infracțiuni contra umanității. Pe 8 iulie 2014, IICCMER a cerut Parchetului începerea urmăririi penale împotriva lui Constantin Istrate, fost locțiitor al comandantului pentru pază și regim la colonia de muncă Onești, respectiv locțiitor al comandantului pentru pază și regim / comandant la Penitenciarul Gherla pentru infracțiuni contra umanității. Pe 11 februarie 2015, IICCMER a solicitat începerea urmăririi penale împotriva lui Tilici Neculai, fost comandant de penitenciar, precum și a lui Fizula Refic, ofițer politic, și Sârbu Teodor – subofițer de Securitate.

Pe pagina web a „Miliției Spirituale”, Mihai Burcea prezintă la data de 22.10.2013 o listă cu numele a 35 de tortionari comuniști români.

1. Colonel de penitenciare ALEXOAIIE GHEORGHE IOAN

2. Maior de justiție ANDREI TUDOR DUMITRU

3. Locotenent colonel de penitenciare BABICSAK (BOBICIAK) ANTON

4. Locotenent colonel de penitenciare BARBU ILIE GHEORGHE

5. Colonel de penitenciare BĂNUȚĂ VASILICA NICOLAE

6. Locotenent major de securitate BĂSESCU VASILE ANTON

7. Colonel de penitenciare BORCAN FOTACHE AUREL

8. General-maior de securitate BOȘTINĂ DUMITRU GHEORGHE

9. Locotenent de penitenciare CĂZĂNESCU ANDREI VICTOR

10. Colonel de justiție CUCIUREANU CONSTANTIN OCTAVIAN

11. General-locotenent de securitate DĂNESCU CONSTANTIN ALEXANDRU

12. General-maior de securitate DĂNESCU STAN GHEORGHE

13. Locotenent colonel de penitenciare DIACONEASA ION GHEORGHE

14. Colonel de penitenciare DUMA IOAN EMILIAN
15. Locotenent colonel de penitenciare ENE MARIN
CONSTANTIN
16. Căpitan de penitenciare FIZULA TELEP REFIC
17. Locotenent de securitate FREDERICH M. FLOREA
18. Căpitan de penitenciare GAFIUC DUMITRU ION
19. Căpitan de penitenciare GĂLĂVAN VASILE
COSTICĂ
20. Colonel de penitenciare GHIȚĂ MAX GHEORGHE
21. Locotenent major de penitenciare IORDACHE
IOAN DUMITRU
22. Maior de justiție LAVROV GEORGE
23. Locotenent colonel de justiție LICIU DUMITRU
VIRGIL
24. Locotenent major de penitenciare MĂRGĂRIT
VASILE
25. Locotenent colonel de penitenciare PETRICĂ ION
ȘTEFAN
26. Colonel de penitenciare RUS AUREL VASILE
27. General-maior de miliție SCARLET MARIN
GHEORGHE
28. Colonel de securitate SIDEA CONSTANTIN
NICOLAE
29. General-locotenent de securitate STAN MARIN
NICOLAE
30. Locotenent colonel de securitate STOICHESCU
GHEORGHE GHEORGHE
31. Colonel de miliție SUCEAVĂ NICOLAE ION
32. General-maior de securitate ȘERBĂNOIU
NICOLAE ION
33. Colonel de miliție TĂRNĂUCEANU MIHAI
HARALAMBIE
34. Colonel de penitenciare TĂRȚAN AUGUSTIN
VASILE
35. Locotenent colonel de penitenciare TOBOȘI
GHEORGHE VERGILIU

Acești militari nu au fost niște simpli „pioni” pe funcții de execuție; ei au pronunțat ani grei de închisoare (uneori condamnări la moarte) împotriva unor oponenți ai regimului;

unii au ocupat posturi de comandă în mari unități militare în care s-au practicat pe larg tortura, înfometarea, poliția politică, teroarea sau șantajul: Unitatea de Muncă Nr. 3 Cernavodă km. 4 Saligny, Unitatea de Muncă Nr. 1 Capul Midia, Penitenciarul Jilava, Penitenciarul Suceava, Penitenciarul Ocnele Mari, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Făgăraș Central, Colonia de muncă Peninsula – Valea Neagră, Colonia de muncă Poarta Albă/formațiunea 0893, Colonia de muncă Chilia Veche/formațiunea 0963, Formațiunea 0886 Tătaru, Colonia de muncă Periprava/formațiunea 0910, Colonia de muncă Dăeni/formațiunea 0957, Colonia de muncă Borzești R 10/formațiunea 0694, Colonia de muncă Baia Sprie/formațiunea 0627, Colonia de muncă Mărculești/formațiunea 810, Colonia de muncă Vadu Oii/formațiunea 0334, Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă – formațiunea 0951 București, Direcția Generală a Penitenciarelor – UM 0400 București, Direcția regională MAI București, Securitatea Municipiului București – UM 0800 București, Direcția I informații interne din DSS – UM 610 București, Departamentul Securității Statului, Direcția cercetări penale și Direcția economică din Inspectoratul General al Miliției, Tribunalul Militar pentru Unitățile MAI, Tribunalul Militar al Regiunii Militare București ș.a.m.d.

Colonelul de miliție SUCEAVĂ NICOLAE ION, în decembrie 1989 a coordonat dispozitivul de represiune în zona Pieței Romane din București. În anul 2013 era general-locotenent de poliție în rezervă.

Capitolul III

Securitatea română. Modus operandi

De la înființare și până în 1989 Securitatea a procedat la puține schimbări în modul de operare și în maniera de ținere a evidenței informativ-operative. Acestea au fost conturate în primii ani de funcționare, fiind o copie fidelă a modelului sovietic.

„Activitatea informativ-operativă”, în limbajul Securității, constituia urmărirea dușmanilor regimului (reali sau presupuși). Această activitate a constat în trei tipuri de acțiuni, cu rol progresiv, mergând de la verificarea informațiilor de primă sesizare, până la urmărirea cea mai complexă.

1. *Supravegherea informativă*. Se realizează cu începere din 1957 printr-un aparat deplin conspirat numit Serviciul de Supraveghere Operativă, al cărui rol este de a descoperi, aresta sau reține în mod secret „criminalii de stat”. Termenul de supraveghere a unei persoane era de 10-15 zile, iar tipul de document care se întocmea se numea „dosar de supraveghere operativă”¹. Acest prim tip de acțiune avea rolul să-i identifice în mod sistematic pe „dușmanii” regimului.

2. *Verificarea informativă*. Este o acțiune care are loc pe o perioadă redusă, de până la șase luni, timp în care informațiile de primă sesizare sunt verificate. Tipul de dosar întocmit este „mapa de verificare”. Dacă primele informații se confirmă, se trece la tipul următor de acțiune; în caz contrar, acțiunea de verificare încetează, însă persoana în cauză va fi urmărită în continuare prin „dosar de obiectiv” sau „dosar de problemă”².

¹ Instrucțiuni privind munca de supraveghere operativă a organelor MAI din RPR, 1957, p. 7.

² Pentru tipurile de dosare a se vedea *Directiva asupra organizării evidenței*

3. *Urmărirea informativă*. Avea drept scop lichidarea completă a activității criminale a elementelor dușmănoase față de regimul comunist. Dosarul întocmit poartă numele de „dosar de urmărire informativă”. După numărul celor urmăriți și importanța lor, acesta este, la rândul său, de mai multe tipuri: „individual” sau „de grup”, „de urmărire locală” ori „de urmărire pe țară”.

Mijloacele și metodele specifice” de urmărire informativă

I. Mijloacele specifice:

1. „rețeaua informativă” – totalitatea informatorilor Securității;

2. „tehnica operativă” – tehnologia aferentă urmăririi, cu ajutorul căreia se efectuau ascultările telefonice, fotografierea și urmărirea video;

3. „filajul” – urmărirea pe teren a dușmanilor sau suspecților;

4. „investigația” – obținerea secretă, pe teren, a materialelor asupra persoanelor care sunt obiectul unei acțiuni de supraveghere sau verificare;

5. „controlul unor canale interne sau externe care pot fi folosite în scopuri ostile” – supravegherea și verificarea anturajului persoanei urmărite și/sau interceptarea corespondenței sale;

6. „culegerea personală de informații prin relațiile oficiale și legăturile operative ale ofițerilor de securitate” – de fapt discuțiile lucrătorului de Securitate cu secretarii de partid, șefii de cadre, directorii de instituții și alte persoane cu autoritate³.

operative de către organele securității statului, a elementelor dușmănoase din Republica Populară Română, 1951; Instrucțiuni pentru organizarea și funcționarea birourilor și secțiilor de evidență din regiunile de securitate, 1951; Completare la instrucțiuni, f.a.

³ A se vedea *Directiva despre munca cu agentura, 1951; Directiva pentru organizarea și conducerea muncii informative la sate, 1951; Directiva (nr. 70 din 15 martie 1954) Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Populare Române despre munca organelor de informații grănicerești cu agentura, 1954.*

II. Metode specifice:

1. „legenda informativă” reprezintă versiunea verosimilă folosită cu scopul de a asigura conspirarea și „secretizarea” activității Securității și inducerea în eroare a dușmanului; „combinația informativă”, care reprezintă un complex de măsuri informativ-operative îmbinate după o tactică prealabilă, care se folosește pentru rezolvarea unor sarcini ale poliției politice cu grad sporit de dificultate;

2. „infiltrarea informatorului sau a ofițerului”, care reprezintă introducerea „legendată” a acestuia în anturajul unor persoane, într-un „obiectiv” sau „mediu”, prezentând interes pentru securitatea statului;

3. „pătrunderea secretă”, adică intrarea legendată sau ascunsă a cadrelor Securității în anumite încăperi, cu scopul rezolvării unor sarcini operative;

4. „percheziția secretă”, reprezintă controlul „legendat” sau secret al unor încăperi, mijloace de transport, bagaje sau obiecte aparținând persoanelor de care se interesează Securitatea, cu scopul clarificării unor informații sau al documentării unor aspecte de interes operativ; „dezinformarea” – acțiunea prin care se plasează dușmanului date și informații special prelucrate în așa fel încât să nu sesizeze lipsa lor de autenticitate, ori prin care se lansează deliberat știri cu scopul influențării, în vederea susținerii și promovării unor interese operative;

5. „jocul operativ” constă în complexul de metode și mijloace informativ-operative care se aplică de regulă în confruntarea directă cu serviciile de informații străine, opoziția anticomunistă, organizațiile pentru apărarea drepturilor omului sau guvernele occidentale, cu scopul de a cunoaște și dejuca planurile „ostile” puse la cale, ori cu scopul interceptării și ținerii sub control contrainformativ a acțiunilor acestora;

6. „cercetarea informativă” constă în acțiunea de clarificare a unor informații în legătură cu care există temeieri de veridicitate și se realizează prin investigarea – directă sau sub acoperirea altor organe – a oricăror persoane care prezintă interes operativ.

Rețeaua informativă

Obiectivele de bază ale Securității erau asigurarea informativă a fiecărui obiectiv economic, social, politic, cultural, sanitar, sportiv etc. Securitatea trebuia să știe totul despre ce se petrece într-o instituție, precum și cu privire la diferite persoane ce trebuiau să intre, sau erau cuprinse, în baza de lucru. Cât de mult și de bine se realiza acest obiectiv depindea atât de modul de organizare, cât și de capacitatea fiecărui lucrător în parte, precum și de dotările materiale și tehnice de care Securitatea dispunea. Până în 1965, etapă de tristă amintire, Securitatea era „pumnul de fier care lovește nemilos în dușmanii poporului, ai clasei muncitoare, oriunde s-ar afla ei”. În această perioadă, practic, s-a anihilat orice formă de opoziție la dictatura comunistă, iar închisoarea și glonțul erau instrumentele de lucru de bază. După această perioadă a început o activitate mult mai elaborată, insidioasă, cu mai puține durtăți fățișe, dar cu o capacitate din ce în ce mai sporită de cunoaștere a personalităților, a activității acestora, precum și a altor persoane care, într-o formă sau alta, puteau să intre în preocupările organelor de Securitate. Cunoașterea psihologiei personalităților, a diverselor grupuri, grupări de oameni organizați pe diferite interese – economice, politice, culturale – a devenit preocuparea de bază a organelor de Securitate.

Încă de la începuturile ei, poliția politică comunistă a acordat o deosebită importanță rețelei sale de „surse”. La înființarea Securității, prin Decretul nr. 221, publicat în *Buletinul Oficial* din 1 septembrie 1948, s-a pus un deosebit accent pe dezvoltarea rețelei de informatori, a căror misiune era să furnizeze poliției politice comuniste date din mediile considerate „ostile regimului democrat-popular”. Aceste date au fost adunate, treptat, în „dosare de urmărire informativă” întocmite celor ce aveau, apoi, să fie arestați ca „dușmani ai poporului”. Sub îndrumarea consilierilor sovietici din KGB, ofițerii Securității își constituiseră deja, în 1951, un aparat informativ specializat, care număra 10.698 informatori. Dintre aceștia, un număr de 1.210 erau racolați din rândul persoanelor care făcuseră parte din Partidul Național Țărănesc și Partidul Liberal. Informatorii care supravegheau activitatea aparatului de stat erau ceva mai numeroși (1.374), iar restul erau strecurați

în alte zone ale societății, considerate de securiști drept surse de „destabilizare” pentru regim. Calitatea informațiilor furnizate de această rețea a fost de multe ori îndoielnică, baza de lucru fiind racolarea surselor prin presiune și șantaj. Utilizarea aproape exclusivă a unor astfel de mijloace își puna amprenta asupra eficienței. Securitatea a moștenit, în practica racolării și utilizării informatorilor, metodele folosite anterior de Siguranță. Astfel, în „Directiva nr. 101, din 29 martie 1951, privind munca cu agentura” se accentua asupra creșterii calității rețelei informative. Se stabileau niște criterii precise în vederea recrutării, care începea prin identificarea persoanelor care ar putea servi ca informatori în obiectivele pe care ofițerul de informații voia să le urmărească și continua cu culegerea de informații complete asupra posibililor membri ai rețelei.

Lucrătorul operativ, care se ocupă cu crearea rețelei de informatori în obiectivele și problemele vizate, fixează candidaturile în vederea recrutării, studiindule în mod amănunțit și complet. În timpul studierii este necesar să stabilească următoarele:

- a) Datele biografice ale persoanei ce urmează să fie recrutată, precum și legăturile în producție și la domiciliu;
- b) Date despre nivelul de pregătire culturală și politică, precum și date despre părerile și manifestările politice ale celui avizat;
- c) Date despre aptitudinile și capacitatea pentru munca informativă (inteligentă, capacitatea de a lega cunoștințe și de a câștiga încrederea, capacitatea de a găsi cea mai justă soluție într-o situație complicată ș.a.m.d.);
- d) Date despre părțile negative ale celui ce urmează să fie recrutat (decădere morală, pălăvrăgeală și altele);
- e) Date despre activitatea lui criminală din trecut sau, posibil, cea prezentă.

După studierea amănunțită a datelor strânse despre cel ce urmează să fie recrutat, lucrătorul operativ poate să facă cunoștință, personal, cu informatorul, invocând un motiv plauzibil, iar după aceasta stabilește metoda cu care persoana vizată va fi chemată în vederea recrutării, precum și metoda de recrutare.

Strângerea datelor necesare se efectuează pe căi oficiale, precum și cu ajutorul informatorilor, filajului, interceptărilor și tehnicii operative, în funcție de necesitate și în măsura posibilităților.

Introducerea angajamentului scris a fost o inițiativă menită să îmbunătățească controlul pe care ofițerii operativi îl aveau asupra rețelei.

(ANGAJAMENT. Subsemnatul(a) ... în viitor ... născut(ă) în comuna ... jud. ... în ziua de ... luna ... anul ... domiciliat(ă) ... în ... str. ... nr. ... scara ... etaj ... ap. ... sector ... telefon ..., fiind încadrat(ă) ... în ... ca ..., îmi iau angajamentul să păstrez cu strictețe secretul întregii munci ce o voi desfășura pe această linie, să nu divulg sub nici o formă, în nici o împrejurare și nimănui, indiferent de persoană, funcție, grad de rudenie sau prietenie, faptul că sunt angajat(ă) la instituția menționată mai sus, locul și adresa instituției, persoanele pe care le voi cunoaște și problemele de muncă cu care voi intra în contact. Mă angajez să respect cu strictețe instructajul și legenda privind acoperirea sediului și a instituției în care lucrez, că nu voi vizita sediile MI sau DSS, inclusiv policlinica, spitalul, farmacia, restaurantul MI, Casa de cultură etc. Sunt pe deplin conștient(ă) că nerespectarea regulilor conspirativității înseamnă ajutor direct dat dușmanului și se califică drept acte împotriva securității statului nostru, Republica Socialistă România. Cu tot simțul răspunderii mă oblig să respect prezentul angajament, cunoscând că, pentru încălcarea sa, indiferent sub ce formă, voi fi tras(ă) la răspundere cu toată severitatea, pe baza legilor Republicii Socialiste România.

SEMNĂTURA ... DATA ... Dat în fața noastră.....)

Fiind o pârghie psihologică extrem de importantă pentru manipularea informatorilor, angajamentul scris era necesar mai ales în contextul în care racolarea acestora „în baza sentimentelor patriotice” devenise o excepție, tacit recunoscută de ofițerii poliției politice comuniste. Un alt mod de dominare exercitată de ofițer asupra informatorului său o constituia suma de bani oferită celui din urmă, ca preț al trădării. Au existat, firește, nu puține cazuri în care stimulentele materiale au stat chiar la baza acceptului de a semna un angajament de informator, mai ales în condițiile în care aceste recompense nu erau deloc de neglijat.

Rețeaua informativă este compusă din mai multe categorii de colaboratori. Până la recrutare, persoanele avute în vedere, numite în dosare „candidați”, erau verificate informativ, iar aptitudinile și posibilitățile lor informative erau testate.

1. *Informatorii*. În deceniile cinci și șase existau două sub-categorii de informatori:

a. *Necalificați*. Sunt cei lipsiți de aptitudini și de posibilități de pătrundere pe lângă „dușman”, iar uneori și de experiență. Sunt recrutați, de obicei, dintre membrii de partid și dintre cei atașați regimului („cetățenii patrioți”).

b. *Calificați*. Sunt recrutați, de regulă, dintre aliații regimului, așa cum aceștia sunt definiți ideologic de linia politică, prin raportare la originea socială sau dintre dușmanii reali sau presupuși, așa cum sunt definiți din punctul de vedere al originii lor sociale, recrutați prin amenințări și șantaj. Cei calificați au posibilități de pătrundere în mijlocul dușmanilor reali sau presupuși ai regimului, pentru a duce acțiuni împotriva lor.

2. *Rezidenți*. Sunt informatori care conduc rețele de 5-8 informatori necalificați, recrutați dintre membrii de partid sau din organizația comunistă de tineret și, în mod excepțional, dintre cei fără de partid „aparținând categoriei speciale mai apropiată de clasa muncitoare”.

3. *Gazde*. Sunt proprietarii caselor conspirative unde au loc întâlnirile ofițerului operativ cu agentura. Din motive de siguranță și conspirativitate, gazda era de regulă recrutată dintre membrii de partid pensionari.

4. *Colaborator neoficial*. Această categorie de informatori este similarul cu ceea ce în RD Germană se numea *Inoffizieller Mitarbeiter*. Pe lângă colaboratorii care făceau parte din rețeaua informativă, ofițerul operativ obținea informații de la „persoane de sprijin” (administratori de bloc, responsabili de stradă, membri de partid sau alții) sub acoperirea unor instituții centrale și locale. El cerea informații despre mai multe persoane, între care și despre persoana urmărită, tocmai pentru ca interlocutorul să nu își dea seama despre cine se interesează cu adevărat.

Notele informative olografe redactate de colaboratorii Securității erau păstrate în „mapa anexă”, care însoțea dosarul

de informator („de rețea”). Fondul „Rețea” al Securității păstrează încă un număr de aproximativ 400.000 de dosare de informatori, pentru perioada 1948-1989. Deși păstrează informațiile, arhivele nu înregistrează numărul colaboratorilor neoficiali ai Securității (persoane de sprijin, colaboratori ocazionali, secretari de partid etc.). Numărul „surselor”, cum erau numiți informatorii de către securiști, a crescut an de an, dar cel mai important salt în evoluția numerică a rețelei s-a petrecut după 1965. Renunțarea la represiunea dură, fățișă, și înlocuirea ei cu un riguros control al societății a dus la multiplicarea numărului celor care, de bunăvoie, pentru a obține diverse avantaje, ori mai mult sau mai puțin constrâns, acceptau să devină „turnători”, cum erau ei numiți de restul românilor. Conform cifrelor oficiale, în 1967 existau 118.576 informatori înregistrați. În anul următor cifra scade drastic la 84.875, pentru ca din 1970 să crească în mod constant până în 1989. În anul 1972 numărul „turnătorilor” se ridică la 100.093, iar în 1989 cei înregistrați în evidențele Securității ca informatori erau în jur de 400.000, dintre care peste 137.000 activi. Pentru informațiile importante din punct de vedere operativ ei erau recompensați în bani (chitanțele sunt păstrate uneori în dosarele de rețea), cu cadouri, alimente, sau alte facilități (favoruri în plan profesional, plecări în străinătate). În „Directiva nr. 101, din 29 martie 1951, privind munca cu agentura” s-au prevăzut și normele de retribuire a rețelelor informative: *Informatorii și rezidenții pot fi retribuiți pentru munca dusă de ei în vederea depistării și demascării elementelor dușmănoase din țară. Retribuirea nu poate fi un salariu fixat dinainte și acordat lunar, ci sub forma unor sume de bani acordate periodic și câteodată sub forma unor pachete sau cadouri în alimente sau îmbrăcăminte. Suma retribuită este determinată de valoarea materialelor date nouă de informatori și rezidenți. Șefii de birouri, servicii orășenești și raionale au dreptul să acorde retribuiri până la 3.000 de lei, șefii de servicii din Regională și Centrală până la 5.000 de lei, iar Directorii Regionali și Directorii din Centrală până la 10.000 de lei. Pentru orice retribuire se va lua de la informator o chitanță pentru suma acordată. Pe versoul chitanței lucrătorul operativ care a acordat retribuirea trebuie să menționeze când, de către cine și pentru*

ce sa acordat retribuirea (însă fără deconspirarea obiectivelor asupra cărora se duce acțiunea informativă).

Începând cu a doua jumătate a deceniului șase, Securitatea a trecut la măsuri preponderent preventive.

1. *Pregătirea contrainformativă* a populației. Avea rolul să „dezvolte vigilența față de încercările dușmănoase”.

2. *Influențarea pozitivă*. Are loc în cazul în care oamenii vehiculează idei neconforme cu ideologia și cu practica politică a regimului. Se realizează prin rețeaua informativă sau prin persoane cu autoritate de la locul de muncă, ori din familie, iar uneori chiar de către ofițer.

3. *Atenționarea*. Era aplicată persoanelor despre care Securitatea consideră că pot acționa altfel decât o cere regimul, sau care fac parte dintr-un grup care scapă controlului Organelor.

4. *Avertizarea*. Reprezenta măsura prin care unei persoane i se cere să se conformeze ideologiei și politicii regimului, deoarece comportarea sa poate conduce la acțiuni contrare politicii partidului-stat. Persoanelor avertizate li se iau angajamente în care declară că au înțeles că măsura este „justă” și se angajează că vor respecta politica regimului și nu vor mai aduce sub nici o formă atingere ideologiei și practicii politice comuniste. Ea este aplicată atât cetățenilor români, cât și celor străini.

5. *Punerea în dezbatere publică*. Era aplicată de către organizațiile paravan ale partidului comunist, cărora Securitatea le pune la dispoziție datele necesare. Ea reprezintă o „demascare” publică, adică un tip de tortură psihică specific țărilor de „democrație populară”.

6. *Destrămarea*. Reprezenta un complex de măsuri cu scopul încetării acțiunilor de grup neconforme ideologic și care pot să conducă la opoziția față de regim. Este o îmbinare a măsurilor indicate mai sus, iar ținta sa nu este doar destrămarea anturajului, ci și a concepțiilor membrilor care compun „Grupul”.

7. *Neacordarea ori retragerea avizului de securitate*. Era aplicată persoanelor incomode ideologic, având ca efect retragerea unor privilegii care depindeau nemijlocit de avizul Securității, ca de pildă viza pentru a călători în străinătate.

Întrucât Securitatea era un organism care funcționa complet conspirat, această măsură era luată în orice caz în care ofițerul responsabil o considera necesară.

8. *Aplicarea de amenzi contravenționale.* În cazul în care o persoană continua să se opună regimului, după ce a fost „atenționată”, „influențată”, „avertizată” sau, după caz, „destrămată”, primea amenzi foarte mari, tocmai pentru a-i anihila nu doar posibilitățile de acțiune, ci chiar și mijloacele de subzistență.

9. *Întreruperea dreptului de ședere în RSR sau declararea ca persoană indezirabilă.* Prima parte a ei îi privea pe cetățenii români, cărora, pe motiv că protestau împotriva regimului și/sau se exilau, li se retrăgea cetățenia română. Cea de-a doua parte a măsurii îi avea în vedere pe cetățenii străini care denunțau flagrantele încălcări ale drepturilor omului.

Lucrătorul de securitate acționa cu predilecție conspirat, desconspirarea făcându-se atunci când se lua contact direct cu victima acțiunii lui, în scopul intimidării directe, iar modul în care acționa ulterior depinzând de gradul de conștiință avută. Exista o diferență mare între „atenționare” și „avertizare”. În cadrul „atenționării”, lucrătorul de securitatea te întâlnea „întâmplător” pe stradă sau la locul de muncă și „foarte respectuos” îți atrăgea atenția că „este cu ochii pe tine”. „Avertizarea” se făcea în scris. Conținutul și somația erau asemănătoare cu ale „atenționării”, dar se considera că gravitatea faptelor comise (sau repetate) necesită o formă mai dură de tragere la răspundere. Indiferent de metoda abordată asupra „elementului”, în marea majoritate a cazurilor metoda avea succes, respectivul „element” fiind „cooptat” în marea familie a informatorilor.

Lucrătorul de securitate avea foarte multe conexiuni în rândul populației civile – și anume informatorii. Practic, munca lui depindea de aceștia, prin intermediul informatorilor putând exercita și presiunile psihologice asupra restului populației (de exemplu prin răspândirea de zvonuri), cât și munca informativă cu privire la starea de nemulțumire a acesteia.

Prima măsură luată de Nicolae Ceaușescu, după preluarea puterii, a vizat Ministerul Afacerilor Interne (devenit

Minister de Interne în aprilie 1972) și DS (Departamentul Securității). Au fost introduse unele norme de „legalitate socialistă” în funcționarea celor două instituții, sub forma unui organ juridic de control – fapt consemnat în noua Constituție propusă în iunie 1965, prin care României i se schimbă numele din Republică Populară în Republică Socialistă. Tribunalele au dobândit atribuții sporite, cetățeanul nu putea fi reținut, fără mandat de arestare, mai mult de 24 de ore, dar, ca majoritatea deciziilor legislative, și aceasta s-a aplicat în mod arbitrar. A doua măsură, luată în iulie 1965, a fost înlocuirea lui Alexandru Drăghici la conducerea MAI cu adjunctul acestuia, Cornel Onescu, absolvent al Școlii de Partid de la Moscova (care va fi schimbat la rândul lui în aprilie 1972). Eliminarea lui Drăghici a fost rezultatul modificării statutului PCR din cadrul Congresului al IX-lea al PCR (19-24 iulie 1965) care stipula: „membrul de partid nu poate deține decât o singură funcție de conducere cu normă întreagă – fie în organele de partid, fie în conducerea statului”. Pentru a-și păstra postul de membru în Secretariatul partidului, Drăghici va renunța la cel de ministru al Afacerilor Interne, deținut din 1952.

Eliminarea lui Drăghici a fost semnalul intenției lui Ceaușescu de a plasa Departamentul Securității sub controlul total al partidului. În noiembrie 1965 a fost înființată o comisie alcătuită din: Gheorghe Stoica, Vasile Patilinet, Nicolae Guină și Ion Popescu-Puțuri, care a primit sarcina de a cerceta abuzurile la care au fost supuși activiștii de partid – personajul principal al anchetei fiind Lucrețiu Pătrășcanu. Direcția Securității Statului a trecut sub conducerea Consiliului Securității Statului (înființat prin Decretul 710, din 22 iulie 1967, ca organ al Ministerului Afacerilor Interne), subordonat partidului și guvernului. La 3 aprilie 1968, Consiliul de Stat emite două decrete referitoare la MAI: primul prevede restructurarea ministerului, iar cel de-al doilea acordă CSS-ului statut de funcționare ca instituție independentă. În cadrul CSS ia naștere un birou de analizare a reclamațiilor cu privire la abuzurile comise de Securitate în trecut (primul șef a fost locotenent-colonelul Constantin Apostol).

PCR și-a luat rolul de forță conducătoare și a făcut ca totul în țară să se întâmple numai cu știința și permisiunea organelor

de partid; totul se realiza după o informare temeinică și cu avizul acestora. În această situație, atât prin ordin expres, cât și prin natura numirilor în funcții, toate informațiile deținute de instituțiile și persoanele avizate (în care un rol preponderent îl aveau serviciile de cadre) se concentrau la organele de partid și, sintetizate la maximum, pentru faptele cotidiene, ajungeau la cel mai înalt nivel, respectiv Cabinetul 1 și 2 din cadrul CC al PCR (conduse de Nicolae și Elena Ceaușescu). În funcție de aprecieri, cei ce primeau informațiile puteau cere detalierea lor pentru a hotărî asupra măsurilor considerate necesare. Organele de partid din întreprinderi și instituții făceau informări pe linie de partid. Conducerea întreprinderilor și instituțiilor prezenta informări atât organelor de partid, cât și organelor administrative ierarhice; organele de cercetare și judiciare făceau informări cu privire la starea infracțională atât organelor ierarhice, cât și organelor de partid locale, iar toate organele de informații secrete elaborau atât informări la cazurile concrete, cât și sinteze analitice rezultate din munca de informare în sectoarele pe care le aveau în competență. În plus, partidul dispunea și de informații diferite despre cum ar trebui să decurgă repressiunea.

Prin toate mijloacele s-a încercat, cu disperare, să se acopere faptele tragice din perioada 16-22 decembrie 1989. În consecință, în toate județele s-au convocat Comitetele de Apărare Locală, care aveau sarcina să ia măsurile necesare de preîntâmpinare, anihilare sau lichidare a oricăror manifestații ce ar fi putut periclita regimul și dictatura comuniste. Aceste comitete, formate din șefii, comandanții și conducătorii instituțiilor militare, precum și șefii celor mai importante instituții economice din zonă, acționau sub directa conducere a organelor de partid, prim-secretarul de județ fiind și comandantul, cu puteri depline, al tuturor acestor forțe. Până în ultimul moment s-a scontat pe crearea unei opinii generale de condamnare a evenimentelor de la Timișoara și de adeziune și atașament față de politica PCR. Târziu s-a realizat faptul că reversul acțiunilor întreprinse a fost contrar celui scontat. Masele populare s-au ridicat împotriva dictaturii comuniste.

Pe măsură ce cultul personalității soților Ceaușescu creștea, până a ajuns la paroxism, Securitatea și-a asumat și

rolul de asigurare a liniștii activității celor două personalități – de pază internă și externă a acestora, de asigurare a relațiilor internaționale și de justificare a acestui cult al personalității pe plan extern și intern. În ultima perioadă, ponderea efectivelor Securității a fost spre cea de pază și securitate a personalităților de prim rang de partid și de stat, a activității pe linie externă și mai puțin pe linia muncii de informare internă. În București, formații diverse, de sute de persoane, cuprinse în Direcții, Servicii, unități și subunități de diferite mărimi, erau concentrate numai pe asigurarea securității cuplului dictatorial și ale membrilor familiei lor. Din cauza hipercentralizării forțelor de Securitate în Capitală, la județe, efectivele Securității erau relativ reduse.

În fața Camerelor reunite ale Parlamentului, în 1991, Virgil Măgureanu, directorul de atunci al Serviciului Român de Informații, înființat la 26 martie 1990, declara că cifra celor care au colaborat cu Securitatea în România este de aproximativ 400.000 de persoane. Punând acestei cifre o corecție necesară, rezultă că instituția a fost alimentată din plin de poporul român, amploarea colaborării cu organul de represiune luând proporții de masă. Prin amplificarea voită a acestei informații, s-a creat o adevărată psihoză a omniprezenței și omnipotenței Securității: populația era convinsă că securiștii se aflau peste tot. Din momentul în care erai definit ca „obiectiv” și Partidul își dădea acceptul să fi „prelucrat”, Securitatea era într-adevăr „peste tot”. „Securist” și „securitate” erau considerați cam toți angajații și toate sectoarele din cadrul Ministerului de Interne. Pe lista „securiștilor” erau incluse persoanele care au ocupat o funcție în administrația de stat.

Cine erau oamenii care au semnat asemenea formulare de colaborare? Ei erau fața nevăzută a Securității române și îi puteam găsi în fabrici, în proiectare, în instituții de cultură, în spitale, în armată, în cercetare, în învățământ, în presă ș.a.m.d. Ei au lucrat – și majoritatea mai lucrează – în cele mai diverse domenii. Actori, regizori, oameni de televiziune, politicieni sau afaceriști s-au întâlnit în drumul lor spre celebritate cu Securitatea comunistă, au semnat angajamente de colaborare, s-au ales cu nume de cod specific și au furnizat note informative.

Lista colaboratorilor cu Securitatea cuprinde numeroase nume din întregul spectru social al țării:

Dan Voiculescu, care potrivit CNSAS, a fost recrutat, prima dată, ca informator de Securitatea comunistă, în februarie 1970, primind numele conspirativ „Mircea”, a relatat verbal despre contactele și schimburile de pachete între sportivii români și cei străini. În 1973 a fost recrutat în rețeaua Direcției a III-a, unde i s-a dat numele de cod „Felix” și timp de doi ani a dat o serie de note informative despre colegi, rude plecate în străinătate și cetățeni străini cu care a avut contact⁴.

Avocata lui Nicu Ceaușescu, dar și a multor altor personaje controversate, Paula Iacob, a colaborat cu Securitatea sub numele de cod „Gabriela” și „Ioana”⁵.

Istoricul Alex Mihai Stoenescu, din datele Notei de constatare a CNSAS, rezultă că sub numele de cod „Gavrilescu Adrian”, în calitatea sa de colaborator al Securității, a furnizat 70 de note informative în perioada 1984-1987, fiind recompensat cu bani⁶.

Academicianul Constantin Bălăceanu Stolnici a lucrat pentru Securitate până la revoluție. A oferit informații sub numele de cod „Ionescu Paul” și „Laurențiu”, fiind recompensat cu bani. A devenit membru de marcă al PNL și al Academiei Române. Numele „Laurențiu” figurează în Operațiunea „Melița și Eterul”, care viza postul de radio „Europa Liberă” – directorii și angajații săi⁷.

⁴ În *Monitorul Oficial* nr. 72/21.02. 2013 apare Sentința civilă nr. 671 din 05.02.2010. Recursul senatorului Dan Voiculescu împotriva acestei decizii a fost respins la începutul anului 2011 de ÎCCJ.

⁵ Printr-o sentință definitivă a ÎCCJ, din iunie 2012, s-a decis că Paula Iacob a colaborat cu Securitatea.

⁶ CNSAS a răspuns solicitării Directorului General al IRRD, Claudiu Iordache, prin Nota de constatare Nr. DI/I/3164/14.10.2009, prin care este recunoscută calitatea lui A. M. Stoenescu de colaborator al Securității. La data de 25.09.2012, Curtea de Apel București a constatat calitatea lui A. M. Stoenescu de colaborator al Securității, iar Înalta Curte de Casație și Justiție a confirmat acest lucru prin Decizia nr. 1677/1.04.2014, respingând recursul înaintat de acesta.

⁷ Decizia CNSAS nr. 2371 din data de 28.08.2007. *Monitorul Oficial* nr. 691/25.10.2007.

Nicolae Corneanu, fostul mitropolit al Banatului și membru al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste (cea care a alcătuit așa-numitul „raport Tismăneanu”), și-a recunoscut colaborarea cu Securitatea română. Nicolae Corneanu a fost printre primii ierarhi ortodocși români care și-au recunoscut colaborarea cu Securitatea regimului comunist. Rezoluția CNSAS, dată în 2007, susține că Nicolae Corneanu a fost colaborator al poliției politice comuniste și că a furnizat, între anii 1950 și 1988, informații despre „dușmanii poporului”⁸. În schimb, Securitatea l-ar fi ajutat să avanseze în ierarhia bisericească.

Emanuel Valeriu a acționat sub diverse nume de cod: „Emil”, „Epure”, „Vipera”. A supravegheat activitatea radioului „Europa Liberă” și a angajaților ei. Emanuel Valeriu ar fi obținut și bani pentru informațiile pe care le dădea despre personalități din mediul literar⁹.

Direcția a III-a Contrainformații a Securității a solicitat Partidului Comunist Român, în anul 1988, aprobarea de a-l folosi pe actorul Mircea Albulescu în calitate de sursă. Ofițerii de Securitate i-au atribuit lui Mircea Albulescu numele conspirativ „Manole”¹⁰. Actorul Alexandru Repan a fost recrutat la 29 august 1974 în scopul încadrării informative a unor diplomați străini, a semnat un angajament și a primit numele conspirativ „Hans”. CNSAS susține că activitatea informativă a lui „Hans” nu s-a limitat la motivul recrutării sale inițiale, ci a cuprins și informații referitoare la colegii de serviciu și la cunoștințele sale. Curtea de Apel a stabilit că Alexandru Repan a fost colaborator al Securității, iar actorul nu a mai declarat recurs¹¹.

În vara anului 2006, Mona Muscă a fost în centrul unor dezbateri publice legate de colaborarea ei cu fosta Securitate, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității

⁸ Decizia CNSAS nr. 2410 din data de 28.08.2007. *Monitorul Oficial* nr. 691 / 25.10.2007.

⁹ Sentința civilă nr. 3612 din data de 28.09.2010. *Monitorul Oficial* nr. 320/03.10.2011.

¹⁰ Adeverința nr. 1592/ 07.06.2011 eliberată de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității prin care se certifică faptul că Iorgu Albulescu (Mircea Albulescu) are dosar de rețea.

¹¹ Sentința civilă nr. 499 din 25.01.2012. *Monitorul Oficial* nr. 1305/25.11.2015.

considerând că a făcut poliție politică. La 8 august 2006, Lavinia Șandru, deputat al Partidului Inițiativa Națională a declarat public că dosarul Mona Muscă a ajuns pe masa de lucru a CNSAS. Din cauza colaborării ei cu fosta Securitate, Biroul Permanent Central al PNL a decis, pe 14 august 2006, fără a mai aștepta verdictul CNSAS, retragerea sprijinului politic pentru Mona Muscă. Ulterior, Mona Muscă a fost exclusă din PNL și din societatea „Timișoara”. Mona Muscă a negat faptul că ar fi făcut poliție politică și a decis publicarea dosarului său de Securitate pe internet. De asemenea, ea și-a exprimat regretul de a fi semnat un angajament cu fosta Securitate. Deputatul Mona Musca a prezentat presei, pe 10 august 2006, cele două dosare de Securitate ale sale. Unul, de urmarit, celălalt – de rețea. Monica Nicoară (numele din prima căsătorie) a semnat un angajament la Securitate în data de 31 martie 1977 și a primit numele conspirativ „Dana”. Deși a colaborat cu Securitatea, Mona Muscă spune că nu a furnizat decât note verbale prodecanului Universității din Timișoara, unde lucra ca asistent. În primul dosar se face referire, totuși, la 15 materiale informative furnizate de sursa „Dana”. În martie 2007, ca urmare a deciziei definitive a Curții de Apel de a respinge contestația depusă asupra verdictului Consiliului Național de Studiere a Arhivelor Securității prin care se susține că Mona Muscă a făcut poliție politică, deputata și-a anunțat demisia din Parlament și din partid.

Cântărețul de muzică populară, generalul de brigadă (r) Gheorghe Turda este prima vedetă din România pentru care instanța a decis definitiv că a colaborat cu Securitatea. Decizia a fost dată în anul 2011 de ÎCCJ. Potrivit CNSAS, în anul 1971, Turda, de bunăvoie, și-a turnat la Miliție mătușa, Konradt Ileana, care voia să părăsească România și să plece în Italia. Asta, după ce ofițerii au intenționat să-l recruteze pe cântăreț, dar au renunțat întrucât acesta nu corespundea scopurilor urmărite de Securitate. Ca urmare a acestei informări, Konradt Ileana nu a mai beneficiat de pașaport pentru „intenții de rămânere în străinătate”. Gheorghe Turda a fost verificat de CNSAS pentru că a ocupat funcția de director al Centrului Cultural Național din cadrul Ministerului de Interne. În 1997, Gheorghe Turda a fost numit cetățean de onoare al municipiului Cluj-Napoca, iar

în 2011 a primit același titlu din partea autorităților bucureștene. Totodată, Gheorghe Turda a fost decorat cu Ordinul „Virtutea Militară” în gradul de Cavaler cu însemn pentru militari, în 2002.

În luna februarie 2009, CNSAS a trimis Curții de Apel București (CAB) o notă care spunea că deputatul PSD de Vrancea, Ciprian Nica, vicepreședintele Comisiei juridice a Camerei Deputaților, a colaborat cu fosta Securitate. În documentele găsite în arhivă se arată că Ciprian Nica, elev la Liceul de Muzică și Arte Plastice Ploiești, ar fi semnat un angajament, în 1976, pe când avea 17 ani, sub pseudonimul „Bratosin” și își turna la Securitate colegii care ascultau postul de radio „Europa Liberă”. Curtea de Apel București a decis, în luna octombrie 2012, că Nica a colaborat cu fosta Securitate, pe vremea când era elev la Ploiești, după care deputatul a contestat decizia la ÎCCJ. Pe 11 aprilie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că Nicolae-Ciprian Nica a fost colaborator al Securității și că acesta a făcut poliție politică. Nicolae-Ciprian Nica a fost ales deputat în Parlamentul României în mandatul 2008-2012 din partea PSD Vrancea și în mandatul 2012-2016, din partea USL Vrancea.

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității a dat publicității constatările instituției referitoare la Marian Munteanu, unul din conducătorii mișcării protestatare din Piața Universității din 1990, totodată unul dintre primii membri ai asociației „21 Decembrie 1989” din București. În 28 martie 1988, Marian Munteanu a semnat un angajament cu fosta poliție secretă comunistă și a scris de mână, timp de un an, mai multe note informative, sub numele conspirativ „Ioan”, pentru care a fost remunerat cu 500 de lei. Cu toate acestea, CNSAS a stabilit, în toamna anului 2016, că M. Munteanu nu a fost colaborator al Securității. CNSAS a publicat adeverința de necolaborare a lui Marian Munteanu cu Securitatea ca poliție politică, deși a prezentat și informații din dosarul său, în baza cărora reiese că fostul lider al Pieței Universității a avut un angajament și a fost remunerat. Verdictul a fost pronunțat după efectuarea unei expertize grafologice¹². (...) În baza Notei

¹² Roxana Petre, *Partidul lui Marian Munteanu devine nefrecventabil, din cauza colaborării acestuia cu Securitatea, chiar dacă CNSAS spune că nu a făcut poliție politică*, articol în romanalibera.ro, din data de 22 octombrie 2016.

de Constatare nr. DI/I/1278 din data de 30.06.2016, întocmită de către Direcția de Specialitate din cadrul CNSAS, în care se regăsesc următoarele elemente: domnul Munteanu Marian Teofan Dragoș este titular al dosarului fond rețea nr. R 228124 (cotă CNSAS), aflat în arhiva CNSAS, atât pe suport hârtie cât și pe suport microfilm. Domnia sa, student la Facultatea de Filologie din cadrul Universității București, a fost recrutat în scopul urmăririi informative a unui lector portughez (J.F.P.), suspectat pentru apartenență la serviciul de spionaj portughez; la data de 28.03.1988 a semnat un Angajament, preluând numele conspirativ „IOAN”. În conformitate cu Raportul întocmit de lt.-maj. GHEORGHIU Constantin, la data de 16.12.1988, precum și cu Chitanța regăsită în microfilmul dosarului menționat anterior (volumul 1, fila 8), domnul MUNTEANU Marian Teofan Dragoș a fost recompensat de organele de Securitate cu suma de 500 lei. Potrivit Raportului privind pe numitul MUNTEANU Marian Dragoș datat 02.03.1989, a fost aprobată „încetarea legăturii”, deoarece lectorul portughez își încheiase „misiunea în țara noastră, plecând definitiv din RSR., iar MUNTEANU Marian Teofan Dragoș devenise membru PCR.(...)

**Consiliul Național pentru Studiarea
Arhivelor Securității
(C.N.S.A.S.)**

Str. Matei Basarab
nr. 55-57
București sector 3
cod 030671
Tel.: 0374.189.162
Fax: 0374.189.149
www.cnsas.ro

Nr. DJ/ 2230/ 18.10.2016

ADEVERINȚA Nr. 2239/18.10.2016

1. În temeiul art. 3 lit. y), art. 8 lit. b), art. 10 alin. 2 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24/2008, privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008;
2. Cererea de verificare nr. P 1236/16/20.04.2016, adresată CNSAS de Societatea Academică din România;
3. Având în vedere calitatea domnului **MUNTEANU Marian Teofan Dragoș** de membru fondator al Fundației „Euxinus”;
4. În baza Notei de Constatare nr. DI/11278 din data de 30.06.2016, întocmită de către Direcția de Specialitate din cadrul Consiliului Național pentru Studiarea Arhivelor Securității, în care se regăsesc următoarele elemente: domnul **MUNTEANU Marian Teofan Dragoș** este titular al dosarului fond rețea nr. R 228124 (cotă C.N.S.A.S.), aflat în arhiva C.N.S.A.S. atât pe suport hârtie, cât și pe suport microfilm. Domnia sa, student la Facultatea de Filologie din cadrul Universității București, a fost recrutat în scopul încadrării informative a unui lector portughez (J.F.P.), suspectat pentru apartenență la serviciul de spionaj portughez; la data de 28.03.1988, a semnat un Angajament, preluând numele conspirativ „JOAN”. În conformitate cu Raportul întocmit de lt. maj. GHEORGHIU Constantin, la data de 16.12.1988, precum și cu Chitanța regăsită în microfilmul dosarului menționat anterior (vol. 1, fila 8), domnul **MUNTEANU Marian Teofan Dragoș** a fost recompensat de organele de Securitate cu suma de 500 lei. Potrivit Raportului privind pe numitul **MUNTEANU Marian Teofan-Dragoș** datat 02.03.1989, a fost aprobată „încetarea legăturii”, deoarece lectorul portughez își încheiase „misiunea în țara noastră, plecând definitiv din RSR”, iar **MUNTEANU Marian Teofan Dragoș** devenise membru P.C.R. Direcția de Specialitate a identificat următoarele informații transmise Securității de către domnul **MUNTEANU Marian Teofan Dragoș**: *Lista de relații*, olografă, semnată indescifrabil, înregistrată pe numele candidatului „MARIAN”: „J. F. P., lector de limba portugheză în cadrul Universității; C. B. – student chinez; S. D. – student chinez; S. D. – student chinez; Z. I. – student chinez; I. I. – student iugoslav; W. G. R. – student SUA.”; *Informare*, olografă, semnată cu numele conspirativ „JOAN”: „Subiect: J. F. P., lector de limba portugheză la Facultatea de Filologie București. 1. Program: Luni 15.00-18.00. – anul I, grupa

Operator de date cu caracter personal notificat sub numărul 158

Adeverința CNSAS pe numele lui Marian Munteanu

William Totok este scriitor și jurnalist, stabilit la Berlin, membru al Consiliului Științific al Institutului Național pentru Studierea Holocaustului în România „Elie Wiesel”; membru al Consiliului Științific al Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER). Scriitorul a fost cofondator al „Grupului de Acțiune Banat” (Aktionsgruppe Banat) (1972-1975). În volumul său autobiografic, intitulat *Constrângerea memoriei. Însemnări, documente, amintiri*, (Iași, Editura Polirom, 2001) descrie împrejurările în care au avut loc contactele cu fosta Securitate. Nota de Constatate nr. S/DI/I/3706 a CNSAS, confirmă cele scrise de William Totok, afirmându-se că „TOTOK William este titular al dosarului fond rețea nr. R 285953 (cota CNSAS). Domnia sa a fost recrutat la data de 08.03.1974 pentru «acoperirea informativă a anului I Filologie și în special a secției germană-română din cadrul Universității Timișoara, cât și a cenaclului literar (...) unde avem semnalări privind intenția unor membri de a strecura idei străine de ideologia noastră». A semnat un angajament, având numele conspirativ «Thomas»¹³, iar CNSAS a identificat zece note semnate de el, despre care Securitatea afirmă într-un raport, din 1975 – referitor la încetarea legăturii – că aveau un „caracter general, fără interes operativ“. În același timp, i se reproșează că a dat dovadă de nesinceritate față de organele de Securitate. Dat fiind faptul că William Totok a fost totodată și victimă a Securității – dovedit prin dosarele I 210845 (fond informativ) și 23614 (fond penal). Colegiul CNSAS concluzionează că „domnului Totok (...) nu i se poate atribui calitatea de lucrător/colaborator al Securității”.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că interdicția aplicată fostului parlamentar român, Petre Naidin – căruia nu i s-a permis să ocupe un post public, în România, întrucât a fost informator al Securității – este una justificată și nediscriminatorie. Naidin a sesizat CEDO la 24 august 2007. În perioada 1990-1991, Petre Naidin a fost subprefect al județului Călărași. El a fost ales, apoi, membru în Parlament

¹³ Victor Roncea, *William „Thomas” Totok, omul care o spiona pe laureata Premiului Nobel pentru literatură, Herta Müller*, în curentul.info, 16 februarie 2010.

timp de trei mandate, până în 2004. În anul 2000, când Naidin candida pentru cel de-al treilea mandat de parlamentar, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) i-a verificat trecutul candidatului, în baza unei legi adoptate în 1999.

CNSAS a concluzionat că, între 1971 și 1974, Naidin a colaborat cu Securitatea. Fostul parlamentar a contestat decizia CNSAS la Curtea de Apel București, care i-a respins apelul. În 2003, a fost modificat statutul funcționarilor publici, acestora interzicându-li-se – dacă s-a descoperit că au colaborat cu poliția politică – să fie angajați în serviciul public. În anul 2004, spre sfârșitul mandatului de parlamentar, Naidin a încercat să ocupe din nou un post de funcționar public și a cerut Agenției Naționale a Funcționarilor Publici să-i treacă numele pe o listă de rezervă pentru subprefecți. La 1 octombrie 2004, Agenția i-a refuzat solicitarea, bazându-se pe prevederile legii din 2003 privind interdicția ca foștii colaboratori ai Securității să ocupe o funcție publică.

Petre Naidin a contestat în instanță răspunsul Agenției și a inițiat un apel de neconstituționalitate la Curtea de Apel București în privința Articolului 50 din legea modificată în 2003. El a spus că este vorba de o discriminare nejustificată în privința accesului la serviciul public. La 24 ianuarie 2006, Curtea Constituțională a stabilit că prevederile vizate sunt compatibile cu Constituția. Printr-un verdict al Curții de Apel, de la 11 aprilie 2006, menținut de o decizie finală, din 23 martie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, solicitările petiționarului au fost respinse.

Prin decizia anunțată la jumătatea lunii octombrie 2014, CEDO a stabilit că tratamentul diferențiat aplicat lui Petre Naidin a respectat obiectivele legitime de a proteja securitatea națională, siguranța publică și drepturile și libertățile celorlalți. Pentru a evita o repetare a trecutului, statul român trebuie fondat pe o democrație capabilă să se apere.

Multe personalități ale vieții politice, culturale, științifice au purtat o perioadă stigmatul de „turnător”, dar după ani au primit verdict de necolaborare cu securitatea ca poliție politică.

Securitatea, pe lângă informarea directă de la lucrător la informator, folosea din plin informarea prin interceptarea convorbirilor telefonice din diverse încăperi, activitate asigurată tehnic de un grup de lucrători și alți câțiva care realizau sinteza

convorbirilor și o prezentau șefilor ierarhici pentru a dispune. În după amiaza zilei de 22 decembrie 1989, la Cluj, un grup de revoluționari au ocupat sediul Serviciului de Filaj unde s-a găsit o destul de bogată garderobă cu îmbrăcăminte diversă, inclusiv uniforme, truse de machiaj, peruci, bărbi și mustăți false, diferite aparate de fotografiat, de filmat și genți ce puteau disimula asemenea aparatură pentru fixarea în ascuns a imaginii.

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității

București, Str. Matei Basarab nr. 55-57, Sector 3, cod 030671
Tel.: 0374.189.162, fax 0374.189.149
www.cnsas.ro, office@cnsas.ro

Operator de date cu caracter personal, notificat sub nr. 158

Nr. DJ/ 2732/29.09.2009

ADEVERINȚA Nr. 10446/10.09.2009

1. În temeiul art. 3 lit. p), art. 8 lit. b, art. 9, art. 10, art. 33 alin. 1 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24/2008, privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008;
2. Având în vedere cererea de verificare nr. P 2865/06 din 13.07.2006 și 20.07.2006, adresată C.N.S.A.S. de Asociația „Civic Media”;
3. Calitatea domnului **TOTOK Wiliam** de editorialist la Revista „22”;
4. În baza Notei de Constatare nr. S/DI/3706 din data de 09.12.2008, întocmită de către Direcția de Specialitate, din cadrul Consiliului Național pentru Studiarea Arhivelor Securității, în care se regăsesc următoarele elemente: Domnul **TOTOK Wiliam** este titular al dosarului fond rețea nr. R 285953 (cotă C.N.S.A.S.). Domnia sa a fost recrutat la data de 08.03.1974 pentru „acoperirea informativă a anului I Filologie și în special a secției germană-română din cadrul Universității Timișoara, cât și a cenaclului literar *./.../* unde avem semnalări privind intenția unor membri de a strecura idei străine de ideologia noastră”. A semnat Angajament având numele conspirativ „Thomas”. Direcția de Specialitate a identificat zece materiale informative furnizate de domnul TOTOK Wiliam: „În data de 20.02.1975 am plecat la invitația Casei de Cultură <Friederich Schiller> din București membrii cenaclului <Universitas> al Casei de Cultură a Studenților din Timișoara. Au plecat : R. W., S. O., E. E., I. L., W. T. și lector H. B.. De asemenea au plecat și soțiile lui R. W. și S. O.. În aceeași seară am citit: R.W., J. L. și W. TOTOK la Casei de Cultură <Friederich Schiller> proză și poezii. Cântărețul E. E. a dat un mic recital folk. Textele care au fost citite în cenaclu au fost verificate de lector H. H.. Sursa reține că S. O. a citit o proză în care se sinucide un tânăr social-democrat timișorean (în anii douăzeci) și care a fost primul din Timișoara care a fost înmormântat fără preot. Cealaltă proză era o scrisoare fictivă de pe lună trimisă lui W. care se află pe pământ. O. susține în proză că scrie al nouălea volum al <Grupului de Acțiune>. Proza a stârnit ilaritate. *./.../* J. L. a citit o poezie care trata tema luptei de eliberare socială din Africa: W. a citit o proză pe tema soțului. TOTOK a citit două poezii *./.../* E. a citit câteva piese pe texte de J. L. și A. U., S. F.. Au participat dr. H. S. (șef de catedră la Buc.), C. S., G.

Adeverința CNSAS pe numele lui William Totok, prima parte

G., G. E., A. L., J. S., R. B., D. R., G. F., I. G., au mai fost și studenți. În total au fost cca. 30 oameni. /.../ A doua zi O. și W. s-au dus la ședința NL., ceilalți s-au plimbat prin București. După masă tot grupul împreună cu C. s-au întâlnit la cofetăria <Scohe>. Acesta din urmă a venit cu W. și O. de la redacție. Cu toții au mâncat la braseria <Ambasador>, după care C. s-a invitat pentru a doua zi în redacție. Apoi grupul s-a despărțit din nou. Sursa împreună cu O. și soția s-au dus la <Muzeul de artă al R.S.R.>, iar la ora 19 s-au reîntâlnit cu toții la gara de nord pentru a da curs invitației lui A. H., redactor șef adjunct la <Neue Literature>. Sursa a avut impresia că gazda a fost deja beată când a ajuns grupul timișorenilor./.../; „În ziua de 11.03.1975 la cenaclul <Hiperion> al Universității din Timișoara au citit: J. L., W. T. și R. W., texte apărute în <Neue Literature>, nr. 4, 1974, plus texte din volumul <Klortext> de R. W., traduse în limba română de A. U.. Invitația a fost făcută în vederea unei deplasări ulterioare la CLUJ, împreună cu cenaclul <Hiperion>. Discuțiile ce s-au purtat au avut drept scop scoaterea în evidență a factorului estetic a unor poezii scrise în altă manieră decât cele din literatura română actuală - cu câteva excepții, ca de exemplu A. P.. Un membru al cenaclului <Hiperion>, se pare că ar fi fost [O.], a spus că poezia care tratează primul pas al omului pe lună ar fi protestatară, fără a explica sensul acestui protest. S-a precizat apoi de către alții că există în această poezie un protest pe planul stilului ca la B. B./.../ Este în curs de perfecționare de a se citi și la Liceul <N. Lenau>, posibil săptămâna viitoare. Sursa cunoaște că textele în limba română urmau să fie predate revistei <Flacăra> spre publicare de către A. U., personal redactorului șef A. P.. Sursa mai cunoaște că este în curs de apariție un volum de ... G. O., la editura <Dacia>. Manuscrisul a fost trimis lui S. C., care va prefața volumul /.../; „În data de 06.01.1975 a stat de vorbă cu L. I., profesor /.../ cu privire la poezia /.../ publicată în revista <Neue Literature> nr. 11/ 1974 („Raționamentele unui șvab din BANAT după colonizare, întemeierea gospodăriei și familiei”). Din subtitlu reiese că este o prelucrare a unei poezii populare și prezintă un fragment dintr-o lucrare mai vastă. Sursa și-a manifestat dezacordul cu forma acestei poezii pentru că nu prezintă nimic din punct de vedere literar. El spune că poezia nu este terminată și urmează să mai scrie o continuare a ei. În același număr a mai publicat încă o poezie fără un conținut de valoare literară : <Unu, doi, trei>/.../ Cea de-a treia poezie /.../ (<Răsărit de soare vârtic în Câmpia Banatului>) este reușită din punct de vedere artistic și literar. Sursa menționează că a copilărit cu sus-numitul și c-au fost colegi de clasă [din] V-a până într-a doisprezecea.”; „În data de 19 noiembrie 1974 sursa a relatat că a participat la ședințele cenaclului literar <Universitas> din data de 9 noiembrie 1974. la ședință au participat foarte puțini, doar cca. 14 persoane. În cadrul cenaclului, K. W. a citit proză din producție proprie, un fel de reportaj în care trata despre întâlnirea din vară, de la Periam a membrilor grupului de scriitori intitulat <Aktionsgruppe>. A fost un fel de zeflemea, cu expresii uneori destul de tari la adresa lor. Sursa a menționat că K. W. obișnuiește să facă asemenea lucruri, să-și ia colegii <peste picior>. Din punct de vedere artistic materialul prezentat nu a fost o reușită și nu a constituit o bază pentru discuții, din care cauză în continuare s-a discutat despre metoda folosită. A mai relatat că unul dintre membrii

Adeverința CNSAS pe numele lui William Totok, partea a doua

grupului, W. E., a primit pașaport pentru emigrare în R.F.G. Mama acestuia suferă de o boală la picior care nu poate fi vindecată încă și speră să se vindece în R.F.G. Sursa apreciază că plecarea lui W. constituie o pierdere întrucât îl consideră un om capabil, cu perspective pe tărâm literar. Cu privire la intențiile de viitor ale membrilor cenaclului a relatat că în data de sâmbătă 23 noiembrie 1974 va avea loc o întrunire în care se va dezbate o monografie a populației de origine germană scrisă de E. I...I"; „ Poezia I...I (Moritatu celor 10 părți de vorbire ale gramaticii tradiționale) poate fi considerată un joc lingvistic I...I Autorul se solidarizează deci cu iubitorii sistemului vechi de gramatică. I...I Aici poanta primește chiar o ușoară nuanță narcisistă. Dacă cineva spune o dată că este adept al noii gramatici, nu mai este nevoie să repete încă o dată această idee, cu alte cuvinte. Autorul poeziei sus menționate este G. O., membru al Cenaclului de literatură germană: Universitas, făcând totodată parte din grupul de tineri scriitori bănățeni denumiți de către un redactor din presa germană Aktionsgruppe. Cei în cauză s-au remarcat prin preocuparea declarată și manifestată I...I în a aborda realitățile sociale din țara noastră, scriind texte literare angajate. Chiar dacă forma de exprimare artistică este uneori șocantă, purtând amprenta căutărilor, nici într-un caz nu se discută și se preconizează strecurarea unor idei străine ideologiei noastre sau în opoziție cu P.C.R. Sursa cel puțin când a fost prezentă nu a reținut o astfel de tendință.” ; „La data de 11.03.1975 la Cenaclul <Hyperion> al Universității din Timișoara au citit J. L., William TOTOK și R. W., texte apărute în <Neue Literature>, nr. 4, 1974, I...I Discuțiile care s-au purtat au avut drept scop scoaterea în evidență a sectorului estetic a unor poezii scrise în altă manieră decât cele din literatura română actuală – cu câteva excepții la A. P. Un membru al cenaclului <Hyperion>, se pare că ar fi fost O., a spus că poezia care tratează primul pas al omului pe lună ar fi protestatară, fără a explica sensul acestei I...I Se cunoaște însă că la data de 13 aprilie 1975, grupul va citi poezii în traducere românească la Cenaclul <Pavel Dan>. Este în curs de perfecționare de a se citi și la Liceul <M. Leha>, posibil săptămâna viitoare. Sursa cunoaște că textele în lb. română urmau să fie predate revistei <Flacăra> spre publicare de către A. U., personal redactorului șef A. P.. Sursa mai cunoaște că este în curs de apariție un volum de –al lui G. O., la Editura <Dacia>. Manuscrisul a fost trimis lui S. C., care va prefața volumul. Apariția este inclusă în planul editorial pt. sfârșitul anului.”; „Referitor la numitul O. G. sursa informează că în ultimul timp a lipsit de la cursuri și seminarii, fapt pentru care nu a fost admis la un examen. Din discuțiile purtate cu el a rezultat că și-a neglijat studiile pentru ca să-și poată să-și termine volumul de proză scurtă intitulat <Kugeblitz> (Fulger globular...). Titlul este mai lung, dar sursa nu-l cunoaște integral. Tot din discuții a rezultat că intenționează să nu se mai prezinte la nici un examen și să repete anul 3 de facultate. Din câte cunoaște sursa, volumul a fost în sfârșit terminat și trimis editurii <Dacia> din Cluj. Volumul urmează să fie prefațat de G. C., redactor la revista <Neue Literature>. Volumul conține texte vechi, apărute cu diferite ocazii în diferite publicații, texte noi, apărute în nr. 4 al revistei <Neue Literature>(1975); și texte care nu au fost publicate încă, unele din ele citite în cadrul cenaclului I...I Textele sunt în general umoristice și după

Adeverința CNSAS pe numele lui William Totok, partea a treia

aprecierea sursei nu conțin referiri tendențioase la adresa orânduiri de stat din țara noastră.” Sursa informează că studentul A. U. de la Facultatea de Filologie, secția română germană anul 3, a fost exmatriculat. Motivul declarat al exmatriculării îl constituie cele 30 de absențe nemotivate. Printre studenți se discută faptul că motivul real al exmatriculării ar fi activitatea sa pe tărâmul literaturii întrucât decanul A. H. se declară adversar al scriitorilor studenți pentru că rolul universității ar fi de a pregăti profesori. Acest decan a afirmat dacă-l prinde pe U. la cenaclul <Hyperion> al Universității, va desființa cenaclul. Nu cunosc în întregime lucrările lui U., dar știu că lucrează la o antologie a circuitului împreună cu poetul Ș. F. și care apare la editura <Univers>. De asemenea, sursa mai cunoaște textul unor cântece cântate de E., care i se par reușite și corecte din punct de vedere politic. A mai scris aceasta împreună cu S. F. pentru formația <Phoenix> care au fost înregistrate pe discuri și altele /.../.” Domnul **TOTOK Wiliam** este și titularul dosarului fond informativ I 210845, perioadele 1970-1971 și 1974-1987. Domnia sa a fost identificat ca „autor a două scrisori cu conținut dușmănos”, adresate postului de radio „Europa Liberă”. De asemenea, domnul **TOTOK Wiliam** este titularul dosarului fond penal nr. 23614/Timiș prin care a fost urmărit pentru că a scris mai multe poezii cu tematică social-politică, care „au un conținut tendențios la adresa orânduiri din țara noastră”.

5. În baza procesului verbal al ședinței Colegiului C.N.S.A.S din data de 10.09.2009;

ADEVERIM, PRIN PREZENTA, CĂ

Elementele mai sus prezentate nu se circumscriu prevederilor art. 2 lit. a și b din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 293/2008, astfel domnului **TOTOK Wiliam**, fiul lui Mihai și Ana, născut la data de 21.04.1951 în comuna Comloșul Mare, județul Cluj, **nu i se poate atribui calitatea de lucrător/ colaborator al Securității.**

Nota de constatare pe care s-a întemeiat adeverința poate fi consultată la sediul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Prezenta poate fi contestată la Secția de contencios administrativ și fiscal a Curții de Apel București, de către orice persoană interesată, în termen de 30 zile de la data publicării pe pagina de Internet a Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Președinte,

Conf. univ. dr. Ladislau – Antoniu CSEDES

Adeverința CNSAS pe numele lui William Totok, ultima parte

Care erau mizele acceptului de colaborare secretă cu Securitatea? Ele sunt descrise de locotenent-colonel Constantin Hulubaș în articolul *Ce motive a avut informatorul să accepte colaborarea?*, publicat în Revista „Securitatea” nr. 4 (36) de

tip „strict secret” din anul 1976*. În situația informatorilor recrutați pe baza sentimentelor patriotice și a convingerilor politico-ideologice, principalele interese personale ce i-au determinat să accepte o colaborare au fost: plăcerea (pasiunea) caracteristică a unor categorii de persoane de a se antrena în astfel de sarcini; evitarea consecințelor unor fapte prin care au încălcat anumite norme morale de conduită socială; evitarea compromiterii la locul de muncă, în familie sau în societate; primirea unui sprijin în vederea rezolvării unor probleme personale sau pentru a obține avantaje de orice natură; pentru simpla convingere că are pe cineva care l-ar putea ajuta în caz de necesitate; din teama că refuzul de a lucra cu organele de Securitate l-ar putea pune în situația să suporte consecine pentru anumite fapte din trecut pentru care se consideră vinovat; din dorința sinceră de reabilitare a unui trecut politic dubios. Retribuirea nu se făcea lunar, printr-o sumă fixă, ci se acordau, periodic, sume de bani sau cadouri. Sistemul remunerării pentru informațiile furnizate i-a determinat pe unii informatori să furnizeze din belșug note informative, rod al imaginației lor. Mai existau și alte modalități de recompensă: acordarea de vize, de burse de studiu, facilitarea obținerii unei locuințe, avansare profesională.

ȘEF SERVICIU (după completare)

INSPECTORATUL M. I. SIBIU
 SERVICIUL SECU 10 - SECURITATEA MULTIMEDIA
 Ir. _____ din: 16.05.1984

RECULTURAREA 18.132

FIȘA COLĂBORĂTORULUI DIN RÎNDUL ELEVILOR

NUME: _____ PRENUME: _____
 NUME CONSPIRATIV: „IRIĂESCU” DATA RECRUTĂRII: 16.05.1984
 PRENUME tata: _____ mamă: _____
 DATA ȘI LOCUL NAȘTERII: data: 1968 în _____
 localitatea: MEOTIAS județul: SIBIU
 LOCALITĂȚEA: MAGHARU CLASA: _____ TREAPTĂ: _____ ANUL: _____
 INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÎNT: liceu
 DOMICILIUL: județul: SIBIU localitatea: MEOTIAS
 strada: _____ nr. _____ bloc: _____ apt.: _____ telefon: _____

SCURTĂ DESCRIERE A CARACTERISTICILOR PSIHOFIZICE ȘI A POSIBILITĂȚILOR DE INFORMARE

Sursa foto: Internet

* http://www.cnsas.ro/documente/periodicul_securitatea/Securitatea%201976-4-36.pdf

Capitolul IV

Operațiunea „Noua față” a Securității comuniste

În ultima vreme asistăm la o ofensivă diversionistă, în presă, de spălare a imaginii Securității comuniste la care participă istorici, foști colaboratori ai temutului serviciu secret, dar și generalul Iulian Vlad, prin numeroase interviuri. Situația din decembrie 1989, din punct de vedere istoric, nu este cea prezentată de foștii ofițeri și colaboratori ai Securității comuniste. Punctul de vedere al „istoricilor Securității” conduc la o deturnare intenționată a semnificațiilor documentelor și mărturiilor, în mod subiectiv, în favoarea unei singure părți, care nu are niciun interes să fie obiectivă. Manipularea continuă.

În decembrie 1989, după fuga dictatorului de pe acoperișul Comitetului Central, conducerea Departamentului Securității Statului le-a ordonat angajaților să nu se implice în acțiunile de stradă și să treacă sub controlul Armatei. Unii dintre ofițeri au intrat în arhive și au distrus documente importante. Din cauza diversiunii teroriste au apărut acuzații că așa-numiții teroriști ar fi ofițeri ai Securității, care vor să îl apere pe Nicolae Ceaușescu. În seara de 23 decembrie a avut loc un schimb de focuri la marginea Bucureștiului. În urma acestuia, plutonierul-major Popa Ioan Ștefan a fost capturat. Făcea parte din USLA.

În Direcția a V-a a Departamentului Securității Statului erau cei care se ocupau de paza și protecția demnitarilor. În acele zile clădirea a fost incendiată și devastată de către revoluționari. În dimineața de 24 decembrie 1989, locuitorii blocurilor din zona Pieței „Orizont”, din cartierul bucureștean Drumul Taberei, aveau să descopere, în plină stradă, urmele unui adevărat măcel petrecut în timpul nopții. Intrarea în fostul sediu al Ministerului Apărării Naționale era presărată

cu cadavre împrăștiate pe șosea, cu sute de gloanțe – de calibre diferite – și bălți de sânge înghețate. Cele mai multe cadavre erau carbonizate până la pierderea oricărui reper ce ar fi putut servi la identificare. În mijlocul acestui tablou oribil trona capul uneia dintre victime, detașat de restul corpului și arborat pe post de „trofeu” – sprijinit într-un cauciuc și cu o țigară înfiptă în figura ce se blocase într-o mimică a durerii din ultimele secunde de viață. Alături scria: „TERORIST. A încercat să atace sediul Armatei”. Majoritatea cetățenilor care treceau prin zona „Orizont” nu ezitau să scuipe capul abandonat, să-l lovească violent cu picioarele sau să urineze pe el. Încă din ziua de 22 decembrie 1989, angajații Unității Speciale de Luptă Antiteroristă (USLA) predaseră armele, sau participau la acțiuni comune cu Armata pentru „depistarea și anihilarea” teroriștilor din București. La acel moment, în USLA erau înregimentate 757 de persoane cu rang militar. Dintre acestea, 30 erau de gardă la diverse ambasade, iar alte 80 fuseseră trimise la Sibiu. Dintre cei 647 „uslași” rămași la ordin, generalul Militaru ceruse ca nu mai puțin de 600 să se prezinte la Ministerul Apărării Naționale. Au fost trimiși doar 18¹. Ordinul ajunge la colonelul Gheorghe Trosca, șeful de Stat Major în cadrul USLA. Acesta alege 14 persoane, care se îmbarcă în trei ABI-uri (autovehicule ARO cu blindaj de tablă). Coloana se deplasează spre sediul MApN. Unul dintre aceste ABI-uri se defectează pe drum și este lăsat în urmă, cu tot cu militarii aflați în interior, în zona Gării de Nord. Una dintre misiunile uslașilor era să îl ia de pe traseu pe un reprezentant al FSN, Constantin Isac, și să-l ducă în siguranță la sediul MApN. Constantin Isac era unul dintre oamenii de decizie ai FSN, responsabil cu legătura dintre stat și trupele USLA. Autovehiculele se deplasează spre Drumului Taberei, însă, imediat după intrarea în cartier, raportează că există un grup de tancuri și blindate ale Armatei care trag chiar în direcția Ministerului Apărării. Ajunse la minister, cele două ABI-uri se opresc în fața unui tanc, cu luminile stinse, cum primiseră ordin prin stație. La scurt timp vor fi, însă, mitraliate de tancurile aflate în dispozitiv. La televiziune, generalul Nicolae

¹ Mihai Mincan, *Crimele Revoluției: măcelul de la MApN*, în *adevarul.ro*, 29 noiembrie 2009.

Militaru anunța că, la blocul „Orizont”, un grup de teroriști atacă Ministerul Apărării Naționale. Au fost măcelăriți, opt ușași, iar patru au supraviețuit. Cei uciși au fost: locotenent-colonel Gheorghe Alexandru Trosca, șeful Statului Major al USLA, avansat colonel post-mortem; maior Eugen Trandafir Cotună, șeful serviciului de protecție apropiată, avansat post-mortem la gradul de locotenent-colonel; subofițerii Andrei Ștefan, Costache Ion, Muicaru Ion, Neagoe Teodor, Oprea Emil, Surpățeanu Florin-Constantin. Au supraviețuit măcelului, fiind grav răniți, ușașii locotenent Ștefan Șoldea, locotenent-major Romulus Gârz, Ionel Pădureanu și Petre Găinescu. Cele două ABI-uri au fost întoarse cu fața spre Minister, ca și când veniseră să tragă asupra acestuia, iar pe ele s-a scris cu cretă cuvântul TERORIȘTI. Cadavrele ușașilor au fost lăsate, apoi, în fața Ministerului, pe asfalt, așa cum le surprinsese moartea, ca dovadă a existenței teroriștilor. Corpurile lor au fost profanate. Capul tăiat al unuia dintre luptătorii USLA a fost așezat pe cauciucul unuia dintre ABI-uri, unde a rămas mai mult de 24 de ore. Multă vreme s-a considerat că respectivul cap aparține locotenent-colonelului Gheorghe Alexandru Trosca. Imaginile video îl arată pe acesta mort, dar corpul este întreg. Într-un documentar realizat pentru TVR1 de Cornel Mihalache s-a afirmat că, după ce carnagiul luase sfârșit, cineva din interiorul MApN a sărit gardul, s-a apropiat de Trosca – aflat pe caldarâm în stare de agonie – și l-a împușcat de aproape în cap. Conform informațiilor furnizate de Dan Badea, capul tăiat și „expus” pe osia (cu cauciucuri) unuia dintre ABI-uri aparține sublocotenentului post-mortem Ion Muicaru și nu lui Gheorghe Trosca². În documentarul prezentat de Cornel Mihalache pe TVR1 apare un individ în uniformă de căpitan de armată, care explică pentru o echipă de televiziune, că Trosca are veston de maior, în timp ce mantaua este de locotenent-colonel. Numele aceluia căpitan, care sugera că cei uciși erau teroriști, este Emil Străinu, general al armatei române, celebrul autor de romane de ficțiune, specialist în OZN-uri.

Pentru ofițerii de Securitate, Revoluția a fost un șoc psihologic major. Peste noapte, dintr-o elită a lumii s-au trezit

² Dan Badea, *Cazul Trosca: Și totuși...avem eroi!!!*, <http://www.danbadea.net/2013/12/24/cazul-trosca-si-totusi-avem-eroi/>

paria societății, vânați – au devenit din vânător, vânat. Pe 30 decembrie 1989, printr-un decret al Consiliului Frontului Salvării Naționale, Direcția Securității Statului este oficial desființată. Șocul nu a durat, însă, prea mult. Peste câteva zile, se înființează unitatea militară 0215. Majoritatea cadrelor proveneau din Securitatea București. Direcția de Informații Externe nici măcar nu a fost afectată de decretul de desființare a Securității. Și-a schimbat doar numele, în Serviciul de Informații Externe. Conflictul interetnic din martie 1990, de la Târgu Mureș – pe fondul unei propagande naționalist-extremiste care invoca riscul pierderii Transilvaniei – precipită lucrurile.

Noua putere decide că e timpul ca țara să aibă și un serviciu de informații interne. Pe 26 martie 1990 este emis decretul de înființare a Serviciului Român de Informații. Filip Teodorescu devine, din data de 1 iulie 1991, adjunct al Directorului SRI, funcție pe care o deține mai bine de un an. Colonelul Filip Teodorescu era în 1989 locțiitor al șefului Direcției de Contraspionaj. Pe 17 decembrie fusese trimis la Timișoara pentru a ajuta la înnăbușirea revoltei. După fuga lui Nicolae Ceaușescu, a fost reținut de armată și acuzat de complicitate la genocid. Învinuirea a fost ulterior retrasă. Conducerea serviciului s-a străduit să-și curețe imaginea și să se prezinte ca o instituție a statului de drept; cadrele fostei Securități s-au adaptat repede și au trecut de la slujirea regimului comunist la slujirea valorilor democratice.

După decembrie 1989, o serie de foști ofițeri au încercat să impună imaginea a două Securități: una a „instrumentului național” din anii lui Nicolae Ceaușescu, formată în majoritatea ei din ofițeri de origine română, și o Securitate condusă de etnici minoritari și controlată de consilierii sovietici, a căror prezență a caracterizat prima perioadă a regimului comunist (1948-1964). Această Securitate condusă de etnici minoritari, ar fi fost responsabilă, în opinia ofițerilor din „cealaltă” Securitate, cea a lui Nicolae Ceaușescu, de majoritatea abuzurilor și crimelor comise în perioada 1948-1964. Principalii responsabili pentru abuzurile din perioada lui Nicolae Ceaușescu sunt considerați activiștii de profesie, aduși de acesta în Securitate. Andi Mihalache a numit acest procedeu folosit de ei, cât și

de către foști membri ai elitei comuniste, drept „arheologia deresponsabilizării”³. Asemenea informații au fost amendate, însă, de istorici, care au atras atenția asupra mijloacelor de mistificare folosite de foștii ofițeri cu funcții de conducere: „a împletirii unor jumătăți de adevăr cu minciuni sfruntate și cu fantezii personale”⁴.

General-colonelul de Securitate Iulian Vlad beneficiază de o imagine idealizată în studiile unor istorici apropiați de serviciile secrete, sau în memoriile foștilor subalterni. Cristian Troncotă, actualmente redactor-șef al revistei „Vitrării” (publicația oficială a foștilor veterani din Securitate) și profesor asociat la Academia Națională de Informații, îl consideră pe Iulian Vlad drept *singurul român profesionist în fruntea Securității*⁵. Trebuie înțeles faptul că fostul șef al Securității din perioada 1987 și 1989 nu a avut nimic de-a face cu partea represivă a instituției, în contrapondere cu „alogenii” din prima generație a ofițerilor. Aceștia sunt indicați drept principalii responsabili pentru activitățile represive ale Securității din anii 1948-1964, când această structură a beneficiat de îndrumarea consilierilor sovietici și de prezența etnicilor minoritari între ofițeri. Responsabilitatea lor este indubitabilă, dar ei nu sunt singurii. Studiarea biografiei lui Iulian Vlad relevă faptul că acesta și-a început cariera ca activist de partid încă de la vârsta de 16 ani, deținând mai multe funcții pe linie de partid până la încadrarea în Ministerul Afacerilor Interne/Securitate, la 1 mai 1952. Ascensiunea lui este, în primul rând, o consecință a muncii sale de activist: a devenit membru al UTC la vârsta de 15 ani, în 1946, s-a înscris în UTC și în Asociația Română pentru Legături cu Uniunea Sovietică (ARLUS), iar, după aceea, a fost membru al Sindicatului muncitorilor agricoli (1947-1949) și al

³ Andi Mihalache, „Memoria epocii Gheorghiu-Dej: literatura autobiografică și posteritățile compensatorii ale comunismului românesc”, în Adrian Cioflâncă (coordonator), *Represiune și control social în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. V-VI, Iași, Editura Polirom, 2011, p. 185.

⁴ Florian Banu, *Literatura istorică și documentele Securității. Câteva considerații privind istoriografia Securității*, în „Caietele CNSAS”, an. I, nr. 1/2008, p. 196.

⁵ Cristian Troncotă, *Duplicitarii. O istorie a Serviciilor și de Securitate ale regimului comunist din România*, București, Editura Elion, 2003, p. 156.

Sindicatului muncitorilor din poligrafie și presă (1949-1951). Între anii 1947-1950, a deținut mai multe funcții pe linie de partid: secretar de plasă al organizației Tineretul Sătesc din Dolj (1947), membru în Biroul de plasă PMR Băilești, secretar de plasă UTM și membru în Comitetul Județean UTM Dolj (1948), membru în Comitetul Central al UTM (1950)⁶. Potrivit generalului de brigadă Aurel Rogojan, director de cabinet al lui Iulian Vlad, între anii 1987 și 1989, în perioada 1946-1950 Iulian Vlad l-ar fi cunoscut pe un alt tânăr activist, Ion Iliescu⁷.

Seleționarea lui Iulian Vlad pentru a urma o școală a Ministerului Afacerilor Interne a avut loc într-un moment crucial din istoria aparatului represiv al regimului comunist: după încheierea verificării membrilor de partid (1948-1950), perioadă în care exista o stringentă nevoie de cadre fidele. Verificarea membrilor de partid a avut reverberații și asupra MAI/Securității, între anii 1950-1952 fiind realizată și o acțiune de epurare a corpului polițienesc. La 1 mai 1952, după absolvirea școlii, I. Vlad a fost încadrat în Ministerul Afacerilor Interne, ca ofițer în Direcția Generală Politică a MAI. Documentele menționează că prima sa funcție a fost cea de adjunct șef birou, fiind responsabil cu munca pe linie de UTC. În urma reorganizării MAI și apariției unui minister distinct al Securității Statului, condus de Alexandru Drăghici, Iulian Vlad a fost transferat, în ianuarie 1953, în structura Direcției Cadre a noului organism ministerial, ca șef al biroului cadre din Serviciul învățământ. Ulterior, a fost promovat șef secție al aceluiași serviciu. Până în 1974, Iulian Vlad a lucrat numai în structurile de cadre și de învățământ ale Securității, avansând treptat, dar sigur, până la funcția de șef direcție. În 1974, Iulian Vlad a fost numit comandant al Școlii militare de ofițeri activi de la Băneasa, iar în mai 1977 a fost avansat la gradul de general-locotenent și propulsat în funcția de secretar de stat în Ministerul de Interne, răspunzând de activitatea de contraspionaj.

⁶ ACNSAS, fond Cadre, dosar nr. 27753, f. 10. *Apud* Dumitru Lăcătușu, *General-colonel Iulian Vlad. O biografie*, contributors.ro., 2015.

⁷ Despre Iulian Vlad cu Ion Cristoiu și Aurel Rogojanu, http://www.dailymotion.com/video/xl6z5t_ii-despre-iulian-vlad-cu-ion-cristoiu-si-aurel-rogojan-la-b1-tv_news [30 mai 2014].

Dosarul profesional al lui Iulian Vlad nu conține informații despre o eventuală implicare a acestuia în activități de poliție politică sau despre rolul lui în coordonarea unor acțiuni de urmărire a disidenților din perioada comunistă. Aceasta, în urma unei sesizări a Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, din 2008, în care s-a solicitat constatarea calității de lucrător al Securității a fostului general și șef de Securitate Iulian Vlad. Procesul s-a judecat între 2009 și 2010 la Curtea de Apel București, iar din Sentința civilă nr. 150 din 12.01.2010, accesibilă pe site-ul CNSAS, reies principalele activități ale lui Iulian Vlad, ca ofițer cu funcții de conducere în Securitate. În Sentința nu sunt specificate, însă, numele persoanelor care au avut de suferit de pe urma activității de ofițer a lui Iulian Vlad, ci sunt reproduse doar inițialele acestora.

„[...] din cuprinsul Notei de constatare nr. S/DI/13799 din 15.12.2008, și a înscrisurilor atașate acesteia s-a stabilit că, pârâțul [Iulian Vlad] având gradul de general locotenent, secretar de stat în cadrul Direcției Securității Statului (1977, 1981), general-locotenent (1983) și general-colonel (1988), adjunct al Ministrului de Interne (1983, 1988), a dispus urmărirea mai multor persoane pentru prevenirea acestora de la activitatea ostilă orânduirii socialiste, precum și pentru sancționarea unor scriitori care publicaseră lucrări apreciate ca fiind în contradicție cu ideologia colonistă [comunistă]. De asemenea, în aceeași calitate, pârâțul a dispus măsuri de supraveghere informativă și monitorizare a transmisiunilor de televiziune, cercetări informative a disidenților din anii 1980. [...] Măsurile informative dispune [dispuse] împotriva scriitorului IC, sancționarea celor care publicaseră volumul de poezii pentru copii al AB, și retragerea de pe piață a acestor lucrări literale, aprobarea cercetării informative a unui cunoscut disident din anii 1980, supravegherea informativă și monitorizarea transmisiilor de televiziune neputându-se constitui măsuri represive având ca țintă opiniile sau activitățile politice ale vreunei persoane, ci exclusiv îndeplinirea atribuțiilor de serviciu de către ofițerii din subordine. [...] Din nota de măsuri privind pe scriitorul..., semnată olograf de către pârât reiese că în calitatea acestuia a dispus urmăriri informative a acestei persoane care s-ar fi angrenat în acțiuni ostile la adresa

României Socialiste prin acordarea unor interviuri postului de radio «Europa Liberă», pârâtul dispune adoptarea unor măsuri represive și de natură să îngreudească dreptul acestei persoane la libera circulație și la libertatea de opinie, având ca scop întreruperea activității acestei persoane și, în subsidiar, compromiterea acesteia”.

Ca atare, în baza probelor documentare oferite de CNSAS, instanța a hotărât „în numele legii” următoarele: „admite acțiunea formulată de reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității” și „constată calitatea de lucrător al Securității în privința pârâtului”⁸.

Desemnarea lui Iulian Vlad în comisia care a investigat fuga generalului Mihai Pacepa arată că acesta era considerat de Nicolae Ceaușescu drept unul dintre oamenii săi de încredere.

În „ultimul deceniu comunist”, Iulian Vlad a făcut parte, constant, din conducerea Securității. Din 1983 a fost adjunct al ministrului de Interne, fiind responsabil cu *problemele de securitate internă* din Departamentul Securității Statului, iar ultima lui funcție în principala structură represivă a regimului comunist a fost cea de șef al Departamentului Securității Statului. Iulian Vlad a fost numit în această poziție cu puțin timp înainte de greva muncitorilor brașoveni, din 15 noiembrie 1987.

La 23 august 1984 Iulian Vlad a fost ridicat la gradul de general-colonel. Prin Decretul prezidențial nr. 173 a fost numit, la 3 octombrie 1987, ministru secretar de stat și șef al Departamentului Securității Statului, iar în luna următoare avea să se confrunte cu revolta muncitorilor brașoveni din 15 noiembrie 1987. Nu este clar rolul său în gestionarea acestei revolte, dar în mod cert șeful statului comunist a fost mulțumit de prestația sa. În caz contrar, l-ar fi îndepărtat cu siguranță din funcția de șef al Securității, ceea ce nu s-a întâmplat.

Jurământul depus de Iulian Vlad, indică disponibilitatea de a-i *lichida* pe toții cei ce erau împotriva regimului comunist: „(...) intrând în serviciu la Ministerul Securității Statului, îmi iau angajamentul să îndeplinesc fără șovăire toate ordinele și dispozițiile MSS, să respect și să îndeplinesc cerințele regulamentul militar. (...) Voi lupta pentru distrugerea tuturor

⁸ <http://www.cnsas.ro/documente/monitoare/2010/Vladu%20Iulian.pdf> [30 mai 2014].

spionilor, sabotorilor, diversioniștilor și tuturor acelor care atentează la Securitatea Statului și se ridică împotriva construirii socialismului în RPR. Voi depune toate eforturile și aptitudinea pentru demascarea și distrugerea radicală a tuturor uneltirilor criminale ale dușmanului de clasă”.

În depozițiile din procesele în care a fost implicat, dar și în intervențiile sale publice de după 1989, generalul Vlad a menționat că în ziua 22 decembrie 1989 Securitatea nu a mai executat ordinele lui Nicolae Ceaușescu, trecând de partea revoluționarilor. Non-combat-ul său ridică o serie de întrebări esențiale: de ce a ales Iulian Vlad, în calitatea lui de șef al Securității, să nu se supună în totalitate ordinelor date de Ceaușescu de reprimare a revoluției, deși oficial declarase acest lucru și când a început această „disidență”?

După decembrie 1989, Iulian Vlad și alți ofițeri de Securitate au fost implicați în mai multe procese deschise unor cadre ale fostei Securități. Condamnat la 24 ani pentru genocid, ultimul șef al Securității a fost amnistiat la sfârșitul anului 1993 de către președintele Ion Iliescu. Începând de la această dată, Iulian Vlad s-a remarcat printr-o discreție totală, fiind prezent, însă, la o serie de manifestări organizate de foștii lui subordonați. În 2013, mai multe articole de presă au indicat faptul că fostul șef de securitate era încă activ în relațiile economice cu China, în calitate de președinte al Camerei de comerț româno-chineze, dar această informație nu s-a confirmat.

Ultimul șef al Securității a fost un ins care s-a angajat total în construcția societății comuniste încă din primii ani postbelici. Instituția condusă de el a avut, chiar și în ultimii ani ai guvernării comuniste, același principal scop: „apărarea cuceririlor democratice și asigurarea securității Republicii Populare Române contra uneltirilor dușmanilor din interior și exterior”⁹.

⁹ „Decret 222 pentru înființarea Direcției Generale a Securității Poporului”, în Florica Dobre (coord.), *Structuri/cadre, obiective și metode. 1948-1967. Documente inedite din Arhivele Securității*, vol. I, București, Editura Enciclopedică, 2006.

Capitolul V

Securitatea din județul Timiș în anul 1989

Organizare și acțiune

Ofițerii de Securitate se subordonau direct Departamentului Securității Statului și făceau parte din Inspectoratul Județean Timiș, condus de colonelul Ion Popescu.

La nivelul județului Timiș la sfârșitul lunii decembrie existau 11 ofițeri cu atribuții speciale de poliție politică: Șeful Securității Timiș – colonel Traian Sima; locțiitor – locotenent-colonel Gheorghe Atudoroaie; locțiitor – maior Radu Tinu; șef Serviciul 1A Informații Interne – locotenent-colonel Ioan Petru Pele; șef Serviciul 1B Informații Interne – colonel Constantin Cîntărețu; șef Serviciul II Contrainformații în Sectoare economice – maior Nicolae Zercula; șef Serviciul III Contraspionaj – locotenent-colonel Uram Țuculescu; șef Grupă de Informații Externe – maior Gheorghe Fierașcu; șef Serviciu filaj – maior Nicolae Mavru; Șef Serviciu de Luptă Antitero – locotenent-colonel Nicolae Popescu și șef USLA – căpitan Toader Petenchi¹.

Brigada 30 Securitate, care avea arondată Timișoara și Lugoj-ul, era formată din: trei companii-intervenție a câte trei plutoane fiecare; șase companii securitate – miliție a câte două plutoane fiecare; șapte plutoane apărare antiteroristă; două plutoane securitate – intervenție alpină; trei plutoane aruncătoare 82 mm și AG-9 M; un pluton mitraliere antiaeriene; un pluton geniu – chimic; patru plutoane transmisiuni; patru grupe conducători câini serviciu (23 de câini). Ca efective erau 960 de militari în termen, 47 de ofițeri și șapte subofițeri².

¹ Gino Rado, *Incursiune în istoricul instituțiilor participante la reprimarea Revoluției Române din 1989. Timișoara – Decembrie 1989*, Timișoara, Editura Memorialul Revoluției 1989, 2011, p. 33.

² *Ibidem*, p. 34.

La Timișoara, la 15 decembrie 1989, timișorenii se solidarizează cu pastorul reformat Tőkés László. În fața Bisericii Reformate din Piața „Maria”, la căderea serii au loc primele incidente cu lucrătorii de Securitate, dar evenimentele nu degenerază. A doua zi, această solidarizare avea să se transforme într-un protest anti-Ceaușescu și anti-comunist. Demonstrații s-au deplasat la Comitetul Județean de Partid unde au revendicat drepturi economice și politice. Vor să dialogheze cu autoritățile, dar sunt întâmpinați de tunuri de apă și de scutieri. În confruntarea care a avut loc, forțele de represiune ies victorioase, demonstrații se retrag. Au loc numeroase arestări. O parte dintre demonstrații se întorc în Piața „Maria”, o altă se retrage în alte puncte ale orașului. Trupe de Securitate îi atacă pe cei adunați în Piața „Maria”. După luptele cu forțele de ordine, demonstrații s-au deplasat în principalele cartiere ale orașului, alăturându-se celui alt grup. Până la ivirea zorilor, forțele de ordine arestează majoritatea demonstraților. În cursul zilei de 17 decembrie, grupuri de manifestați s-au deplasat din nou la Comitetul Județean de Partid, unde sunt întâmpinați de militari, scutieri și tunuri de apă. În confruntarea care a avut loc, demonstrații ies victorioși. Forțele de represiune se retrag. Apoi, noi trupe de securitate îi obligă pe oameni să se retragă în alte puncte ale orașului, unde au loc confruntări. Pentru a pune capăt revoltei, au fost trimiși la Timișoara Secretarul Comitetului Central al PCR, Ion Coman, și generalii Ștefan Gușă, Mihai Chițac și Victor Athanasie Stănculescu. Nicolae Ceaușescu organizează de urgență o teleconferință cu factorii de decizie de la Timișoara. În jurul orei 17.30, dictatorul avea să dea ordin să se deschidă foc împotriva civililor. După încetarea actelor de vandalism din centru, ordinul va fi dus la îndeplinire. Primele victime vor cădea la Timișoara în după-amiaza de 17 decembrie. Cei care au deschis foc asupra mulțimii au fost cadre ale MApN și ale Securității, care au pus în aplicare ordinul „Radu cel Frumos”, iar trupele deschid focul asupra manifestaților în mai multe zone din oraș: Catedrală, Piața Libertății, Piața 700, Podul Decebal, Calea Girocului, Calea Lipovei, Calea Aradului. Morga Spitalului Județean era plină de cadavre, iar imaginile erau apocaliptice. Oficialitățile comuniste erau în gardă;

cinci legiști au avut misiunea de a face autopsia cadavrelor. Echipa era alcătuită din Milan Dressler, șeful Laboratorului de Medicină Legală, profesorul Traian Crișan, Viorel Ciobanu, Alexandra Enache și Adrian Moisa. Legiștii au avut asupra lor obișnuitele fișe pe care se fac constatările, iar alături de ei, în morgă, erau milițieni de la Judiciară și procurori criminaliști, care au fotografiat fiecare cadavru, întocmindu-și notițele lor. Persoanele care avea asupra lor buletinul au putut fi identificate, mai greu a fost pentru cei fără acte. În noaptea de 18 spre 19 decembrie 1989 s-a pus în aplicare „Operațiunea Trandafirul”. Generalul Constantin Nuță i-a ordonat lui Ion Deheleanu, șeful Miliției Timiș, să se ocupe de problemă. Acesta a comandat o autoizotermă de la Comtim, de la Autobaza din Berecsăul Mare, iar adjunctul său, Ioan Corpodean, a format echipa de ofițeri care să transporte cadavrele. Din această echipă au făcut parte Gheorghe Avram, Iosif Veverca, Eugen Mișea și Tiberiu Grui. Conducătorul acțiunii de la spital a fost colonelul Nicolae Ghircoiaș, șeful Institutului de Criminalistică din București. Doctorul Ovidiu Golea, directorul Spitalului Județean, a fost cel care a deschis lacătul de la morgă. Pentru a se putea „lucra în liniște”, s-au stins becurile din curte, iar geamurile saloanelor au fost acoperite cu perdele. În acea noapte, milițienii au încărcat peste 40 de cadaver, care au fost transportate la București și incinerate la Crematoriul „Cenușa”. Cenușa rezultată a fost aruncată într-o gură de canal, în apropierea localității Popești-Leordeni.

Raportul Comisiei de analiză a evenimentelor petrecute în unitățile sanitare din municipiul Timișoara în perioada 16-22 decembrie 1989 incriminează în primul rând organele de Securitate și „ajutoarele” lor, care au fost, în principal, elementele răspunzătoare de producerea acestor fapte. În acest sens, sunt relevante răspunsurile formulate de către Comisie la câteva dintre întrebări:

1. Au fost audiați răniții în spital? Răspunsul este afirmativ, răniții au fost anchetați în ziua de 18 decembrie în Spitalul Județean, Clinicile I și II Chirurgie, la presiunea organelor de Securitate.

2. Ștergerea urmelor. Se pare că a fost mobilul cel mai important al organelor de represiune și al colaboratorilor lor din Spitalul Județean și a fost foarte bine organizat.

2.1. Sustragerea documentelor. S-a realizat progresiv, în raport cu importanța lor. În noaptea de 17 spre 18 decembrie, în jurul orei 24.00, a fost ridicat registrul de la cabinetul ambulanță/chirurgie, de către doctor Golea, la solicitarea ofițerilor de securitate Ghircoiaș, Obăgilă și Deheleanu; în jurul orei 4.00 s-a ridicat registrul de la biroul internări. În dimineața de 19 decembrie, colonel Ghircoiaș îi solicită doctorului Golea – din dispoziția generalului Nuță – și restul documentelor, care sunt adunate prin intermediul asistentelor-șefe: registrul de internare secție, foile de observație, registrele de operație, registrul de mișcare al bolnavilor, în total 12 caiete. În 21 decembrie, generalul Nuță îi ordonă lui Ghircoiaș să le ardă, ceea ce el nu face, extrăgând câteva notițe, documentele fiind arse mai târziu de un alt ofițer. Singurele documente care au scăpat au fost rapoartele de gardă de pe secție.

2.2 Furtul cadavrelor. În noaptea de 18/19 decembrie 1989 din morga Spitalului Județean Timișoara, între orele 1.30-4.15 au fost ridicate cele 43 de cadavre, fiind încărcate într-o dubă autofrigorifică. De notat că morga Medicinii judiciare nu aparține spitalului, ci Medicinii legale. Operațiunea s-a desfășurat în prezența doctorului Golea și a colonelului Ghircoiaș, care bifau pe liste. Nu se știe care a fost criteriul de selecție, fiindcă unele cadavre nu au fost ridicate. Cele 43 de cadavre au fost arse la București, iar cenușa lor aruncată într-o gură de canal.

3. Hainele decedaților și răniților nu au fost protejate. Adunate la întâmplare, în saci de plastic, și depuse inițial la garderoba spitalului, au fost mutate în diferite locuri, apoi predate Procuraturii, în 4-5 ianuarie 1990, și readuse la nivelul spitalului, spălate, la începutul lunii februarie. Există mărturii că, în curtea spitalului, s-au văzut urme de haine militare arse.

4. Cazuri-problemă. În spital au fost asasinați unii răniți: cazurile Remus Tășală, Dumitru-Doru Gârjoabă, Ion Maria.

5. Se poate imputa ceva personalului medico-sanitar?
(...) *Comisia a apreciat la acest capitol că următorii au colaborat cu organele de presiune: conf. dr. Petre Ignat, dr. Golea Ovidiu, dr. Rodica Novac, Ilie Anderca, director administrativ și Ioan Anițoiu, șef personal. Majoritatea erau funcționari administrativi*

și până la un punct nu se puteau sustrage colaborării cu organele de reprimare, singurul fără vreo obligație fiind conf. dr. Ignat. (...)

Radu Tinu, fostul adjunct al Securității din Timișoara în decembrie 1989, a fost invitat pe 15 decembrie 2014, în cadrul emisiunii „PressAlert Live”. Fostul adjunct al Securității din Timișoara a vorbit despre faptul că Ministerul Apărării Naționale a intenționat în acele zile să ocupe balconul Operei cu ajutorul unor parașutiști³. Potrivit acestuia, generalul Ion Coman i-ar fi spus generalului Gușă să recupereze armele aflate în mâinile demonstranților din Operă. După ce au făcut rost de planurile clădirii Operei din Timișoara, a fost elaborat un plan de atac. În 22 decembrie trebuia să se intre în forță; fie două elicoptere urmau să facă o demonstrație în fața Operei, iar lumea ar fi fost pusă pe fugă, fie să se vină cu tancuri pe strada Alba Iulia, să facă ordine în clădire și să ia armele⁴. Fostul adjunct al Securității din Timișoara a precizat că regretă faptul că a ars planul de atac al Operei, care a rămas la el. Întrebat de către moderatorul emisiunii dacă Securitatea a avut oameni în balconul Operei în acele zile ale Revoluției, Radu Tinu a răspuns că Securitatea a avut oameni care au transmis informații în timp real despre ce se petrecea⁵.

În lucrarea Institutului de Istorie și Teorie Militară intitulată *Armata română în Revoluția din Decembrie 1989 – studiu documentar preliminar*, lucrare a șase autori, sub coordonarea general-locotenent (r) profesor doctor Costache Codrescu, în partea „Jurnal sinteză”, la pagina 45, alineatul 4, se spune: „Ca urmare a evoluției situației din municipiu (Timișoara – n.a.) la orele 21.45 general maior Ștefan Gușă a ordonat o serie de modificări ale dispozitivelor și redislocări ale efectivelor. A comunicat că în ziua de 18.12.1989 va sosi la Timișoara un detașament de cercetași din U.M. 01171 Buzău cu care se va ține legătura prin telefonul de oraș folosindu-se parola «Sunt Ionescu 1»”.

„Cercetașii” au fost trimiși să „inspecteze” și spitalele în care erau internate victimele rezultate în urma intervenției forțelor de ordine.

³ Video Exclusiv „PressAlert”, <https://www.youtube.com/watch?v=om1eLIdiPYA>.

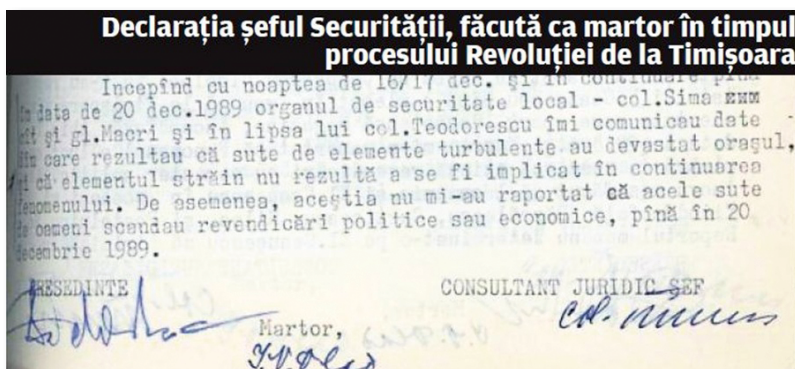
⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

Cât despre iminenta invazie sau intervenție din afara granițelor, colectivul complex ce a lucrat la Timișoara, sub conducerea colonelului Teodorescu și a generalilor Nuță și Mihalea, a stabilit că aceasta nu a existat și că nu forțe exterioare au provocat evenimentele ce erau în curs de desfășurare acolo.

Generalul Emil Macri (șeful Direcției a II-a a Securității, Contrainformații Economice) – Declarație din data de 2 ianuarie 1990: *Rezumînd sintetic informațiile obținute ele nu au pus în evidență nici lideri și nici amestecul vreunei puteri străine în producerea evenimentelor de la Timișoara. Raportarea acestor date la eșalonul superior, respectiv generalului I. Vlad, a produs iritare și chiar supărare...*

Filip Teodorescu (adj. șef. Dir. III-a Contraspionaj DSS) – Declarație, 12 ianuarie 1990: *Seara (luni, 18 decembrie 1989 – n. a.), după 23.00, responsabilii amintiți de generalul-maior Macri Emil pe diferitele linii de muncă au început să vină să-i raporteze informațiile obținute. Au fost destul de neconcludente și cu mare dificultate am redactat o informare pe care generalul-maior Macri Emil a acceptat-o și am expediat-o prin telex în jurul orei 01.00. (Era marți, 19 decembrie 1989 – n.a.)*

a persoanelor existente în lucru n. care
putem sa aiba legatură în problemele
urmarite. -

Totodata a fost organizata actiune de
de audiere a persoanelor actiune n. oplate
la printr-un (citina site) precum n.
ascultarea celor internate în spitale.

În vederea elinării de date n.
informative lotii lucratorilor operari
inclusiv cei veniti din Bucuresti
sau plecat pe tercu. Ofiterii erau ingineri
Contrainformatori obiective economice
sau fost trimisi în obiective n. au ramas
permanent în palin. sau uzine de
unde transmitea telefonice informatiile.

Rezumatul sintetic informatiile
obtinute de un an pus în evidență
nici liderii n. nici aluziile noilor
puteri straine în producerea economice
sele dela Timisoara. Raportarea acestor
date la esalonul superior respectiv
generalului J. Vlad a produs o serie
de oltuar separare, dar personal am
afirmat ca eu nu pot în vedea
alceia. Faptul ca generalul Vlad
sa declarat permisiv remulțumit
de continutul informatiilor transmise
a putut ca forma n. Col. Rodica F.
M. M.

Declarație din data de 2 ianuarie 1990 a generalului Emil Macri
(șeful Direcției a II-a a Securității, Contrainformații Economice)

-16-

dacă spitale unde se aflau răniți, dar nu cunosc dacă acțiunea s-a realizat sau nu. Menționez cu toate răspunderea că în raportul meu colonelul Sima Treianu și dr. Golea Oțetariu nu au discutat despre problema decedaților în cursul sesiunii anterioare. Dr. Golea a menționat numai în cursul discuției că în cursul intervențiilor chirurgicale au avut și cazuri de decese, fără a faceiza însă numărul acestora.

În seara, după ora 23,00 responsabilii amuți de generalul-maior Ionuț Emil pe diferitele linii de muncă au început să-mi scrie să-mi raporteze informațiile obținute. Au fost destul de neconcludente și cu mare dificultate am redactat o informare pe care generalul-maior Ionuț Emil a acceptat-o și am expediat-o prin telex în jurul orei 1,00. În esență se referea la:

- am sînt date că el există investigator sau conducători cu unele veștici din străinătate;
- ancheta efectuată de milițiile până în prezent respectivă relevă că marea majoritate a celor alți spect vîtrine, au fost din megeșeni și au incendiat sînt delincvenți de drept comun, mulți din ei recidiviști.
- am sînt identificați conducători în rezultă să fie o acțiune organizată și sînt sponțonă declanșată pe fondul nemulțumirilor generale ale populației;

Col. Treianu

Declarație din 12 ianuarie 1990 a lui Filip Teodorescu
(adj. șef. Direcția a III -a Contraspionaj DSS)

*Trupele de Securitate în acțiune, Timișoara, 17 decembrie 1989,
Consiliul Județean de Partid*

Capitolul VI

Psihoza turiștilor sovietici, falsă pistă a Revoluției române

Teoriile conspiraționiste explică un eveniment ca fiind rezultatul unui presupus complot realizat de grupuri, organizații sau, general spus, că importante evenimente politice, sociale, economice sunt produsul unor conspirații secrete ce sunt necunoscute marelui public. O analiză a mecanismului psihologic al teoriei conspirației este necesară pentru a înțelege mai bine cum se formează și se propagă aceasta. Acest lucru trebuie cunoscut, mai ales într-o societate bolnavă, unde teoriile conspiraționiste tind să devină principala explicație acceptată asupra unor evenimente importante din istoria noastră recentă. Noi cercetări psihologice sugerează că persoanele care tind să dea crezare acestor teorii sunt într-o mai mare măsură decât ceilalți mult mai dispuși să participe, personal, la conceperea și aplicarea unor asemenea teorii.

La postul „B1TV”, în seara de 22 decembrie 2011, Sergiu Nicolaescu – în tandem cu Grigore Cartianu – face afirmații despre zecile de mii de „turiști” sovietici, aflați în România. Nu sunt singurii care afirmă acest lucru. Conform unor statistici, se estimează la 67.000 numărul „turiștilor” sovietici intrați în România în decembrie 1989. După data de 10 decembrie 1989, în România pătrund coloane întregi de automobile „Lada”, cu câte patru bărbați atletici. Sunt semnalate astfel de „echipaje” la granița cu RSS Moldovenească, Bulgaria și Ungaria. Pe 13 decembrie 1989, rapoartele inspectoratelor de securitate Olt și Dolj menționau deplasarea masivă a coloanelor de automobile „Lada” cu „turiști” sovietici în direcția Timișoara. „Turiștii” sovietici, atletici și sobri, evitau hotelurile, preferând să rămână peste noapte în mașini, prin parcări și campinguri.

„Turiștii” sovietici formau forța de șoc „spetznaz”, constituită din „operativi” ai GRU, care acționau în civil („visautniki”). Alte „forțe speciale” își desfășurau activitatea în România anulului 1989: elemente ale AVO ungar și UDB iugoslav sunt semnalate în Banat și Ardeal. Unele lucrări¹ susțin că la granițele României se aflau și alte forțe străine pregătite să intervină: unități franceze GIGN și unități vest-germane din cadrul forței GSG-9.

În 4 martie 2010, ziarul „Adevărul” publică, sub semnătura lui Cristian Delcea și Mihai Voinea, declarația generalului Mihai Palaghia „Turiștii sovietici erau din forțele speciale ale URSS”. Acesta povestește că, în dimineața de 25 decembrie 1989, a oprit lângă Slatina o coloană de 12 mașini. „Opt dintre acestea erau mașini Lada, toate albe. Restul aparțineau unor jurnaliști englezi și francezi care au precizat că s-au alăturat coloanei în mod întâmplător pe teritoriul României”. Aceștia au plecat din Slatina, la ora 11.00, spre București. Mihai Palaghia explică în continuare: „În raport am scris, și îmi asum asta, că respectivii sovietici pe care i-am reținut timp de șase ore făceau parte din forțele speciale rusești! Lumea se întrebă cum erau din forțele speciale dacă nu aveau arme. Răspunsul e că nu călătoreau niciodată cu arme la ei. Aveau puncte prin țară de unde le luau și după ce își făceau treaba le duceau înapoi”².

Este ciudat de ce cetățenii sovietici din acele mașini sunt considerați ca aparținând forțelor speciale, dar asupra jurnaliștilor englezi și francezi, din aceeași coloană, nu este lansată aceeași bănuială, cu toate că s-a s-a vorbit de forțe – atât din Est, cât și din Vest – care ar fi complotat în decembrie 1989.

Din unele date și informații obținute de la fostul organ de securitate Caraș-Severin rezultă că: „în a doua parte a lunii noiembrie 1989 s-a constatat o prezență mai numeroasă a cetățenilor străini pe teritoriul județului, comparativ cu perioadele anterioare, îndeosebi din Ungaria și fosta URSS, atingându-se un flux maxim în perioada 15-20 decembrie 1989.

¹ Antonia Rados, „Die Verschwörung der Securitate”, Hamburg, 1990.

² Cristian Delcea, Mihai Palaghia: „Turiștii sovietici erau din forțele speciale ale URSS”, adevarul.ro, 4 martie 2010.

În autoturismele care circulau de regulă în coloană puteau fi văzuți câte 2-3 bărbați de vârstă medie (25-40 ani), care nu se foloseau de locurile de cazare existente, iar când se întâmpla să intre în contact cu organele de ordine rutieră, direcția de deplasare era prezentată confuz, neconvingător”.

S-a constatat că, deși în luna decembrie 1989 s-a înregistrat un regres al intrărilor cetățenilor străini față de perioada corespondentă a anului 1988 (de la 300.879 la 231.967), cele ale cetățenilor sovietici au marcat creșteri spectaculoase (de la 30.879 la 67.530). În ciuda afirmațiilor că invazia de „turiști” sovietici era formată doar din tineri atletici, dezvăluirile presei arată că în cazurile discutate cam jumătate dintre cei depistați erau femei. Este foarte normal în cazul unor turiști, dar indiscutabil anormal pentru o forță de invazie.

În dimineața zilei de 24 decembrie 1989, în jurul orei 05.30 dimineața o coloană de cinci mașini înmatriculate în URSS (patru Lada și un Moskvici) a fost oprită de către o subunitate a UM 02540 Craiova, condusă de maior Florian Stănescu, între localitățile Brădești și Tatomirești, județul Dolj, în zona numită de localnici „Valea Rea”. În automobilele care veneau din Iugoslavia se aflau 15 cetățeni sovietici – opt bărbați și șapte femei. Cei 15 sovietici au intrat în România pe la punctul de frontieră Porțile de Fier I. Mașinile sovietice nu au respectat somația de a coborî din mașini, au început să ruleze în marșarier, militarii din TAB-uri au deschis focul. Au fost trei serii de focuri, fiecare durând aproximativ un minut. Deschiderea focului s-a soldat cu avarierea celor cinci autoturisme, aproape toti pasagerii fiind răniți, doi dintre ei, Kuzik Boris Mihailovici și Melniciuc Nadejda Stepanova, decedând ulterior³. Unul dintre autoturisme a fost incendiat cu o lovitură de AG-7, fiind valorificat după câțiva ani, de localnici, la fier vechi. Celelalte patru autoturisme au fost „asigurate” în curtea postului local de poliție. Militarii au verificat mașinile

³ Kuzik Boris Mihailovici avea să moară într-un spital din Belgrad la data de 2 februarie 1990. În perioada 24 decembrie-9 ianuarie Melniciuc Nadejda Stepanova a fost internată la Spitalul nr.1 din Craiova în stare de comă – plagă împușcată parietală bilaterală. La 9 ianuarie 1990 a fost transferată la Spitalul „Bagdasar Arseni” din București, unde a decedat la 8 februarie 1990.

înmatriculate în URSS, dar nu au găsit nicio armă. Persoanele rănite au fost transportate la spitale din Craiova și Filiași. La 26 decembrie, șapte dintre cei 15 sovietici oprți la Brădești se aflau, deja, înapoi în Iugoslavia. Cei grav răniți au rămas în spitalele din Oltenia⁴.

Ziarul „Adevărul” consideră că pe teritoriul României, la peste 30 de ani de la retragerea trupelor sovietice, sovieticii dispuneau de depozite de armament de la care să ridice arme și apoi să le returneze. Totul fără a fi prinși în flagrant. Unde este localizarea acestor depozite și cum de n-au fost depistate de autoritățile ceaușiste? În anii trecuți de la revoluție nu s-a descoperit nici măcar unul din aceste depozite. Dar aceste întrebări firești nu au fost puse de ziaristii de la „Adevărul”.

Marian Ștef, ofițer de contraspionaj economic răspundea de „Electrobanat” și „Electromotor”, două mari întreprinderi comuniste timișorene. Acesta susține că în seara de 16 decembrie, aproape de biserica lui László Tőkés, undeva între orele 19.00 și 20.00, a văzut opt agenți îmbrăcați în negru care spărgeau vitrinele la Librăria „Mihail Sadoveanu”. Vorbeau românește, dar aveau accent străin⁵. Peste trei zile, a reîntâlnit combinezoanele negre pe podul de la Elba, când a fost incendiat un tractor. Erau 12. Instigau oamenii⁶. Articolul mai conține ceva interesant: cu toate că a fost arestat și dus la Garnizoana Timișoara, Marian Ștef reușeste „performanța” să recruteze pentru Securitatea Română, în data de 23 decembrie 1989, pe unul dintre soldații care îl păzeau. Toate ar fi O.K. dacă... răposatul Nicolae Bădilescu, fost membru al Frontului Democratic Român, nu ar fi relatat propriile sale fapte din decembrie 1989 în cartea lui Titus Suci, *Lumea bună a balconului* (Timișoara, Editura Helicon Banat, anul nu este indicat, paginile 67-87). „O să-ți spun acum câteva cuvinte despre un erou. (...) Din păcate nu-i știu numele, nu am idee

⁴ „Adevărul” redeschide dosarele Revoluției: „«Turiștii» sovietici de la Valea Rea”, 28 februarie 2010, http://adevarul.ro/news/societate/adevarul-redeschide-dosarele-revolutiei-turistii-sovietici-valea-rea-1_50accec767c42d5a6638bf143/index.html.

⁵ Georgeta Petrovici, *Destăinuirile unui fost SECURIST din Timișoara: Revoluția a fost animată cu agenți KGB*, evz, 25 decembrie 2013.

⁶ *Ibidem*.

unde lucrează, nu pot spune cine e. Îi cunosc doar prenumele. Am auzit că l-a strigat cineva Titi. E vorba de un tânăr de vreo 25 de ani, cu păr de culoare deschisă, îmbrăcat cu o geacă și pantaloni negri și care, deși avea în brațe o fetiță, era sufletul grupului nostru. Țasta da erou, chiar dacă nu a fost împușcat!. Întimplarea a făcut să ne întâlnim și pe 19 decembrie, în preajma Elbei. Era și atunci cu fetița în brațe și s-a comportat cu același curaj, ori nesăbuintă, zi-i cum vrei. Grupul nostru a fost cel mai activ, pe Bulevardul Tinereții am spart toate vitrinele. Nu oameni ca Titi le-au spart – bunăoară la librăria Sadoveanu geamul a fost făcut țândări de un ins care l-a lovit pe sub braț cu ceva dur, poate cu un revolver, dar atunci nu am dat faptului nici o importanță –, dar oricum s-au desfășurat lucrurile manevrele acelea au favorizat evenimentele din zilele următoare. Din păcate, n-am fost în stare decît să spargem vitrinele acelea (...) după ce am ajuns la capătul bulevardului ne-am cam împrăștiat”. Cine are dreptate, Marian Ștef sau Nicolae Bădilescu? Cât privește recrutarea soldatului, scena poate fi comparată cu ușurință cu o altă scenă celebră din romanul „Les Trois Mousquetaires” scrisă de Alexandre Dumas, cea în care Milady, aflată în temniță, reușeste să îl „recruteze” pe naivul Felton, gardianul său.

În „Jurnalul Național” din 7 decembrie 2004, Alex Mihai Stoenescu, publică articolul „Turiștii ruși studiau harta Bucureștilor”. Alex M. Stoenescu prezintă declarația milițianului Bejan care a văzut cu ochii săi trei turiști, de presupus sovietici, care au oprit mașinile Lada cu care veniseră și au scos apoi o hartă pe care s-au uitat. Atât.

În fața Comisiei Senatoriale, Iulian Vlad, șeful Securității în 1989, povestea un incident petrecut la Caransebeș, în zilele Revoluției: „La căpitanul Rușet, șef de miliție la Caransebeș, au venit în acele zile trei cetățeni sovietici cu o mașină. Au spus că au lovit-o și că le trebuie hârtie, ca să poată circula. Cei de acolo au încercat să le mai ceară explicații, iar unul dintre sovietici le-a spus: «Hai, colega, că suntem și noi militari, ca dumneata!»”⁷.

⁷ „Adevărul” redeschide dosarele Revoluției: „«Turiștii» sovietici de la Valea Rea”, 28 februarie 2010, <http://adevarul.ro/news/societate/adevarul-redeschide-dosarele-revolutiei-turistii-sovietici-valea-rea->

Petre Roman, premier al României în perioada decembrie 1989-septembrie 1991, face următoarea declarație într-o carte a lui Alex Mihai Stoenescu: „La expunerea clară, concisă a lui Caraman⁸, directorul Centralei de Informații Externe, am cerut sovieticilor să-și retragă comandourile. Era vorba despre aproximativ 25.000-30.000 de oameni. S-au retras ca urmare a faptului că Gorbaciov modificase strategia și spusese că URSS nu mai este jandarm în această zonă”. Despre cum au reușit să intre agenții KGB și cu sprijinul cui din România au acționat ei, în perioada 1989 –1990, Petre Roman nu spune nimic. Sergiu Nicolaescu a ridicat ștacheta la 54.000 de turiști sovietici în 1989, cu 30.000 mai mult decât ar fi fost în 1988, garantând că din cei 30.000, cel puțin 20.000 erau trupe GRU (Serviciul de Informații al armatei sovietice). Nicolaescu a pus totul pe seama unei înțelegeri între Gorbaciov, Kohl, Mitterrand și Bush. El a explicat că în '88-'89 ei ar fi hotărât niște măsuri care trebuiau luate împotriva lui Ceaușescu și a României, măsuri pe care regizorul nu le-a precizat⁹.

Istoricul american Larry Watts, în volumul *Fereștea-mă, Doamne, de prieteni* apărut la București, Editura RAO, 2012, susține că la începutul lunii decembrie 1989 au intrat în România 37.000 de turiști sovietici, despre care s-a dovedit ulterior că aparțineau structurilor KGB. Circa 25.000 dintre ei au rămas pe teritoriul României până în octombrie 1990, când au plecat, la insistențele autorităților române pe lângă puterea de la Kremlin. Astfel spus, la o populație de 21 de milioane de persoane la vremea respectivă, rezultă câte un „kaghebișt” la 875 de cetățeni români. Larry Watts susține că metoda „turiștilor” era foarte folosită de Moscova, aceștia apărând în mai multe ocazii în țările ex-sovietice. De exemplu: „Practica de a infiltra agenți paramilitari și clandestini în țări străine în scopul unei violențe vizate, subversiune, sabotaj și terorism este ferm încorporată în practicile securității sovietice. Echipa de revoluționari profesioniști pe care Moscova i-a trimis în

1_50acec767c42d5a6638bf143/index.html.

⁸ Mihai Caraman, n.a.

⁹ Vasile Surcel, *Sergiu Nicolaescu: regizorul și Revoluția*, www.curentul.info/2012/index.php/2012122181573/Special/Sergiu-Nicolaescu-regizorul-si-Revolutia.html.

Ungaria, în noiembrie 1918, a ajuns sub titlul de «asistență umanitară», sub acoperirea «chirurgilor și specialiștilor medicali militari» ai Crucii Roșii¹⁰.

KGB-ul, armata sovietică și serviciile membre loiale blocului sovietic, toate au trimis agenți clandestini sub acoperirea de „turiști” în Cehoslovacia în 1968. Diferite tipuri de „turiști” au împlinit diferite misiuni. Unii erau responsabili pentru operațiunile de comando care au stabilit un cap de punte prin preluarea aeroportului Ruzyne din Praga. În 1968 în Cehoslovacia provocatorii și culegătorii de informații foloseau acoperirea de „turiști” occidentali – deși, ofițerii KGB din operațiunea PROGRESS apăreau ca „turiști” și „jurnaliști” din Germania de Vest, Austria, Anglia, Elveția, Liban, și chiar Mexic. Între timp, sovieticii susțineau că agenții vestici deghizați în „turiști” invadau țara¹¹.

„În 1968 România a cunoscut un aflux neobișnuit de turiști din blocul sovietic, mulți dintre ei trecând granița din Bulgaria – Bulgaria fiind cea mai puțin amenințătoare dintre vecinii României din Pactul de la Varșovia. Acești «bulgari» s-au strâns în jurul magazinelor în imediata vecinătate a Ministerului de Apărare, care a fost relocat ulterior în urma acestui incident. Aceasta a fost prima dată când s-a observat nevoia specifică a unor tineri cu vârste de serviciu militar, cu păr scurt, tunsori corespunzătoare, aflați într-o formă fizică foarte bună, să viziteze România în timpul crizei”. După Larry Watts, firesc era ca și în anul 1989, URSS-ul trebuia să folosească același *modus operandi*. Asta dacă uităm că de la OGPU-ul anului 1918 la KGB-ul anului 1989 a trecut o perioadă mare de timp. Sau dacă nu ignorăm problemele din URSS-ul anului 1989. Armenii și azerii se măcelăreau între ei, Gorbaciov fiind incapabil să-i oprească. Care ar fi logica, oare, ca Gorbaciov să trimită zeci de mii de „spetznaz” în România, dar să-i lase pe cetățenii sovietici din Armenia și Azerbaidjan să se măcelărească între ei¹²? Un

¹⁰ Mihai Șomănescu, „Istoricul american Larry Watts: «Turiștii» sovietici nu au fost un basm inventat de Ceaușescu. Ei au mai acționat în România”, *activenews.ro*, 17 ianuarie 2015.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Azerbaidjan și Armenia, două foste republici sovietice din sudul Caucazului, sunt în conflict de la sfârșitul anilor '80. Problema este

asemenea lucru ar fi fost contrar întregii politici a lui Gorbaciov, care retrăsese trupele sovietice din Afganistan, se pregătea să le retragă din celelalte țări comuniste est-europene (unde n-au intervenit deloc în evenimente) și, tot în aproximativ aceeași perioadă, declara că este de acord cu dreptul la independență al republicilor sovietice unionale. Pentru ce ar fi intervenit rușii, cu o asemenea enormă desfășurare de forțe (25.000 de KGB-iști ocupați timp de un an în România e un efort serios pentru un stat aflat în pragul colapsului, cum era URSS în 1989-1990), ca să obțină ieșirea României din sfera lor de influență?

În anul 1989, trupele KGB aveau două componente importante:

1. Trupele KGB de frontieră, numărau 230.000 de militari¹³, în scădere față de anii '70, când numărul lor era aproximat la 300.000 de militari¹⁴. Aceștia aveau în pază o graniță lungă de 63.000 kilometri.

2. Trupele KGB de Securitate sau trupele Ministerului de Interne care numărau în 1989 circa 40.000 de militari, folosiți în acțiuni de reprimarea demonstrațiilor și protestelor publice (iulie 1987 acțiunile împotriva tătarilor din Crimeea și martie 1988 în republicile sovietice Armenia și Azerbaidjan¹⁵), dar și în misiuni de sabotaj și diversiune.

enclava Nagorno-Karabah. Populat în majoritate de armeni, dar alipit Azerbaidjanului în epoca sovietică, Nagorno-Karabah a fost scena unui război ce a făcut 30.000 de morți și sute de mii de refugiați între 1988 și 1994. În ciuda semnării unui acord de încetare a focului, nu s-a ajuns la un acord de pace și ciocniri armate au loc în mod regulat, n.a.

¹³ *The Military Balance*, 1988-1989, London, 1989.

¹⁴ John Barron, *The KG. Today*, New York, „Reader's Digest Press”, 1983.

¹⁵ Acum, paradoxal, trupele KGB intervin pentru a salva populația armeană de furia azerilor. În perioada 27-29 februarie 1988 are loc pogromul de la Sumgait, în care sute de armeni sunt uciși cu cruzime de azeri. Primul pogrom antiarmenesc din istoria recentă a Azerbaidjanului, potrivit versiunii oficiale, a produs moartea violentă a 32 de armeni. Neoficial, este vorba de moartea a 200. Pogromul de la Sumgait este urmat de o nouă încercare similară, în noiembrie 1988, la Kirovabad. Pogromul de la Baku început pe 13 ianuarie 1990, durează o săptămână și este oprit, în cele din urmă, de intervenția armatei sovietice. Trupele sovietice iau orașul cu asalt salvându-i, astfel, pe armeni, care sunt evacuați peste Marea Caspică, spre Krasnovodsk, în Turkmenistan, n.a.

Ca număr de oameni, cei 25.000 de agenți puteau forma o divizie. Divizia este o mare unitate de nivel tactic, de arme întrunite (infanterie) sau de armă (cavalerie, tancuri, geniu, artilerie antiaeriană etc.) din forțele armate ale unui stat. Divizia nu are o organizare și încadrare unică, acestea variind de la țară la țară și de la o perioadă istorică la alta. O divizie de infanterie din armatele moderne este compusă, de regulă, dintr-un număr de 2-3 brigăzi de infanterie și un număr de unități și subunități de sprijin de luptă (artilerie, geniu, aviație etc.) și sprijin (logistică, transporturi etc.). Efectivul unei divizii variază între 10.000-30.000 militari. Diviziile sunt comandate, de regulă de ofițeri cu grad de general cu două stele, având denumiri diverse cum ar fi: general-maior (NATO), general-locotenent (URSS, Rusia, țările fostului Tratat de la Varșovia, Germania Imperială etc.), general de divizie (Franța, Armata Regală Română). În cazul în care numărul agenților era cel de 67.000, vorbim de un corp de armată, iar comandantul trebuia să aibă gradul de general-locotenent.

În orice caz, o invazie de 25.000, 30.000 sau 67.000 de agenți secreți într-o țară trebuie să lase în urmă dovezi. Și un munte de documente. Ți trebuie doar o minimă logică pentru a dovedi dacă în decembrie 1989 în România a existat, sau nu, o masivă operațiune KGB:

1. Erau acești zeci de mii de turiști pe parcursul întregului an 1989?
2. Câți turiști erau în țară în perioada 16-22 decembrie?
3. Care este statistica venurilor și plecărilor pe fiecare lună sau zi a acestor turiști?
4. Câți dintre acești turiști s-au întors?
5. Câți turiști veneau din URSS?
6. Care este statistica pentru alți cetățeni străini decât cei care veneau din URSS? Au existat și aici creșteri?
7. Cetățenii străini erau înregistrați la sosire și exista o bază de date cu intrări și ieșiri ale acestora. Pentru a fi statistic relevantă, datele din 1989 trebuie comparate cu anii anteriori.
8. Toți cetățenii străini erau controlați la graniță. S-au găsit arme la aceștia?
9. Unde s-au deplasat acești turiști? În ce zone din țară? În ce număr?

10. Unde erau cazați acești turiști?
11. Unde mâncau? Ce mâncau? Zeci de mii de turiști trebuiau să mănânce, ceea ce în timpul regimului Ceaușescu era o mare problemă.
12. Cum și cine i-a numărat?
13. Vorbeau limba română?
14. Cum au supraviețuit un an de zile în țară?
15. De unde aveau bani?
16. 25.000 de oameni reprezintă populația unui mic oraș.

Ar trebui, de asemenea, să existe un proces verbal al ședinței guvernului sovietic care să hotărască invazia; un alt proces verbal al ședinței conducerii KGB, care să stabilească în linii mari planul și pe cei responsabili de aducerea sa la îndeplinire. Trebuie să existe documente ale KGB, care să propună criteriile de alegere a celor care vor participa la această misiune, și altele, care să aprobe criteriile propuse. Documente care să arate alegerea efectivă a celor care îndeplinesc aceste criterii. Unul din criterii ar putea fi cunoașterea limbii române. Trebuie recrutați 25.000 de KGB-iști care să fie trimiși în România pentru un an întreg. Cei 25.000 de agenți trebuiau instruiți – deci trebuie să existe documente despre instruirea lor. Pentru miile de presupuși cursanți ar trebui să existe: documente cu planificarea cursurilor, împărțirea cursanților pe grupe, cazarea lor pe perioada cursurilor, hrana și solda pe perioada instruirii. Poate unii au făcut cursuri de limba română. Trebuie să existe documente prin care se cere disponibilizarea a mii de autoturisme pentru această operațiune. Trebuie să existe documente pentru aprobarea necesarului de materiale, livrarea și plata acestora. Ar trebui să existe documente pentru aprobarea sumelor necesare de bani. Dacă agenții erau trimiși în România cu ruble rusești sau chiar cu dolari americani, ar fi atras atenția când ar fi vrut să schimbe banii. Poate s-au procurat pentru ei lei românești – dar suma necesară pentru 25.000 de persoane e considerabilă. Ar trebui să existe documente pentru obținerea de către URSS a sumei necesare în valută românească și repartizarea ei la fiecare agent în parte. Dar degeaba ar fi avut la dispoziție agenții KGB lei românești. Ajunși în România ar fi constatat că nu pot cumpăra cu ei lucrurile de care au nevoie.

Benzina era raționalizată și în unele locuri nici măcar pâine nu puteai cumpăra pentru că era pe rație. E de neconceput ca o operațiune care implică 25.000 de persoane să rămână secretă. Pe lângă muntele de documente care ar fi trebuit să existe în URSS despre o asemenea operațiune, ar trebui să fie un munte de documente și în România. În epoca Ceaușescu deplasările străinilor erau atent monitorizate de securitate. Toți hotelierii aveau obligația să raporteze străinii cazați. La graniță se țineau evidențe despre cei care intrau și se controlau atent bagajele turiștilor. A pretinde că 25.000 de agenți au introdus armament în România, fără ca vreunul dintre ei să fie depistat la graniță (când se făcea obligatoriu controlul bagajelor) sau ulterior, e de domeniul fantasticului.

La 27 noiembrie 1989, membrii Comitetului Politic Executiv al CC al PCR s-au întrunit pentru 30 de minute, cu scopul de a aproba trimiterea de către Nicolae Ceaușescu a unei scrisori adresate lui Mihail Gorbaciov. Acesta îl informase, la 23 noiembrie 1989, pe liderul român, tot printr-o scrisoare, despre desfășurarea, la Malta, a unei reuniuni sovieto-americane la care urmau să participe Mihail Gorbaciov și George Bush Sr. În aceeași zi, 27 noiembrie, fosta gimnastă Nadia Comăneci fugea din România socialistă. Colosalele transformări geopolitice care aveau să se producă până la sfârșitul anului 1989 fuseseră anunțate de Mihail Gorbaciov, de la tribuna ONU, încă din 7 decembrie 1988. La 4 decembrie 1989, a avut loc la Moscova întrunirea conducătorilor statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Întrunirea s-a convocat ca urmare discuțiilor dintre Mihail Gorbaciov și George Bush Sr, din zilele de 2 și 3 decembrie 1989, de la Malta. La Moscova, la 4 decembrie 1989, are loc ultima întâlnire dintre Nicolae Ceaușescu și Mihail Gorbaciov. Lipsesc, însă, mărturiile despre ce s-a discutat la întrevvedere privată dintre cei doi. La întâlnire au participat Constantin Dăscălescu, prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, și N. I. Rîjkov, președintele Consiliului de Miniștri al URSS. În mod diplomatic, Gorbaciov îi dă semnalul că trebuie să renunțe la putere. Prima măsură luată de Ceaușescu după revenirea de la Moscova a fost emiterea Decretului 313, din 11 decembrie 1989, prin care trupele de grăniceri (17.000 de militari) treceau din componența Ministerului Apărării Naționale în cea a Ministerului de Interne.

Prin decizia nr. 20/016 750, din 17 decembrie 1989¹⁶, Nicolae Ceaușescu a impus restricții în RS România. Încă din 18 decembrie sute de mașini înmatriculate în URSS, ajunse în punctele de frontieră cu România, au fost întoarse, nu s-a mai eliberat nicio viză sau pașaport pentru cetățenii sovietici sau cetățenilor români cu domiciliul în URSS, care obișnuiau să se deplaseze la rudele din România, în perioada sărbătorilor de iarnă. Cum în hotelurile din Timișoara și București nu apar cazați mai mult de câteva sute de turiști sovietici, ar fi trebuit ca agenții sovietici să doarmă în mașinile lor „Lada”. Prin urmare, românii n-ar mai fi putut să demonstreze împotriva lui Ceaușescu, piețele din Timișoara, București și Cluj fiind ocupate de cele 10.000 de autoturisme „Lada” cu câte trei agenți sovietici la bord sau 6.200 autoturisme „Lada”, cu câte patru agenți la bord. Nu înțeleg logica sovieticilor de a realiza „invazia” decât în mașini sovietice. O altă problemă cu acești turiști ar fi următoarea: de ce strabăteau ei o cale atât de lungă tocmai spre Timișoara? La o lungime de 4.073 km, cât avea un vehicul „Lada”, cele 10.000 de autovehicule ar fi ocupat o lungime de peste 40 km, cele 6.200 – doar 25 km. Nu puteau să călătorească, pentru a nu fi depistați, cu mașini de altă proveniență? Dar, în RS România nu au existat români posesori de mașini marca „Lada”? Sau nu era mai simplu să își afișeze însemnele, steagurile, la fel cum au făcut americanii în Panama? Îmi pun întrebarea ce s-a întâmplat cu ceilalți „turiști” din totalul de 67.000. Ei cu ce au venit?

Ce concluzie putem trage? Că turiștii sovieticii au făcut revoluția română? Ei au fost de fapt în 16 decembrie la Timișoara? Ei au demonstrat la Timișoara? Ei au tras la Timișoara? Dacă au tras la Timișoara, atunci de unde aveau

¹⁶ Telegrama nr. 20/016 750, 12/17/89, trimisă ambasadorului român de la Moscova după teleconferința CPEx din data de 17.12.1989. „Am stabilit să nu mai primim în perioada următoare turiști străini și să nu mai aibă loc așa-zisul mic trafic de frontieră. Îl suspendăm! Vom reveni mai târziu. Acum nu avem timp de mic trafic de frontieră! Fiecare să se ocupe de problemele lor! Nu trebuie să admitem, și oricine, și străinii, dar și din țară, care sînt prinși că desfășoară activitate antisocialistă trebuie loviți fără cruțare, fără niciun fel de justificare și trebuie să supunem poporului clar, nu să umblăm cu subînțelesuri!”. Vezi Stenograma teleconferinței din ziua de 17 decembrie 1989 de pe blogul lui Marius Mioc.

arme și cum au scăpat observației sutelor de militari și securiști care împânziseră zona? Cum au reușit scoaterea în stradă a zeci de mii de timișoreni? Turiștii sovietici, toți blonzi și bine făcuți – cum se spune –, au populat masiv piața la mitingul din București, organizat în data de 21 decembrie? Nu am citit nici un caz despre vreun turist sovietic, cu nume și prenume, care să fie prins cu treburi pe acolo. Și nici la Timișoara. Nu cunoaștem existența turiștilor sovietici printre morții revoluției.

Informații nerelevante pentru revoluție cu turiștii sovietici, de proveniență securistă sunt prezentate ca o mare descoperire. Dar nu turiștii sovietici au făcut Revoluția română, chiar dacă aceasta a devenit o teorie oficială, prezentată în mass-media românească. Nu s-au identificat zeci de mii de agenți și luptători sovietici, ci s-a constatat prezența, sau tranzitul, a peste 70.000 de turiști sovietici, un număr dublu față de cel constatat în aceeași lună a anului anterior. Era un număr suficient, însă, pentru a se putea acoperi 2-3 divizii de cercetare-diversiune. O simplă supoziție, până la proba contrară. Proba contrară nu este niciodată „ante”, ci „post-factum”.

Tema pretinsului ajutor sovietic solicitat la revoluție este perceput de autorii teoriilor conspiraționiste drept un apel la invadarea țării de către sovietici. În acele zile ale revoluției o informare asemănătoare a fost făcută în legătură cu Ambasada franceză, prin care Franța se oferea să sprijine noua putere în lupta antiteroristă cu trupe speciale (informație confirmată la „B1TV”, în emisiunea lui Turcescu, din 20 decembrie 2011, de către istoricul [informator] A. M. Stoenescu). Alți analiști militari susțin că invazia urma să aibă loc la Constanța. la sute de km de București. Dacă URSS dorea o invazie în România, atunci o făcea aeropurtat, foarte aproape de București. În 1968, în Cehoslovacia, sovieticii au cucerit mai întâi aeroportul praghez, după care a urmat un pod aerian de avioane gigantice AN-12 (la o frecvență de unul pe minut), care au descărcat trupe, artilerie și tancuri ușoare. În același timp, intrau (pe drumul cel mai scurt!) trupele tratatului de la Varșovia (500.000 de oameni). Cehia a fost ocupată în două zile, pentru că armata cehă era în cazărmi.

Cui îi folosește sângele vărsat în 1989? De ce ar fi înscenat Iliescu atunci acest lucru? Se folosește această alegație drept cap de acuzare împotriva lui. Paradoxal, sângele vărsat în 1989

folosește tocmai aceluia care au fost înlăturați de noul regim: securiști ieșiți la pensie, jurnaliști, foști activiști comuniști, cadre militare care participaseră din ordinul lui Ceaușescu la reprimarea manifestațiilor din Timișoara și București.

Iar despre turiști, istoria menționează că, la 23 august 1989, Ungaria comunistă a ridicat restricțiile de frontieră la granița cu Austria. În septembrie, mai mult de 13.000 de turiști est-germani din Ungaria trecuseră în Austria. În toamna anului 1989, în Germania Răsăriteană au avut loc mari demonstrații antiguvernamentale. Liderul est-german, Erich Honecker, a demisionat, în 18 octombrie 1989, și a fost înlocuit de Egon Krenz, câteva zile mai târziu.

În Europa de Est, sovieticii aveau dispuse următoarele forțe: 55.000 de militari în RP.Ungară, 58.000 în RP Polonă, 338.000 în RDG, 85.000 în Cehoslovacia. Din România, în anul 1958, sovieticii au retras 30.000 de militari. Ciudate cifrele pentru România: 30.000! Oare adepții teoriilor conspiraționiste nu au fabricat o falsă teorie, folosind elemente reale din istoria României comuniste? Cu certitudine că da. Pentru că o minciună gogonată e mai ușor de digerat decât un mic adevăr, foarte crud. „De când se-nvârte lumea, lașitatea-i soră cu tirania”, spunea Petöfi Sándor. Datorită lașității nomenclaturiștilor de rangul întâi au fost menținuți vreme de 44 de ani în fruntea partidului – PMR sau PCR – numai două persoane: Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu. Aceștia puteau fi schimbați, pentru că săvârșiseră grave greșeli. Au rămas, totuși, în locurile lor datorită lașității respectivelor Birouri Politice, care s-au complăcut în a-și menține ani de-a rândul privilegiile.

În 1989, a explodat „mămăliga”. Dar prețul a fost cumplit. Morți răniți, arestați, teroare. Dar criminalii Revoluției vor fi grațiați. Reprezentanții organelor de represiune care-i bătuseră bestial, îi arestaseră și îi torturaseră pe protestatarii din toată țara, care ieșiseră pe străzi în ultimele zile ale lui Ceaușescu, trimiși în judecată pentru comiterea unor asemenea fapte grave, vor beneficia, începând cu anul 1990 de prevederile Decretului-lege nr. 3 din 4 ianuarie 1990. Ion Iliescu i-a grațiat prin Decretul nr. 727 din 2002, pe cei care fuseseră condamnați pentru crimele săvârșite în Timișoara, în zona Calea Lipovei.

În decembrie 2000, aflat pe sfârșit de mandat prezidențial, Emil Constantinescu, l-a grațiat pe Ion Coman, fost demnitar comunist, condamnat la 15 ani de închisoare pentru conducerea represiunii de la Timișoara. Tot Emil Constantinescu este cel care l-a decorat pe Vasile Ciolpan, fostul comandant al cumplitei pușcării politice comuniste de la Sighet.

Generalul Iulian Vlad, ultimul șef al Securității comuniste în timpul evenimentelor din 1989, a fost primit cu osanale în Râmnicu Vâlcea, la lansarea unei cărți scrise de șeful său de cabinet, generalul Aurel Rogojan. Vicepreședintele Consiliului Județean. Adrian Bușu (ALDE), a afirmat că are „un cult” pentru Iulian Vlad, iar pentru județul său „este o onoare deosebită să îi avem în mijlocul nostru pe oamenii care au făurit, la un moment dat, România modernă”¹⁷. Iulian Vlad, 85 de ani, a fost condamnat pe 31 decembrie 1989 la 25 de ani de închisoare pentru genocid, însă a fost eliberat în 1993, printr-o hotărâre judecătorească.

- 28 -

Incepând cu data de 9 decembrie 1989, numărul "turistilor" sovietici în autoturisme "particulare" a crescut vertiginos de la circa 80 la peste 10 mașini pe zi. Fenomenul prezenta unele caracteristici care, deși sesizate timpul respectiv, nu au generat concluzii și măsuri corespunzătoare. Ocupar (câte 2-3 în mașină), în majoritate bărbați cu constituție athletică, în vârs de 25-40 ani, evitau în general locurile de cazare, dormind în autoturisme, i în unele cazuri, rare, când au solicitat servicii hoteliere, plăteau în valr Mașinile erau preponderent mărcile "LADA" și "MOSKVICI", se deplasau în color de multe ori remarcându-se că aveau numere consecutive și stare tehni asemănătoare (multe noi). Majoritatea erau "în tranzit spre Iugoslavia", d unora nu li s-a permis intrarea în această țară, întrucât la bordul mașinil s-au depistat arme.

Cert este că în timpul evenimentelor din Timișoara era un mare număr "turisti" sovietici. În zilele de 15, 16 și 17 decembrie 1989, celor de existenți li s-au adăugat cei care "se întorceau din Iugoslavia", majoritatea autoturisme.

Facsimil din raportul SRI

¹⁷ Iulia Roșca, *Cum a fost primit Iulian Vlad, ultimul șef al Securității, de vicepreședintele C. J. Vâlcea: „Am un cult deosebit pentru domnul general, mă înclin în fața dumneavoastră! Ați rămas în mentalul colectiv, ne-ați învățat că ideea de naționalism nu trebuie să piară niciodată”*, HotNews.ro, 26 octombrie 2016.

Capitolul VII

Securitatea română și presupusul său non-combat din decembrie 1989

„Jurnalul Național” din 16 septembrie 2004 publică articolul lui Răzvan Belciuganu „*Iulian Vlad i-a scăpat pe securiști de linșaj*”¹. Conform articolului, generalul Iulian Vlad, șeful Departamentului Securității Statului, a studiat cu mare atenție în vara lui 1989 dosarul revoluției din Ungaria, din 1956, aflat în arhive. O lucrare întocmită de autoritățile comuniste ungare în 1957-1958 despre evenimentele din 1956, conform mai multor mărturii ale unor ofițeri de informații, dar „Jurnalul Național” nu dezvăluie identitatea securiștilor care i-au furnizat informația. Conform spuselor acestor ofițeri, acesta a fost momentul în care Securitatea a ales soluția de non-combat. Decizia ar fi fost luată mai ales din cauza faptului că, în timpul Revoluției ungare din 1956, membrii Securității de la Budapesta au fost urmăriți și chiar linșați de revoluționarii unguri. Conform ordinului generalului Vlad, în decembrie 1989 toți membrii unităților Securității, atât din aparatul informativ și din trupe, au depus armele în rasteluri.

Situația din decembrie 1989, din punct de vedere istoric, nu este în realitate așa cum o prezintă în interviuri generalul Iulian Vlad, conducerea Securității sau unii istorici și colaboratori ai Securității comuniste. În decembrie 1989, Iulian Vlad conducea Departamentul Securității Statului – cea mai criminală structură pe care a avut-o vreodată România de la înființarea ei și până la căderea lui Ceaușescu. În 1989 Iulian Vlad a dorit să-și asigure viața, să nu moară „sinucis” ca generalul Vasile Milea și să-și mănânce pensia până la adânci

¹ Conform variantei electronice a ziarului „Jurnalul Național”.

bătrâneți. Putem vorbi, oare, de non-combat în 1989 din partea Departamentului Securității Statului? În niciun caz!

Puțin probabilă este informația că șeful DSS, Iulian Vlad a aflat abia în vara lui 1989 despre ce s-a petrecut în Ungaria, în 1956. În timpul evenimentelor din anul 1956, revoluționarii unguri i-au pedepsit pe agenții AVO², care au tras împotriva lor, a poporului revoltat.

O teză apărută în „Jurnalul Național” din 16 septembrie 2004 este cea cu depunerea în rasteluri a armelor de către „**toți** membrii unităților Securității”. Această afirmație este susținută în continuare de generalul Vlad Iulian, dar și de unii dintre foștii ofițeri de Securitate în 1989.

Marian Ștef, fost ofițer de Securitate, care a ajuns – pe rând – martor în procesul Revoluției și apoi adjunct al șefului SRI Timiș, avea la revoluție 37 de ani și lucra ca ofițer de contraspionaj economic. Răspundea de două mari întreprinderi comuniste timișorene: Electrobanat și Electromotor, cu peste 10.000 de angajați. Într-un interviu³, acesta declară: *Am trecut pe acasă să îmi liniștesc familia, am mâncat și am ajuns la birou, unde am fost luat în primire de adjunctul șefului securității, Gheorghe Atudoroaie, că de ce nu eram înarmat, deși se dăduse ordin să avem asupra noastră pistoale. Am primit pistolul, și 12 cartușe, apoi și un AKM (pistol-mitralieră, n.a.), pe care le-am închis până la urmă în fișetul din biroul meu. La miezul nopții am pornit spre fabrică.*

Evenimentul se petrecea pe data de 19 decembrie, când în unele întreprinderi din Timișoara începuseră grevele. În fața Curții Supreme, fostul locotenent-colonel de securitate, Atudoroaie Gheorghe (astăzi un prosper om de afaceri), a recunoscut că a transmis securiștilor din Timișoara ordinul de a se înarma⁴. Conform unui proces verbal întocmit în 8

² Serviciul de spionaj ungar (n.a.)

³ Georgeta Petrovici, *Destăinuirile unui fost SECURIST din Timișoara: Revoluția a fost animată cu agenți KGB*, evz..ro, 25 decembrie 2013.

⁴ Vezi Sentința nr. 6/1991 a Curții Supreme de Justiție – secția militară și Decizia nr. 31 /1997 a Curții Supreme –completul de 9 judecători , în Marius Mioc, *Curtea Supremă – Procesele revoluției din Timișoara*, Timișoara, Editura Artpress, 2004, pp. 164-167, 174-175.

ianuarie 1990 de reprezentanți ai armatei, în urma verificării armamentului cadrelor MI din Timișoara, s-a constatat pe unele arme ale securiștilor timișoreni existența funinginei, care indică faptul că aceste arme au fost folosite. Când, cum, împotriva cui?

În 17 decembrie 1989, maistru-militar Ambrozie Pantea gestiona depozitul de armament și muniție al Inspectoratului Ministerului de Interne Timiș. În aceea zi a distribuit 272 de pistoale-mitralieră, cu muniție de război, unor cadre de securitate și de miliție! Pantea a fost audiat în procesul morților de la Timișoara. Azi răspunde de un punct de lucru al unei firme de pază și protecție, „Tiger Security”, implicată într-un recent scandal în Timișoara⁵.

Tudor Postelnicu (Ministrul de Interne în decembrie 1989) – declarație din data de 17 martie 1990: „Unii militari de la trupele de securitate ale brigăzii Timișoara au făcut unele provocări la unele magazine și vitrine, spărgînd geamurile să împrăștie participanții de pe străziile din apropiere, apoi au intrat în altercație cu ei (...)”.

⁵ Silviu Florescu, *Revoltător! A trebuit să fie violată o fetiță de opt ani ca să mai aflăm de afacerile securiștilor*, renașterea.ro, 10 octombrie 2016.

17.11.1990
data în fata mea
Președintele
H. Col. [ilicibil]

Declarație

Subserenatul Postelnicu Tudor,
născut la 13.XI.1931, în comuna Provița
de sus județul Grahova, fiul lui Con-
stantin și Elena declar următoarele:

În prima parte zilei de 20.XII.1989, în
jurul orelor 12⁰⁰-13⁰⁰ răsărit de la
Timisoara Gr. Nuta Constantin, adj. al
ministrelui de Interne, care fusese desemnat
în mod expres de Nicolae Ceaușescu să
fie trimis la Timisoara fiind în cel
mai mult din conducerea M.I.,
a spus. Cu acest prilej ma informas
foarte pe scurt că a pus pe Gr. Mihalcea
să verifice, însă foarte atent să nu
aude "astia" trimisi de "la de acelu"
(Se refera la cei trimisi de Gr. Vlad
Feliciu de la D.S.S.)

și anume că:

- Unii militari de la trupele de
securitate ale brigăzii Timisoara au
făcut unele provocări la unele magazine
și vitrine spargind geamurile ca să
impedice participarea de pe străzile din
apropiere, apoi au intrat în altercație
cu ei, și acum vor ca să le focă
militarilor ordine. Eu am oferit cu cost
provocare a lui Gr. Nuta, care trimis pe [ilicibil]

Declarația lui Tudor Postelnicu, 17 martie 1990

Locotenent-colonel Bunoaică, comandantul trupelor de Securitate Timiș, a recunoscut în fața Curții Supreme de Justiție că a primit ordine de reprimare a revoluției, iar șeful securității Timiș, colonel Sima Traian, a fost condamnat pentru „omor deosebit de grav”. Adăugăm la aceasta arestații din revoluție, care au fost bătuți de securiști, și rapoartele informative care conțineau numele unor revoluționari mai activi care, dacă ar fi rămas Ceaușescu la putere, fără îndoială ar fi înfundat pușcăria.

La ședința Comitetului Politic Executiv din 17 decembrie 1989, este prezent și generalul Iulian Vlad. La Timișoara se trăsesse în oameni. Ceaușescu îi cataloga pe timișoreni drept derbedei: „(...) Dușmanul – zicea Ceaușescu – nu cu predici îl potolești, ci trebuie să-l arzi (adică să-l împuști – n.a.). Socialismul nu se construiește cu dezinformare, cu închinăciune, ci cu luptă”. Ce a spus șeful Securității, imediat după ce Nicolae Ceaușescu le-a indicat subordonaților din CPEx cum trebuie „să-l arzi” pe dușman? Generalul Iulian Vlad: „Aveți dreptate, tovarășe secretar general, așa este!”

Ședința CPEx s-a desfășurat în continuare în nota obișnuită. Ceaușescu a dominat-o în întregime. Ici, colo, câte o vorbă pentru iertarea lui Milea, Postelnicu și Vlad. Cei trei și-au făcut *mea culpa* luându-și apoi angajamente ferme pentru lichidarea revoltei de la Timișoara. Milea: „Dacă ați ordonat așa, așa voi face”; Postelnicu: „Așa vom proceda”; Vlad: „Voi face în așa fel ca să merit încrederea dumneavoastră”. Când Ceaușescu a vrut să le pună la încercare fidelitatea sau să descopere eventualii opozanți, le-a spus pe un ton teatral să-și găsească un alt secretar general. Și când a vrut să părăsească sala, lașii s-au repezit, rugându-l să nu-i lase. Poate venea un alt secretar general, care nu i-ar mai fi ținut în funcțiile înalte pe care le dețineau pentru obediența lor totală față de clanul Ceaușescu. Printr-un ordin semnat la data de 17 decembrie 1989 de general-colonel Iulian Vlad, ministru secretar de stat și șef al Departamentului Securității Statului atunci, toate unitățile militare ale Comandamentului Trupelor de Securitate au intrat în „alarmă de luptă”. O zi mai târziu, în conformitate cu Ordinul CTS nr. T/07091, începând cu data de 18 decembrie, pentru Trupele de Securitate s-a instituit „Starea de necesitate”. Iulian Vlad a dat ordinul de arestare a lui Dumitru Mazilu în

noaptea de 21/22 decembrie 1989, episod pentru care a și făcut pușcărie după revoluție.

Reprimarea manifestațiilor bucureșteni, în zilele de 21 și 22 decembrie 1989, a fost coordonată de forțele Ministerului de Interne, prin majoritatea componentelor care i se subordonau atunci. Rolul de conducător al „operațiunilor”, acordat acestui minister, este confirmat prin faptul că MI era emitentul unor ordine speciale și a instrucțiunilor de punere a lor în aplicare. Cel mai important dintre acestea, Ordinul nr. 02600/1 iulie 1988, a stat la baza „Planului Unic de Acțiune”, aplicat în perioada 17-22 decembrie 1989.

În conformitate cu acest „Plan Unic”, în perioada 21/22 decembrie 1989, în București au fost angrenate următoarele forțe militare:

1. Formațiunea de Ordine și Intervenții (FOI);
2. Comandamentul Trupelor de Securitate (CTS);
3. Luptătorii USLA;
4. Lucrători de Miliție de la Sectoare și din cadrul Miliției Capitalei;
5. Pompierii;
6. Efective ale Școlii Militare de Ofițeri Activi a MI (Băneasa);
7. Efective ale Școlii de Perfecționare a Ofițerilor de Miliție – București;
8. Efective ale Gărzilor Patriotice.

Singurele forțe de intervenție neincluse în acest plan – care, totuși, au participat în mod activ la „operațiunile” din 21/22 decembrie 1989 – au fost cele ale Ministerului Apărării Naționale⁶.

Soldații din trupele de Securitate, trimiși în dispozitive, erau dotați cu pistoale-mitralieră, cu două încărcătoare a câte 30 de cartușe fiecare, bastoane de cauciuc, căști și scuturi de plastic. Ofițerii și subofițerii care îi comandau erau înarmați cu pistoale „Carpați”, calibru 7,65 mm, cu două încărcătoare a câte șase cartușe fiecare.

⁶ Andreea Tudorica, Vasile Surcel, *Mecanismul terorii: Miliția, Armata și Securitatea*, „Jurnalul Național”, ediția on-line, 28 noiembrie 2009.

Forțele militare amplasate pe teritoriul Capitalei, organizate într-un imens mecanism al terorii, au dus un război necruțător împotriva câtorva mii de bucureșteni, neînarmați, în intervalul 21-22 decembrie 1989, până la fuga dictatorului, puțin după ora 12.00. În cazul în care nu erau duși la secții, unde trebuiau să treacă prin „culoarele” formate de milițieni, care se înghesuiau să-i lovească pe unde apucau, manifestanții ajungeau la Jilava, unde erau anchetați de ofițerii Direcției a VI-a de Securitate. În 22 decembrie, în jurul orei 10.00, văzând amploarea coloanelor care veneau spre centrul Capitalei, colonel Dumitru Pavelescu ar fi ordonat retragerea trupelor de Securitate în cazărmi.

În 1989 frica față de mulțime, după ieșirea în stradă a sute de mii de oameni, a avut rolul său în a-i determina pe unii securiști să adopte o atitudine de „non-combat”. Nu vreun ordin al lui Iulian Vlad. În 21 decembrie 1989, la Cugir, mulțimea revoltată a atacat sediul miliției. Milițienii au deschis focul, sediul miliției a fost incendiat, iar doi milițieni, comandantul Valentin Pop și subofițerul Ilie Staicu au fost linșați. Cei care l-au linșat pe căpitanul Valentin Pop și i-au profanat cadavrul nu au intrat, sub nici o formă, în categoria revoluționarilor. În 2002 persoanele vinovate de omorârea celor doi milițieni au fost arestate și își ispășesc pedeapsa în închisoare. Unul din cei implicați s-a sinucis. În încercarea de a reabilita imaginea tatălui său, Valentina Pop a trimis în anul 2002 un memoriu pe adresa președintelui Ion Iliescu. Memoriul a fost făcut public, în plenul Camerei Deputaților, de deputatul PRM de Alba, Emil Crișan. Deputatul respectiv pretindea și titlul de „martiri ai revoluției” pentru cei doi milițieni, cerând drepturi corespunzătoare pentru familiile acestora. Mai credibilă este ideea că non-combatul adoptat de forțele de reprimare în 22 decembrie s-a datorat fricii generate de vestea unor evenimente, precum cele de la Cugir, coroborată cu prezența în stradă a sute de mii de manifestanți, decât a unor comploturi care durau de 10 ani⁷.

Ceea ce a făcut generalul Iulian Vlad în 1989, cu toate artificiile de imagine promovate de unii apropiați ori istorici,

⁷ Nicoleta Tomuța, *Generalii represivi – În liberate, plevușca vânturată după gratii*, 18.12.2002, la <http://unirea.3x.ro/arhiva/2002/12/18/pag1.html>

nu a fost altceva decât trădare a Constituției, legilor în vigoare și, în cele din urmă, a intereselor poporului, fapt care nu-l scuză în fața istoriei.

*Generalul Iulian Vlad, șeful DSS și șeful său de cabinet,
Aurel Rogojan*

*Generalul Iulian Vlad alături de Ilie Verdeț în clădirea CC,
22.12.1989. Foto Paul Agarici*

Generalul Iulian Vlad, ajutând revoluția

Generalul Iulian Vlad, fostul șef al DSS și șeful său de cabinet, Aurel Rogojan. Azi, în democrație, lansând cărți

Capitolul VIII

După faptă, așa răsplată

Lucrători ai fostei securități și reprezentanți ai trupelor USLA, care au executat pedepse pentru că au tras în 1989 în populația ieșită în stradă, au cerut ulterior daune morale statului român. Unii dintre ei le-au și primit. Unii revoluționari chiar apără Securitatea română. Așa este și cazul lui Teodor Doru Mărieș, care într-un interviu¹ declară următoarele: „Eu susțin, ca martor ocular, că (securiștii, n.a.) nu au tras. Ba, mai mult, și-au lăsat armele și muniția. Acum înțeleg de ce. Probabil că aveau informații că gogorița cu «teroriștii» o să fie pusă în spinarea lor. Au fost bine informați. Nu s-au implicat în conflict, nu au tras. Altfel ar fi fost război civil, se omora frate cu frate”.

În 2007, într-o dezbatere a Grupului de Dialog Social, Gabriel Liiceanu spunea că „suntem singura dintre fostele țări socialiste care oferă pensii ofițerilor de Securitate de șapte ori mai mari decât pensia medie”². În 2007, fostul securist Ilie Merce, la acea dată parlamentar, și-a făcut publică pensia în declarația de avere: avea 23 de milioane de lei vechi pe lună, în timp ce soția sa, fost cadru didactic, avea trecută în același document o pensie de 5 milioane lei.

Pensiile securiștilor sunt considerate pensii militare și nimeni nu a avut acces la bazele de date privind cuantumul acestora. Pur și simplu sunt considerate secret de stat. Este o lipsă de demnitate națională, ca indivizi care și-au terorizat zeci de ani concetățenii să aibă parte de astfel de beneficii. În 2007, a existat un proiect de lege prin care securiștilor români să li se

¹ Marius Mioc, „Teodor Mărieș în dialog cu Angela Băcescu (iunie 1991)”, 13 iunie 2011, <https://mariusmioc.wordpress.com/2011/06/13/teodor-maries-in-dialog-cu-angela-bacescu-iunie-1991/>

² Conform evz.ro, 3 septembrie 2014.

micșoreze pensia la nivelul salariului mediu pe economie. A ajuns pe masa premierului de atunci, Călin Popescu Tăriceanu, dar s-a pierdut.

În Statutul Asociației Naționale a cadrelor militare în rezervă și în retragere din Ministerul Afacerilor Interne, la capitolul I, dispoziții generale, în Articolul 1 se prevăd următoarele: „Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Ministerul Afacerilor Interne, denumită în cuprinsul prezentului Statut ASOCIAȚIA, este o organizație democratică, de utilitate publică, care reprezintă rezerviștii și membrii lor de familie care beneficiază de pensie de urmaș, în relațiile cu organele puterii de stat și alte instituții ce se ocupă cu protecția socială a cetățenilor”.

Președintele de onoare al ASOCIAȚIA, conform statului, este Ministerul Afacerilor Interne.

La Capitolul II. Scopul și obiectivele ASOCIAȚIEI

Art. 4. (...) *Asociația are ca scop:*

A) *Apărarea drepturilor legitime ale membrilor săi și îmbunătățirea continuă a protecției sociale a acestora. (...)*

O întrebare care mă framântă este cea referitoare la câți dintre cei care au coordonat sau participat direct la represiunea din 1989, sau la reprimarea oricăror altor forme de opoziție anticomunistă fac parte din ASOCIAȚIA? Câți urmași ai acestora sunt beneficiari de pensii care nu cred că sunt în cuantum de 400 de lei?

Pensiile din Ministerul Apărării, Ministerul de Interne și Serviciile Speciale

Decizie dată în ianuarie 2011: Un locotenent-colonel în vârstă de 43 de ani, trecut în rezervă în 2008, are o vechime de 45 de ani muncă, deoarece pentru fiecare din 20 de ani lucrați într-o unitate militară a mai primit încă un an vechime, deci încă 20 de ani vechime, la care s-au adăugat și studiile. În acest fel punctajul de pensie obținut este de 3,14 puncte, ceea ce înseamnă în 2016, o pensie de peste 2.737 lei, la care se mai adaugă un „Ordin/Semn onorific pentru 20 de ani” de 347 de lei pe lună. Ajunge, astfel, la o pensie de peste 3.000 lei pe lună.

În anul 2009, legislativul polonez a adoptat o lege prin care foștilor lucrători ai poliției secrete comuniste li se

Generalul Iulian Vlad în mijlocul membrilor ASOCIAȚIEI

*Generalul Iulian Vlad,
alături de președintele Traian
Băsescu,
cel care în anul 2006 a
condamnat comunismul*

Generalul Iulian Vlad, alături de președintele Traian Băsescu

reduceau pensiile cu mai mult de jumătate. Legea a vizat peste 40.000 de persoane, fiind motivată prin nevoia de a se face „dreptate” victimelor regimului comunist. Mare parte dintre acestea din urmă erau nevoite să trăiască în sărăcie, în timp ce foștii ofițeri încasau pensii de aproximativ 2.000 de euro – de patru ori mai mari decât pensia medie pe țară. Foștii comuniști, reuniți în Alianța Democratică de Stânga, au declarat că este neconstituțională și au atacat legea în toate instanțele posibile. După ce au pierdut peste tot în țară, 1.628 de foști membri ai poliției secrete au mers cu procesul până la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului. Decizia magistraților de la Strasbourg în acest caz a fost adoptată pe 6 iunie 2013.

Toți reclamanții au fost funcționari ai fostului serviciu de securitate al statului, echivalentul poliției secrete, în diferite perioade între 1944 și 1990, în timpul regimului comunist din Polonia. Această poliție politică a fost creată după modelul KGB și al partenerilor acestuia din țările comuniste, precum STASI în Germania sau Securitatea din România.

(...) Curtea a constatat că schema de reducere a pensiilor nu a afectat excesiv veniturile reclamanților: ei nu au suferit o pierdere majoră a mijloacelor de subsistență sau o privare totală de beneficii. Schema este chiar mai avantajoasă decât alte scheme de pensionare.

Curtea a constatat, de asemenea, că activitatea reclamanților în cadrul poliției secrete, înființată pentru a încălca drepturile omului, protejate de Convenția Europeană, ar trebui să fie considerată o circumstanță relevantă pentru încadrarea categoriilor de persoane afectate de reducerile de pensii. Autoritățile poloneze nu ar trebui să extindă aceste măsuri dincolo de ceea ce era necesar pentru atingerea unui scop legitim: a pune capăt privilegiilor de care se bucurau membrii fostei poliții politice comuniste, pentru a asigura o mai mare echitate în sistemul de pensii³.

Plângerea foștilor securiști polonezi a fost declarată „inadmisibilă”. Decizia este definitivă.

Deci, se poate!

³ Ovidiu Albu, De ce plătim în continuare pensii uriașe securiștilor? Exemplul polonez, 03.09.2014, <http://www.evz.ro/de-ce-platim-in-continuare-pensii-uriasi-securistilor-exemplul-polonez.html>

Capitolul IX

Uităm repede. Păcat!

La zece ani de la condamnarea, în decembrie 2006, de către șeful statului, Traian Băsescu, în numele statului român, a dictaturii comuniste drept **ilegitimă și criminală**, cultul ultimului șef al celei mai represive instituții, Securitatea, a dictaturii comuniste este de-a dreptul obscen! Și, totuși, se întâmplă! Amintind de vremurile de tristă amintire, când oficialităților regimului li se ridicau osanale, recent s-a derulat un astfel de moment retro. La Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea, pe data de 26.10.2016 a avut loc lansarea cărții „Factorul intern. România în spirala conspirațiilor”, scrisă de șeful de cabinet al lui Iulian Vlad, generalul Aurel Rogojan. Prezent la eveniment în calitate oficială, vicepreședintele Consiliului Județean Vâlcea, Adrian Bușu (ALDE) – cum am menționat anterior –, a susținut un discurs elogios, însoțit de plecăciuni repetate în fața celui care a fost condamnat la 25 de ani de închisoare pentru genocid. Bușu l-a descris pe fostul șef al hulitei Securități, Iulian Vlad, ca pe o persoană providențială, făuritoare a... României moderne!

Doamnelor, domnișoarelor și domnilor!

În numele Consiliului Județean Vâlcea, al domnului președinte Constantin Rădulescu, al meu personal, vă rog să îmi permiteți să adresez un salut plin de respect invitaților noștri, domnului general Iulian Vlad, domnului general Aurel Rogojan și echipei care i-a însoțit. Pentru județul nostru, este o onoare deosebită să-i avem în mijlocul nostru pe oamenii care au făurit, la un moment dat, România modernă și au vegheat ca această Românie modernă să nu se destrame. Îi spuneam domnului general Iulian Vlad, înainte de a intra în această sală, că dacă aș fi fost plecat undeva, departe, veneam și pe jos la acest eveniment! Am un cult deosebit pentru acest om care a demonstrat că în

serviciile secrete românești s-a făcut activitate profesionistă. Și am fost mândru că și înainte de 1989 se temeau unii de noi și nu intrau în România ca într-un stat lipsit de apărare, iar după '89, când profesioniștii din serviciile secrete românești au fost obligați să aibă alte preocupări decât cele normale, s-a văzut unde am ajuns.

Domnilor generali, eu nu sunt un specialist în serviciile de informații și din această cauză consider o impietate ca eu să evaluez activitatea dumneavoastră. Însă, ca simplu cetățean, ca român, vă spun că ați rămas în mentalul colectiv. Că și copilul meu știe cine a fost generalul Iulian Vlad și cine a fost generalul Rogojan. Pentru că sunt mândru, ca român, că existați, că ați putut să impuneți ca România să fie privită ca un stat care stă în picioare și nu în genunchi, și care ne-ați învățat că indiferent prin ce vremuri vom trece, ideea de românism, de naționalism, nu trebuie să piară niciodată. Pentru acest lucru, vă rog să-mi permiteți să mă înclin în fața dumneavoastră. Este o onoare pentru noi și vă mulțumim încă o dată.

Un ultim cuvânt pentru domnul colonel Predișor (n.r. colonel în rezervă, organizatorul evenimentului): sunt onorat de relația de prietenie cu dumneavoastră, domnule Predișor, și trebuie să vă spun un singur lucru. M-ați surprins cu această manifestare pe care ați organizat-o impecabil. Dacă vreodată vreți să vă lansați în politică, vă stau la dispoziție¹.

A-l ridica în slăvi pe Iulian Vlad echivalează cu palmuirea a tot ceea ce înseamnă istoria rezistenței democratice din România comunizată. Pe întreg parcursul existenței sale, dictatura comunistă a reprezentat ceea ce fostul președinte al Germaniei, Roman Herzog, a numit *statul de nedrept (Unrechtsstaat)*, iar Securitatea, precum STASI, a fost încarnarea înseși samavolniciei absolute. Lașitatea de la noi și complicitatea intelectualilor cu puterea au dus la o revoluție sângeroasă, cu numeroase victime. Asta le reamintește încă

¹ Fostul șef al Securității comuniste, primit cu osanale la Vâlcea: Vicepreședintele CJ s-a închinat în fața lui Iulian Vlad, condamnat pentru evenimentele din '89, 26.10.2016, <http://www.b1.ro/stiri/eveniment/fostul-sef-al-securitatii-comuniste-primit-cu-osanale-la-valcea-vicepresedintele-cj-s-a-inclinat-in-fata-lui-iulian-vlad-condamnat-pentru-evenimentele-din-89-video-166179.html>

o dată românilor că unii dintre intelectualii noștri au fost în comunism doar niște ipocriți dedulciți la privilegiile securității de stat și de partid. Oare când nu o să mai aud vorbindu-se despre politicieni trecători cu statele de plată la partidul comunist sau la Securitate?

„Nu ne pasă și asta se vede!” – George Constanza (serialul „Seinfeld”)

„Doresc să elogiez contribuția la fel de prețioasă a combatanților indirecti, cetățeni demni și mândri ai acestor locuri, fără ale căror acte patriotice benevole niciun serviciu de informații naționale nu și-ar fi putut duce la îndeplinire misiunea sa”, spunea Iulian Vlad la Cluj-Napoca, în decembrie 2008.

Din 1990 ducem un război cu mentalitățile învechite, cu încercările de a păstra lumea edificată de comunism. Cel mai mare dușman al comunismului era termenul de comparație. Comunismul seamănă izbitor cu nazismul, doar că justificările lui sună mai bine. Dar lumea a uitat ceva elementar. Partidul și Securitatea au fost vinovate de acțiuni criminale și de o incredibilă prostie. Timp de 50 de ani, România a fost condusă cu deplină incompetență. Promovarea în PCR se făcea pentru prostie și delațiune, nu pentru merite. Nicolae Ceaușescu, revenit din Coreea de Nord, a decis selecția Omului Nou, care nu are termen de comparație și, din nenorocire, a reușit să creeze și Omul Nou, cu creierul spălat.

Acțiunea de păpușari și manipulatori ai societății a reprezentanților securității, criminale și inepte, trebuie să înceteze! Ce au reprezentat Patria și Onoarea, în decembrie 1989, pentru aceștia?! Doar două articole bune de comercializat.

Cum s-au numit serviciile secrete de-a lungul istoriei:

Serviciul Secret de Informații până la 12 noiembrie 1940;

Serviciul Special de Informații (SSI) 13 noiembrie 1940–15 septembrie 1944;

Serviciul de Informații după 15 septembrie 1944;

Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP) din 30 august 1948;

Direcția Generală a Securității Statului (DGSS) din 30 martie 1951;

Departamentul Securității Statului (DSS) din 11 iunie 1956 până în 22 decembrie 1989;

Serviciul Român de Informații (SRI);

Serviciul de Informații Externe (SIE);

Serviciul de Protecție și Pază (SPP);

Serviciul de Telecomunicații Speciale (STS);

Direcția Generală de Informații a Apărării (DGIA);

Direcția de Informații Militare (DIM);

Direcția Contrainformații și Securitate Militară (DCISM);

Direcția Generală de Informații și Protecție Internă (DGPI) (Ministerul Afacerilor Interne);

Direcția Generală de Protecție și Anticorupție (DGPA) (Ministerul de Justiție) – fostă SIPA – a fost desființată în 2006;

Serviciul Secret Civil (Zona)

Șefii structurilor de informații până în 1990:

Mihail Moruzov (12 aprilie 1924-13 septembrie 1940);
Șef al Serviciului Secret de Informații;

Eugen Cristescu (12 noiembrie 1940-23 august 1944);
Director al Serviciului Secret de Informații (SSI);

Victor Siminel (25 august 1944-20 septembrie 1944);
Director general al SSI;

Ioan Lissievici (25 septembrie 1944-25 decembrie 1944);
Director general al SSI;

Gheorghe Săvoiu (25 decembrie 1944-6 martie 1945);
Director general al SSI;

Nicolae Stănescu (12 martie 1945-12 iulie 1945);
Director general al SSI;

Lucian Stupinianu (12 iulie 1945-ianuarie 1947);
Director general al SSI;

Serghei Nicolau (ianuarie 1947- aprilie 1951); Director general al SSI; (aprilie 1951-martie 1954) șeful Direcției A – Informații Externe, din cadrul Direcției Generale a Securității Statului – DGSS;

Vasile Vâlcu (martie 1954-16 decembrie 1955); Șeful Direcției I – Informații Externe, din cadrul DGSS;

Mihai Gavrițiu (16 decembrie 1955-15 iulie 1959);
Șeful Direcției I – Informații Externe, din cadrul DGSS;

Nicolae Doicaru (1959-1963); Șeful Direcției I –
Informații Externe, din cadrul DGSS; (1963-1972); adjunct al
ministrului de interne și șef al Direcției Generale de Informații
Externe, din cadrul Consiliului Securității Statului – CSS; (1972
– 4 martie 1978); prim-adjunct al ministrului de interne și Șef
al Departamentului de Informații Externe (DIE), din cadrul
CSS;

Alexandru Dănescu (iunie 1978-octombrie 1978); Șef
al DIE, din cadrul Departamentului Securității Statului – DSS;

Romus Dima (15 octombrie 1978-22 aprilie 1980);
secretar de stat la Ministerul de Interne și Șef al Centrului de
Informații Externe – CIE, din cadrul DSS;

Nicolae Pleșiță (22 aprilie 1980-26 noiembrie 1984);
prim-adjunct al ministrului de interne și Șef al CI, din cadrul
DSS;

Iulian Vlad (1987-1989); Șef al Departamentului
Securității Statului (DSS);

Aristotel Stamatoiu (1 decembrie 1984-6 ianuarie 1990);
adjunct al ministrului de interne și Șef al CIE, din cadrul DSS.

În loc de final

Nu vreau ore despre comunism. Nu merită să ne amintim ce a fost în trecut

În decembrie 1989 ne-am câștigat libertatea și asta e de neprețuit. Astăzi, din păcate, foarte puțină lume mai apreciază acest lucru. Oamenii au uitat că libertatea merită, poate, orice sacrificiu. Am învățat să apreciez adevărul și libertatea pentru că am apucat perioada comunistă. Fără adevăr și fără libertate, nu ești! Omul trăiește în sclavie, fără să fie conștient și, uneori, chiar plâcându-i starea lui. Omul aspiră și spre libertate, dar ar fi o greșeală să credem că iubește libertatea. Omul nu poate dori libertatea decât atunci când conștientizează că este prizonier. Sunt multe păsări care trăiesc în colivii, dar nu conștientizează că sunt captive. Sau găini care se cred vulturi.

O greșeală și mai mare este să credem că a trăi în libertate este ușor. Libertatea este dificilă, iar sclavia este ușoară! Libertatea nu se cere, libertatea ți-o asumi tu singur, sau nu. Adevărata libertate nu se alege precum un produs din supermarket, ci vine la pachet cu conștientizarea. A fi liber înseamnă a fi în centru, nu la periferie. O atmosferă de libertate este importantă pentru dezvoltarea personalității. Este imposibil pentru o persoană să se dezvolte pe deplin fără libertatea individuală. Libertatea este cheia întregului proces. Ea vine atunci când individul este capabil de a lucra individual de alții și atunci când se percepe pe el însuși ca pe o ființă autonomă. Libertatea fără responsabilitate nu e libertate, ci inconștiență, prostie, utopie. Balzac spunea: *O libertate fără limite ucide libertatea*. Prin minciună, omul crede că se poate feri de primejdie. Cunoașterea adevărului impune victoria asupra spaimii, virtutea cutezanței, curaj în fața primejdiei. Spaima de moarte semnifică sclavia omului, sclavie familiară tuturor. Crima este inseparabilă de ucidere, după cum uciderea este

inseparabilă de moarte. Crimele, oricât ar fi ele de oribile, sunt inevitabile în societate. Chiar în raiul primordial, s-a produs o crimă între fiii lui Adam și ai Evei, când Cain l-a ucis pe Abel. Istoria crimelor începe în antichitatea timpurie. Crimele au evoluat într-un stil barbar în Evul Mediu și n-au putut fi evitate nici în epoca actuală. Omorurile nu sunt comise numai de bandiți sau gangsteri: există omoruri organizate pe scară largă de state, de către oamenii aflați la putere. Oamenii care dispun de putere seamănă uimitor de mult cu niște gangsteri. Pentru ei pedeapsa cu moartea nu este considerată un omor.

Crimele contra umanității sunt definite ca fapte grave de violență, comise pe scară largă de către indivizi – fie că aceștia sunt, sau nu, agenți ai statului – împotriva altor indivizi, într-un scop esențialmente politic, ideologic, rasial, național, etnic sau religios. Sistemele totalitare au comis, înainte și după cel de-al Doilea Război Mondial, crime contra umanității.

Din coroborarea conținutului diverselor convenții sau al altor instrumente politico-juridice internaționale, rezultă că fac parte din categoria crimelor împotriva umanității următoarele fapte:

- a) Asasinatul (omorul intenționat);
- b) Exterminarea;
- c) Aducerea în sclavie sau obligarea la muncă forțată;
- d) Deportarea, inclusiv epurarea etnică;
- e) Expulzările forțate;
- f) Orice alte acte inumane împotriva oricărei populații civile (tortura, violul, lipsirea de libertate etc.);
- g) Persecuțiile pe motive politice, rasiale ori religioase;
- h) Practica sistematică a disparițiilor forțate;
- i) Folosirea armelor nucleare și a altor tipuri de arme de distrugere în masă;
- j) Genocidul;
- k) Apartheidul.

Persecuțiile exercitate asupra unor grupuri sociale, cu restrângerea până la abolirea unor drepturi elementare (la viață, la conștiință, la învățătură, la exercitarea unor culte religioase etc.) au evoluat de la limitarea unor libertăți individuale la situația în care populații întregi au devenit victime în „lagărul” socialist. Șefii, organizatorii, provocatorii

sau complicitii lor – care au elaborat un plan concertat, ori un grup pentru a comite vreuna din crimele mai sus menționate – poartă responsabilitatea pentru ansamblul acțiunilor comise de orice persoană ce a executat un astfel de plan. Legislația României nu prevede în mod expres noțiunea de „crimă contra umanității”, fapte imprescriptibile (dovadă nu numai procesul de la Nürnberg, dar și procesul lui Eichmann din Israel, în 1960, sau procesul lui Klaus Barbie de la Lyon, din anii '80).

Deși s-au scurs aproape 27 de ani de la sângeroasa Revoluție din decembrie 1989, vârfurile de lance ale fostei Securități trăiesc în continuare printre noi, în huzur, beneficiari ai sistemului de pensii speciale, rezervat cadrelor MAI – unde sunt încadrați foștii securiști, unii milițieni și cadre din penitenciare „cu merite speciale”. Trăim în „sistem” – ceea ce rușii denumesc coabitarea comercialo-politică între foștii activiști și foștii securiști. Legea lustrăției, o opțiune morală, nu este luată în considerare de Parlament, care e dominat încă de „foști”.

Astăzi nu vorbim decât de certificate de revoluționar, dar nu spunem nimic de crime. Fie ele din timpul stalinismului, fie ele din timpul revoluției. A face un proces pentru crimele comunismului nu este posibil. Nu poți aduce în instanță comunismul. Nu știm pe ce stradă stă învinuitul comunism ca să îi putem trimite citație! Judecata istoriei este una aproximativă și „sub vremi”, cum scria cronicarul Miron Costin. Istoricii sunt oamenii timpului lor și sunt condiționați de lumea în care trăiesc. Istoria stă de multe ori sub tăișul sabiei, așa că doar Justiția, chiar legată la ochi, poate face legătura între faptă și judecarea ei în termen real. Dacă nu poți aduce la judecată comunismul îi poți aduce, însă, pe cei care au ucis și torturat în numele regimului din acei ani.

De-a lungul istoriei, cu voie sau fără de voie, nenumărați oameni au luptat împotriva semenilor lor, pe care i-au asuprit și i-au omorât – adesea fără niciun motiv întemeiat: lupte, războaie, sclavie, persecuții, tortură și crime. Dintotdeauna, puterea politică s-a folosit de oameni special aleși pentru a aplica hotărârile luate (soldați, călăi, tortionari). Odată cu intrarea în ceea ce unii autori au numit „secolul lagărelor” sau „epoca totalitarismelor”, tortionarul a

devenit un element indispensabil al Puterii în tot mai multe state. Torționarii au ajuns unelte indispensabile în aplicarea locală și generală a ideologiei comuniste. Nu există oraș în România unde torționarii securității să nu-și fi pus amprenta asupra deținuților. Imaginația torționarilor depășea chiar și cele mai groaznice metode de tortură folosite de Inchiziție în Evul Mediu. Cei care au trecut prin închisorile comuniste și au scăpat cu viață nu au uitat o clipă chinurile la care au fost supuși de acești indivizi fără suflet, școliți în a aplica metode torționare. Ultimii torționari ai Securității comuniste nu numai că au trăit liniștiți după căderea regimului, dar... unii dintre ei au revenit puternic în actualitate.

Aproximativ un sfert de veac, aproape nimeni de prin televiziuni nu a vorbit despre torționari. Dar, la un moment dat, prin 2013, cineva a apăsat pe un buton și au început să curgă pe posturile de televiziune emisiuni cu și despre torționari. Unei nații amnezice, care își ignoră trecutul, îi sunt prezentați la televizor, constat, torționari pensionați, care se laudă în fața camerelor. Televiziunile descoperă o realitate atroce și fac „staruri” din foștii gardieni și securiști, stipendiați cu peste 700 de euro lunar, cu locuințe în centrul orașului. Tot mai căutați de televiziuni, încep să devină adevărați eroi ai zilei, încredințați de faptul că ceea ce au făcut a fost doar în interesul oamenilor pe care erau însărcinați să-i păzească. Câțiva bătrânei (Vișinescu, Ficior și alții), care par de o benedictină candoare, au devenit adevărate vedete, care flutură prin fața camerelor de luat vederi scrisorile de mulțumire ale celor pe care-i „păstoreau” în sistemul carceral comunist.

Alexandru Vișinescu, primul comandant de penitenciar din perioada comunistă trimis în judecată, a fost condamnat definitiv de Înalta Curte de Casație și Justiție la 20 de ani de închisoare. El trăia într-un bloc din centrul Capitalei, cu o pensie de peste 3.200 de lei pe lună. Potrivit rechizitoriului procurorilor, în perioada 1956-1963, Alexandru Vișinescu, în calitate de comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat, „a săvârșit acțiuni și inacțiuni sistematice care au avut ca rezultat persecutarea colectivității reprezentată de deținuții politici încarcerați în acest penitenciar, prin privare de drepturi

fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestora, pe motive de ordin politic”.

Ion Ficior a fost trimis în judecată în 18 august 2014, de Parchetul Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru săvârșirea de infracțiuni contra umanității, în dosarul având ca obiect sesizarea formulată de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc. Potrivit anchetatorilor, în perioada în care la conducerea Coloniei de la Periprava s-a aflat Ioan Ficior au decedat 103 deținuți, toți făcând parte din colectivitatea contra-revoluționarilor. Ion Ficior este acuzat că, în perioada 1958-1963, când a condus Colonia de muncă Periprava, a introdus și coordonat un regim de detenție represiv, abuziv, inuman și discreționar împotriva deținuților politici. Conform actului de sesizare a instanței, în perioada 1 august 1958-1 noiembrie 1963, în calitate de locțiitor și comandant al Coloniei de muncă de la Periprava, Ion Ficior a săvârșit acțiuni și inacțiuni sistematice care au avut ca rezultat persecutarea deținuților politici încarcerați la Periprava, prin privarea de drepturi fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi, pe motive de ordin politic. La termenul de judecată din 17 martie 2016, Curtea de Apel București, l-a condamnat pe Ion Ficior la 20 de ani de închisoare, pentru infracțiuni contra umanității. Motivarea a fost publicată abia la 25 august 2016. Decizia nu este definitivă și poate fi contestată cu apel la ÎCCJ.

După 31 de ani de la uciderea disidentului anticomunist Gheorghe Ursu în arestul fostei Securități, procurorii militari i-au trimis în judecată pe maiorul Marin Pîrvulescu (principalul anchetator), și pe colonelul Vasile Hodiș, pentru infracțiuni contra umanității. Pentru complicitate la această infracțiune au mai fost deferiți instanței ministrul de Interne de la acea vreme, George Homoștean, și șeful Departamentului Securității, Tudor Postelnicu.

Inginerul disident Gheorghe Emil Ursu a fost urmărit de Securitate pentru acte sau fapte considerate ostile regimului comunist în perioada ianuarie-noiembrie 1985, fiind arestat în data de 21 septembrie 1985. În urma torturii din timpul anchetei și a bătăilor încasate de la un alt arestat – Marian Clită, colaborator al Securității –, Ursu a murit în ziua de 17

noiembrie 1985, în Spitalul Penitenciar Jilava, unde nu i s-au dat îngrijiri medicale.

Potrivit rechizitoriului, Marin Pîrvulescu și Vasile Hodiș, ofițeri la Direcția a VI-a Cercetări penale din cadrul Departamentul Securității Statului, au exercitat acțiuni represive sistematice asupra victimei Gheorghe Ursu, „acțiuni care au avut ca urmare producerea de suferințe fizice și psihice grave care au fost de natură să-i aducă o atingere gravă a drepturilor și libertăților fundamentale, în principal a dreptului la viață”. Homoștean George, în calitate de ministru de Interne, și Tudor Postelnicu, în calitate de șef al Departamentului Securității Statului, au trimis ambasadelor României de la Paris și Washington acte oficiale prin care au ascuns „caracterul represiv și politic” al ofițerilor de Securitate împotriva lui Ursu. De asemenea, au ascuns adevărul și față de organizații internaționale și oameni politici din SUA, care se interesau de soarta disidentului. Au fost trimise în judecată trei dosare care vizau cazul „Ursu”. În primul a fost condamnat pușcăriașul Marian Clită, care l-a ucis în bătai pe disident; în al doilea – ofițerii Tudor Stănică și Vasile Creangă, tot pentru uciderea lui Ursu, iar în al treilea – generalul SRI, fost general de Securitate, Eugen Grigorescu, pentru distrugerea jurnalului disidentului.

Homoștean și Postelnicu au jucat un rol determinant în ascensiunea și impunerea echipei Dinamo pe scena fotbalului românesc în anii '80. Aceștia au contribuit la construirea celor două mari echipe Dinamo – prima, la începutul deceniului 9 al secolului trecut, formația pregătită de Dumitru Nicolae Nicușor, care a jucat semifinala Cupei Campionilor Europeni –, cea de-a doua, în a doua jumătate a deceniului 9 al secolului trecut, formația pregătită de Mircea Lucescu, care a jucat semifinala Cupei Cupelor. Aceste performanțe au fost obținute, însă, prin mijloace abuzive, echipa Securității înregimentând cu forța fotbaliști din România și, cel mai adesea, făcând presiuni asupra adversarilor din campionatul intern ca să se dea la o parte. Cei doi sunt amintiți și de Cornel Dinu în cartea sa autobiografică. Despre Postelnicu a scris în memoriile sale și Mircea Angelescu, fost președinte al FRF și ministru al Sporturilor, acesta indicându-l pe ex-comandantul Securității

drept unul dintre cei care au contribuit la extinderea corupției în fotbalul românesc.

George Homoștean, fost cetățean de onoare al județului Hunedoara, a fost ministru de Interne în perioada 1978-1987, iar Tudor Postelnicu, în anul 1977, a făcut parte din Comandamentul de reprimare a grevei minerilor din Valea Jiului.

Cornel Dinu în cartea sa autobiografică „Zâmbind din iarbă”, publicată în 2007, vorbește și despre un alt conducător al clubului Dinamo, colonelul Nicolae Mișu, tatăl adoptiv al actriței Mariana Mișu, căsătorită cu Victor Rebengiuc. „Un criminal. Bine că nu ne-am intersectat”, scrie la pagina 195 din carte. În lucrările lui Cicerone Ioanițoiu, la capitolul agresori, figurează și numele lui Mișu. Lui i se atribuie cel puțin cinci crime comise în Mehedinți între anii 1946 și 1949. Din declarațiile fiicei biologice a lui Nicolae Mișu, Margareta Schiesser, fugită din țară în 1982, tatăl ei avea o mare pasiune pentru mafiotul Al Capone.

Majoritatea torționarilor și detinuților politici sunt deja morți; aștept însă cu înfrigurare ca în categoria torționarilor să fie puși și cei ce au gândit și ordonat aceste represii mârșave, nu doar uneltele lor.

Regimurile totalitare și efortul lor de a recrea omul, de a-l modela în „omul nou”, au dat lumii o suită întreagă de profiluri standardizate, care cu greu pot fi regăsite în sistemele politice de factură democratică sau, dacă se regăsesc, ocupă un loc periferic în respectivele societăți. Între figurile emblematice ale secolului trecut, alături de star, turist, consumator, funcționar, soldat, putem adăuga cel puțin încă una: torționarul.

La regimul comunist din România, lângă figura nomenclaturistului, a activistului, a propagandistului, a securistului, a navetistului, a turnătorului, putem cu siguranță așeza una din figurile cele mai sumbre ale regimului comunist, dar, totodată, și a uneia din uneltele sale indispensabile: torționarul.

Dar, pentru că întotdeauna există un dar, la cât se învață în școala românească despre comunismul din România, Securitate sau Revoluția Română, este foarte posibil ca în viitorul apropiat torționarul, sau securistul, să fie confundat cu

unul care a jignit mai mulți utilizatori de *Facebook*, sau unul care ar fi dat *like* la propriile postări.

Tinerii din fostele țări comuniste nu sunt foarte interesați de istoria recentă a țărilor lor. Exemplu: *Nu vreau ore despre comunism, mă mulțumesc cu ora de istorie.* (articol publicat de „Ziarul de Vrancea”, 30 iulie 2008.

„Liceenii din clasa a XI-a și a XII-a vor putea urma un curs opțional pe tema istoriei recente a României, mai exact despre perioada comunismului. Noua programă este elaborată astfel încât să fie parcursă într-un an școlar și propune asumarea unor valori personale care să confere identitatea persoanei, gândirea critică flexibilă și prospectivă, acceptarea diversității de opțiuni în viața privată și în cea publică etc. Cum au primit elevii această nouă opțiune din programa școlară și ce părere au ei despre aprofundarea comunismului în licee aflați din următoarele rânduri:

CS, 18 ani, studentă, Focșani

«Cred că este benefică introducerea unei noi materii în liceu bazate doar pe comunism. Așa cum se învață istoria, nu înțeleg de ce nu s-ar cunoaște și perioada comunismului. Suntem români și suntem datori să ne cunoaștem trecutul. Și în plus, fiind opțional, nu este nimeni obligat să aleagă, dacă nu vrea. În momentul în care se cere la clasă înseamnă că acei elevi chiar au nevoie de istoria comunismului și sunt interesați. Oricum nu mi se pare foarte educativ, pentru că este foarte apropiată perioada și să studiezi un an întreg la o materie doar despre comunism. Elevii știu deja mai multe despre comunism, mai mult decât ai putea să înveți dintr-o singură carte. Am fost informați de la cei ce au trăit în acea perioadă. Nu știu ce poate cuprinde programa școlară la acel obiect pentru a se prelungi pe un întreg an. Eu dacă aș mai fi acum în liceu n-aș alege acest opțional pentru că nu mă pasionează istoria».

MG, 15 ani, elevă, Focșani

«Nu mi se pare un lucru folositor introducerea unei noi materii bazate pe aprofundarea strict a perioadei comuniste. Chiar dacă este opțional. Știm deja ceea ce ne interesează despre comunism și ne este mai mult decât suficient. Nu mai merită să ne amintim ce a fost în trecut și în plus avem deja în materia de

la istorie de clasa a XII-a despre perioada comunistă. Eu nu voi opta pentru acest opțional pentru că mi se pare inutil».

FN, 17 ani, elev, Focșani

«Nu sunt de acord cu acest opțional. Cred că avem destule materii în programă ca să ne mai fie pus și un opțional despre comunism. A fost destul mediatizată acea perioadă și cred că știm suficient. Oricum, chiar dacă avem deja și la istorie în materie despre perioada comunismului, sunt foarte puțini elevi cărora le face plăcere să învețe astfel de lucruri. Poate doar cei care sunt cu adevărat pasionați. Eu n-aș alege un astfel de opțional, pentru că nu mă interesează istoria».

MH, 20 ani, Focșani

«Chiar nu aveam nevoie de acest opțional. Învățăm destul despre Ceaușescu și despre acea perioadă la istorie în clasa a XII-a, chiar dacă poate pe mulți dintre noi nici nu ne interesează și nici nu vrem să urmăm ceva mai departe legat de istorie. Nu spun că nu trebuie cunoscută acea perioadă, dar e mai bine să ne gândim ce și cum vom face mai departe în viitor, decât să stăm să reflectăm la trecut. Ce a fost, a fost».

FG, 18 ani, elevă, Odobești

«Cred că ne va fi folositor un astfel de opțional. Este bine să ne cunoaștem trecutul țării și acea perioadă importantă din istoria României. Sînt elevi care sunt pasionați de istorie, care vor să urmeze mai departe așa ceva. Cred că cei ce au introdus un astfel de opțional s-au gândit la această categorie de elevi. Eu nu mi-aș alege un astfel de opțional pentru că nu sunt pasionată de istorie și nu mă interesează. Mă mulțumesc cu ora de istorie. Cred că este suficient ceea ce am învățat acolo»

GV, 15 ani, elevă, Chirnogi

«Eu nu sunt din Focșani, dar sincer mi-ar fi plăcut să se introducă o astfel de materie și la mine în liceu. Pot spune că istoria este una dintre pasiunile mele și sunt interesată de perioada comunismului și nu numai. Sper să pot urma ceva mai departe legat de istorie. Poate pe viitor să se afle și la mine la liceu despre acest opțional și să avem și noi ocazia de a alege. Chiar mi-ar plăcea».

În România, în 2010, aproximativ patru din zece elevi idealizau comunismul. Sondajul care analiza percepția tinerilor despre comunism arăta că 43% dintre elevii claselor a XII-a

considerau că se trăia mai bine pe vremea comunismului, iar 58% dintre elevi nu știau dacă comunismul a fost o dictatură. Iar profesorii români considerau că era mai bine ca elevii să nu învețe despre regimul comunist la școală, pentru că nu există un consens asupra evenimentelor. Aproape jumătate dintre adolescenții români, născuți și crescuți după căderea regimului comunist, cred că perioada comunistă a fost mai bună decât cea actuală, și nu resping ideea unui lider autoritar.

Societatea română eșuează în efortul deliberat de a transmite informații și atitudini despre regimul totalitar comunist, așa cum a fost el.

Această imagine a lipsei de cunoștințe și interes a tinerilor de azi despre comunismul de ieri s-ar putea să fie o proiecție a handicapului *nostru* de a vorbi despre propria noastră viață. Așa cum a fost ea.

Societatea românească și, în primul rând, cea mai tânără generație uită răul comunist pentru a face loc amintirii unei utopii. Uitarea poate lăsa generația următoare pradă unui demagog abil, ce poate specula această utopie.

**PLANŞE
FOTOGRAFICE**

Trupe de Securitate în acțiune, Timișoara, 16.12.1989

Trupe de Securitate în acțiune, București, 21.12.1989

Trupe de Securitate în acțiune, București, 21.12.1989
Autor foto: Laurențiu Gâlmeanu

Trupe de Securitate în acțiune, București, 21.12.1989

Trupe de Securitate, Timișoara, 20.12.1989

Trupe de Securitate, Timișoara, 20.12.1989

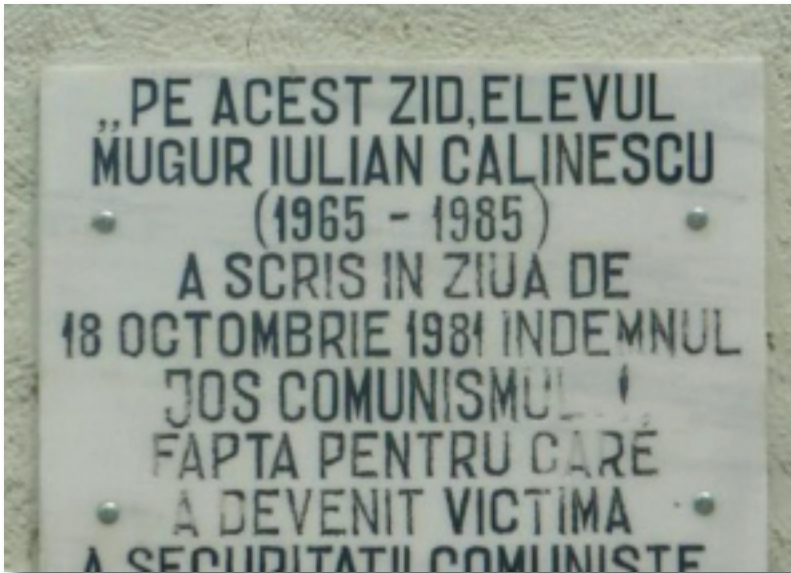
Trupe de Securitate, Timișoara, 20.12.1989.
Foto realizat de Lucian Puiu

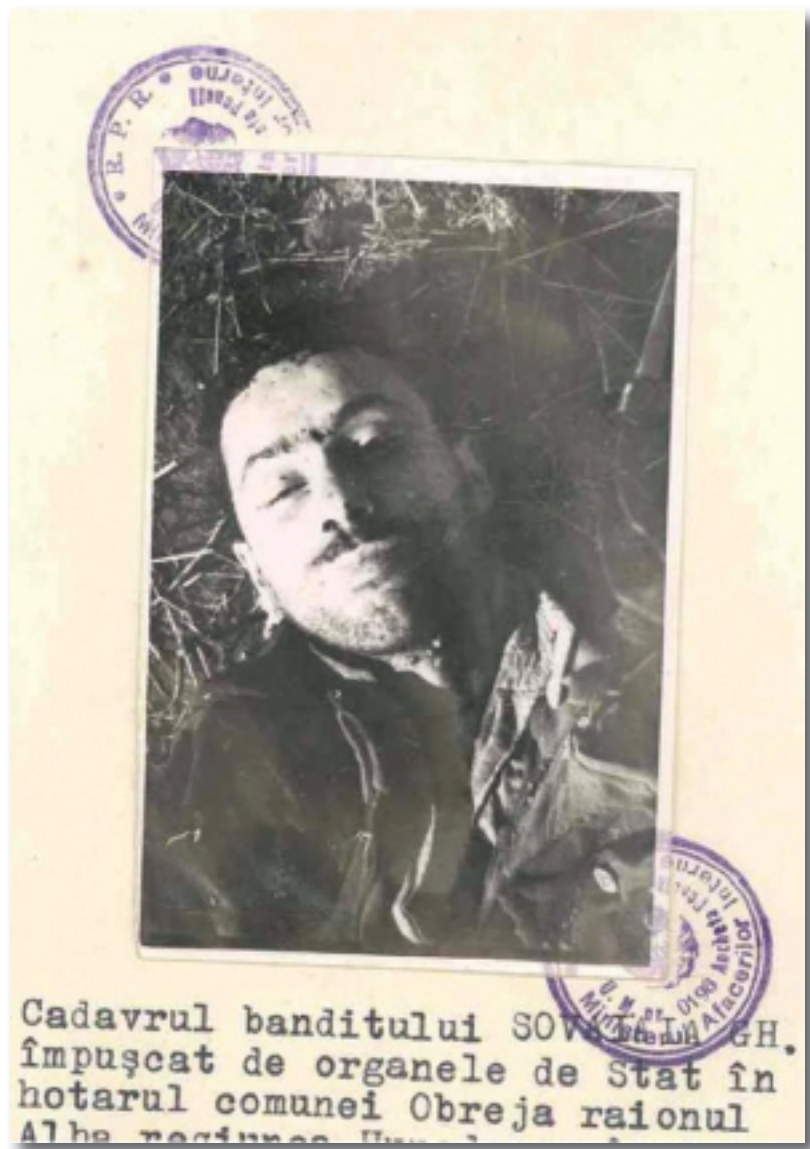
Trupe de Securitate, Timișoara, 20.12.1989.
Foto realizat de Lucian Puiu

Trupe de Securitate depun jurământul în 1989

O victimă a Securității

Cadavrul unui luptător anticomunist ucis de Securitate.

Sursa foto: Facebook

Cadavrul unui luptător anticomunist ucis de Securitate.

Sursa foto: Facebook

Luptători anticomuniști, victimele Securității.

Sursa foto: Facebook

Grup de luptători anticomuniști al lui Ion Gavrilă Ogoranu.

Sursa foto: Internet

„Armata nu a răspuns cum trebuie”

INSEMNAȚIILE UNUI ȘEF AL

Instrument privilegiat al represiei în timpul regimului comunist, exercitată o țoare care, deși mai curând psihologică în ultima domnie de ani, nu era mai puțin violentă, securitatea era răspunzătoare de un foarte grav traumatism social.

ION ILIESCU

(Deși, după directiva 70, actualul proiect de lege al Securității a avut o atenție de-a dreptul cuceritoare față de faptul secret, citatul de mai sus ține cont, de la pagina 50, din cartea „Revoluția și reformele”, de termenii și cu precizie în a scrie o asemenea afirmație.

☆

„Borse demne de încetarea din Capitală se au pus la dispoziție a celor după intervenția făcută în agenda sa de lucru de către maiorul de securitate Radu Tinu. MR. RADU TINU VINI, locuitor al sferei Securității județului Timiș.

Interviurile, care încep pe 15-a agendă în decembrie, nu s-au încheiat, în continuare, cronologie pe zile următoare. Data de 20 decembrie este scriată cu mănușile și încadrată cu linii albe de mână personalului agendei.

Prima a nu îngușura lecturii, toate cuvintele prezentele le-am transcris în întregime.

Dacă în Procesul de la Timișoara fui în fața lui Ionuțescu învințit și mărturie securității au scris că, în unele represiuni recente recente, ei nu au avut alt rol decât acela de a coliza informații, să vezi convinge, atunci cititor, înțelegând cele ce urmează, că lucrurile nu s-au desfășurat așa. Eu mai scriu, după cum am mai scris, nu știu că sunt ocupat și nu mă gândesc și nu am spus-o înainte. Fapt pe care, sperăm, într-o bună zi, îl vom vedea.

Fila de agendă 18 DECEMBRIE

- 2000 „Vestea” (PDR) — Cămar de teroare înformativă; „Vestea” — pastorul Teșcu n.s.
- dispozitiv direct
- o situație deosebită — în țară
- expulziți din țară de evacuare — cei doi dispoziții
- nu avem certitudinea că situația nu se va repeta
- măsuri stricte
- gravitate mare
- securității — investigații
- să-l dezarmăm
- pedinești ofițerii de la scapă — analiza din partea de țară a fiu scrie, foarte curat, pentru rama scriești:

CAMI PARAFOLARI BASHIRI ISPARAN

Fila de agendă 21 DECEMBRIE

Situația 2

- 1. Tev. general MACHI — analiză „V” „V” — pastorul Teșcu n.s.
- 2. Vineri — București
- 3. 18.12-18.49 — Vitebskopol
- 4. — L.A.E.M. — E. Timiș
- 5. — 250 refuzuri
- 6. — măsuri severe de precauție — să fie toate
- 7. — stăpânirea situația — a stricte
- 8. — toate ce învințirea arap
- 9. — dispozitiv informativ de investigație a securității
- 10. — ofițerii din obiective
- 11. — loc de executare — STAT MAJOR (P.A.)

- 12. arcești în colectivitate
- 13. precept cu informații în strada
- 14. lista de interdicție — dispoziție; anechea scrisă — cine a organizat și cum
- 15. Cămară ofițeri superioare în Direcția de securitate pentru a D.S.S. n.s.
- 16. anchetatori

Fila de agendă 18 DECEMBRIE

- 17. 28 studenți și fără ocupații
- 18. stăruirea celor arestați — arceștii PEN-TRU A-1 LUGRA LA NOI IN AREST
- 19. prima reacție — eliberarea arestaților
- 20. stricte — cu țară, cât mai strict, unde
- 21. P.C.T.F. (partea control trecere frontiera n.s.) — amănunțit față de cine intră în țară
- 22. UNIDONNE (P.A.) Forțe — 6 persoane — 20 oameni
- 23. Biserica reformată
- 24. persoanele de pe pământ să fie toate în țară agendă
- 25. alți categorii de elemente să fie sub control
- 26. investigații C.I.D. (Control de inform. mare și documentare și Securitate n.s.)
- 27. cei pedeschi din II și VII (Ingaria și Ingaria n.s.) — din Timișoara și pitești în albe zăne
- 28. obiective de arcești
- 29. studenți
- 30. anchetatori
- 31. informații — unde sînt coordonați
- 32. Vitebskopol — naționalității — înțelegerea populației

Fila de agendă 19 DECEMBRIE

- 33. situație complexă și imprevizibilă
- 34. CONTROL DE SECURITATE LA OTETEȘTI MAJ. n.s.
- 35. ARMATA NU A RĂSPUNS ASA CUM TREBUIE, IN TIMP OPTIM (n.s.)
- 36. Verificări la B.L.D. (Biroau de informare și documentare n.s.) urgent
- 37. obiective comuniste
- 38. țară nu să care nu se prezintă la serviciu
- 39. 12 ofițeri veniți de la alți județi
- 40. șefi de servicii sau cor pașii
- 41. ofițeri după informații
- 42. organizarea retririi cadrelor
- 43. șefi de servicii
- 44. spital
- 45. Dragoman este vorba despre câmpul de securitate Dragoman Romii n.s.) L.S.

Fila de agendă 23 DECEMBRIE

- 46. identificarea unor elemente de activitate de „pavilion învințitului” n.s.
- 47. ILIES PETRU Este vorba de necrul și disidența învințirea PETRU ILIESU n.s.
- 48. introducere E notele (ELECTRODONNE n.s.)
- 49. mandatul Bege sfârșite (Este vorba de MILAI CRISTOC, șeful raionului de

Din agenda maiorului de Securitate Radu Tinu

SECURITĂȚII

sudăre, parșupeni de marea la de-

memoriale din 19 și 17 decembrie n.m.)

— clasice de ofensibili

— recreări masive

1.1

— din informațiile obținute situația la

persoana de investigație (sic) n.m.)

— în cursul zilei acțiunile de vandalism

— s-a constatat în unele unități economice,

la EREB + altele

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

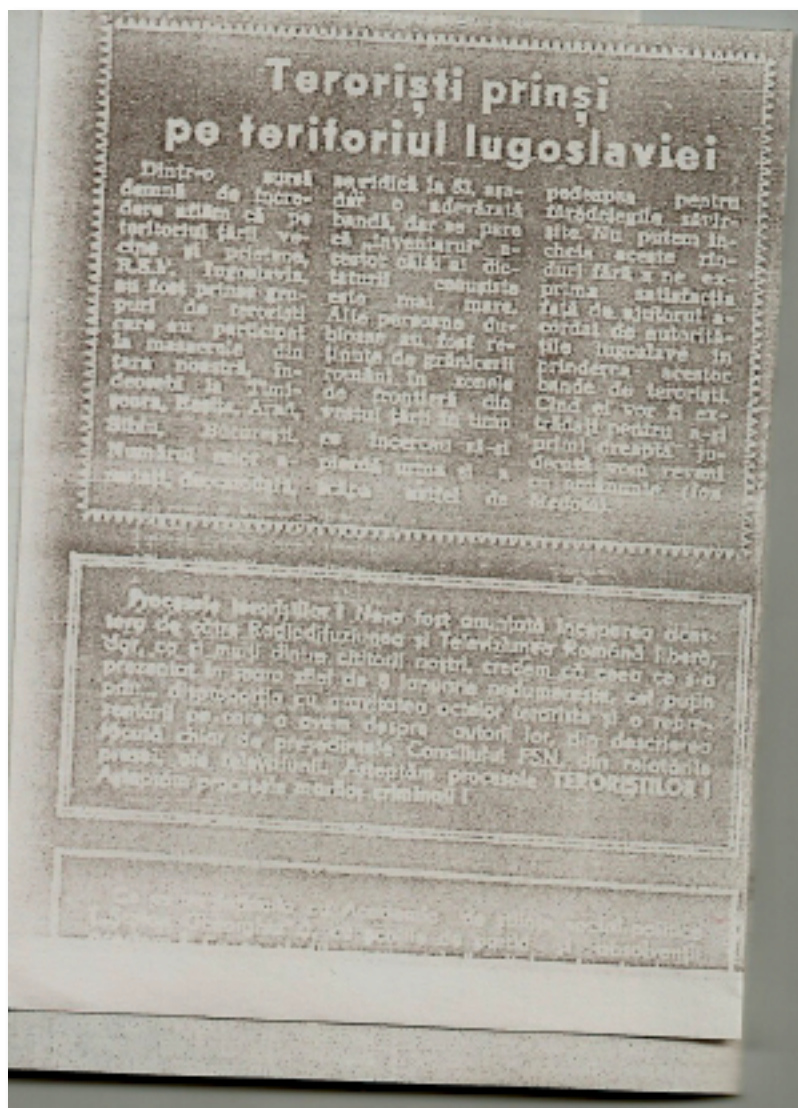
— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

— în situația de izbucnire a mișcărilor și se

Din agenda maiorului de Securitate Radu Tinu (continuare)

Teroriști prinși în Iugoslavia.

Sursa foto: Internet

*Masacrul USLA, 24 decembrie 1989,
capul tăiat atribuit locotenent-colonelului Troscă*

Masacrul USLA, 24 decembrie 1989, cadavrul lui Troasca

Adevărata victimă decapitată

SOCIETATEA COMERCIALA "BANATUL" SA

TIMISOARA

Nr. 4802 din 7 XI. 91 1991

C e t r e,

ASOCIATIA "17 Decembrie" TIMISOARA

Urmasor solicitării dumneavoastră, vă facem cunos-
cute repartiturile operative pe lunile noiembrie și decembrie 1989.
privind cazarea turiștilor străini din hotelurile din municipiul
Timișoara.

Redăm mai jos situația susmenționată :

	LUNA		LUNA	
	noiembrie 1989		decembrie 1989	
	Străini	Socialiști	Străini	Socialiști
	total		total	
H. CONTINENTAL	615	416	795	199
H. CENTRAL	134	96	127	164
H. BANATUL	9	-	8	-
H. TIMISOARA	964	973	435	371
H. NORD	-	-	21	2
H. HOTEL	298	255	139	119

DIRECTOR

co. Marin Măteșcu

Situația turiștilor în decembrie 1989, Timișoara.

Sursa foto: Marius Mioc

- C O P I E -

ROMANIA
MINISTERUL APARĂRII NAȚIONALE
15 Ian. 1990
Nr. S.536

SECRET DE SERVICIU
Exemplarul nr. 3

V A Z U T

COMANDANTUL GARNIZIONEI TIMISOARA
General-maior, Gheorghe Popescu

PROCES VERBAL

Început azi 08.01.1990 la U.N. 01024 Timișoara.

În baza hotărârii telefonice nr. 3/03.1.1990 a U.N. 02540 Craieva constata fereașă din:

- președinte : Cpt. DIACONU MIHAI din U.N. 01024 Timișoara

- membrii : Lt.col. DEHETEH ȘTEFAN

M.N.ci.II-a PANINA AMBROSIE

Pit. CIUHAN VASILE

Pit. CUCURRANU VASILE

Sg.maj. HORANU GABRIEL

a precedat la verificarea armamentului de la organele de securitate, poliție și persoane civile.

În urma verificării ocazională a constat următoarea situație a armamentului cu urme de funingine:

- SECURITATE -

Nr.	Cui aparține	Tip	Seria	Obs.
ori.	Grad, nume, prenume	armament	nr.	
0	1	2	3	4
1	Lt.maj. Matcovschi Titus	Pistol col. 7,62 mm.	AC-7990	
2	Lt.maj. Bohog Cornel	"	AP-0104	
3	Pit. Timbuli Gheorghe	"	AT-8299	
4	Cpt. Ivan Ionel	"	AC-4201	
5	Pit. Seica Constantin	"	AC-7470	
6	Cpt. Petroa Vasile	"	AC-4164	
7	Pit.maj. Nan Patriciu	"	AP-9597	
8	Lt.maj. Tomuș Alexandru	"	AC-6163	
9	Cpt. Nedeanu Vasile	"	AT-9427	
10	SERVICIUL "P"	"	AP-0203	
11	Cpt. Andrei Constantin	"	AC-4004	
12	Lt.maj. Vidican Mihai	"	AC-0028	
13	Pit. Sima Ioan	"	AC-6156	
14	Cpt. Căpuntu Stela	"	AC-3002	
15	Pit. Piere Marian	Pistol mitralio- ră 7,62 mm.	BN-0555	
16	Lt.col. Pega Petru	"	BL-3023	
17	Pit. Neisă Orăntiu	"	BC-2961	
18	Pit. Andrei Ioan	"	BN-0603	
19	Pit. Seica Constantin	"	BN-2965	
20	Lt. Iaru Florin	"	BG-1765	

Proces-verbal care constată prezența funinginei pe armele unor cadre
MI Timiș. Sursa foto: Internet

BIBLIOGRAFIE

1. Izvoare

BARRON, John, *The K.G.B. Today*, N.Y., Reader's Digest Press, 1983

DOBRE, Florica (coord.), *Structuri/cadre, obiective și metode. 1948-1967. Documente inedite din Arhivele Securității*, vol. I, București, Editura Enciclopedică, 2006

MIOC, Marius, *Curtea Supremă – Procesele revoluției din Timișoara*, Timișoara, Editura Artpress, 2004

2. Documente publicate

Adeverința CNSAS cu nr. 979/03.05.2011

Adeverința CNSAS cu nr. 1592/ 07.06.2011

Amnesty International Romania, 1980

Completare la instrucțiuni, f.a.

Directiva (nr. 70 din 15 martie 1954) Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Populare Române despre munca organelor de informații grănicerești cu agentura, 1954

Directiva asupra organizării evidenței operative de către organele securității statului, a elementelor dușmănoase din Republica Populară Română, 1951

Directiva despre munca cu agentura, 1951

Directiva pentru organizarea și conducerea muncii informative la sate, 1951

Instrucțiuni pentru organizarea și funcționarea birourilor și secțiilor de evidență din regiunile de securitate, 1951

Instrucțiuni privind munca de supraveghere operativă a organelor MAI din RPR, 1957

Monitorul Oficial nr. 691/25.10.2007

Monitorul Oficial nr. 72/21.02. 2013

Monitorul Oficial nr. 1305/25.11.2015

Monitorul Oficial nr. 320/03.10.201.1

Stenograma teleconferinței CPEx din ziua de 17 decembrie 1989

The Military Balance, 1988-1989, London, 1989

3. Lucrări generale și speciale

- BALINT, Costel, 1989 *Ieri informator, azi colaborator*. Timișoara, Editura Eurostampa, 2011
- CHEPTEA, Stela, CÎRSTEA, Marusia, DUMITRESCU, Horia (coordonatori), *Istorie și societate*, volumul II, București, Editura Mica Valahie, 2011
- DELETANT, Dennis, *Ceaușescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989*, București, Editura Humanitas, 1998
- DELETANT, Dennis, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948-1965*, traducere de Lucian Leuștean, cu o prefață a autorului pentru ediția în limba română, Iași, Editura Polirom, 2001
- DUPLAN, Christian, GIRET, Vincent, *Viața în roșu*, vol. I-IV, București, Editura Nemira, 1997-2000, traducere din franceză de Nicolae Baltă, vol. III
- MIHALACHE, D. Vasile, SUCIU, P. Ioan, *Istoria Jandarmeriei Române, 1850-2000*, București, Editura Sylvi, 2000
- NICOLESCU, Constantin D., *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, București, Editura Ramida, 1993
- OPREA, Marius, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, Iași, Editura Polirom, 2008
- PACEPA, Ion Mihai, *Cartea neagră a Securității*, ediția a II-a revăzută, vol. 1 – *Poliția politică și spionajul în România comunistă*, București, Editura Omega, 1999
- RADO, Gino, *Incursiune în istoricul instituțiilor participante la reprimarea Revoluției Române din 1989. Timișoara – Decembrie 1989*, Timișoara, Editura Memorialul Revoluției 1989, 2011
- RADOS, Antonia, „*Die Verschwörung der Securitate*”, Hamburg, 1990
- TISMĂNEANU, Vladimir, DOBRINCU, Dorin, VASILE, Cristian (edit.), Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, *Raport final*, București, Editura Humanitas, 2007
- TRONCOTĂ, Cristian, *Duplicitarii. O istorie a Serviciilor și de Securitate ale regimului comunist din România*, București, Editura Elion, 2003

4. Lucrări speciale

4. 1. Studii și articole

BANU, Florian, *Literatura istorică și documentele Securității. Câteva considerații privind istoriografia Securității*, în „Caietele CNSAS”, an. I, nr. 1/2008

CRĂCANĂ, Iuliu, *Salarizarea cadrelor Securității*, în CNSAS. Studii 1, București, 2001

GIURESCU, Dinu C., *Demobilizarea și dezarmarea trupelor române din țară*, în „Magazin istoric”, nr. 10 (331), octombrie 1994

IORDACHE, Claudiu, *Securitatea lui Nicolae Ceaușescu în decembrie 1989*, în „Caietele Revoluției”, nr. 3 (58)/2015

MIHALACHE, Andi, „Memoria epocii GheorghiuDej: literatura autobiografică și posteritățile compensatorii ale comunismului românesc”, în Adrian Cioflâncă (coordonator), *Represiune și control social în România comunistă*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, vol. V-VI, Iași, Editura Polirom, 2011

OPREA, Marius, *Agenții acoperiți ai Securității în Occident, Cazul Silviu Crăciunaș*, în „Dosarele istoriei”, nr. 4 (2002)

OPREA, Marius, *Istoria războiului rece: Spionajul Românesc în Occident în primul deceniu al războiului rece*, în „Revista de istorie militară”, nr. 6 (2003)

OPREA, Marius, „Moștenitorii Securității”, în *Despre Holocaust și comunism*, Anuarul IRIR, vol. I, 2002, Iași, Editura Polirom, 2003

ROMAN, Cristina, „Represiune și regim concentraționar în România comunistă (1945-1967)” în Muraru, Andrei (coord.), Mareș, Clara; Lăcătușu, Dumitru; Stan, Marius; Petre, Constantin; Cucerai, Sorin, *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, studiu introductiv de Cristina Roman, postfață de Marius Oprea, Iași, Editura Polirom, 2008. „Sfera Politicii”, nr. 64, noiembrie 1998

5. Surse digitale

„Adevărul” redeschide dosarele Revoluției: „«Turiștii» sovietici de la Valea Rea”, 28 februarie 2010, <http://adevarul.ro/news/>

[societate/adevarul-redeschide-dosarele-revolutiei-turistii-sovietici-valea-rea-1_50acec767c42d5a6638bf143/index.html](http://www.adevarul.ro/adevarul-redeschide-dosarele-revolutiei-turistii-sovietici-valea-rea-1_50acec767c42d5a6638bf143/index.html)

ALBU, Ovidiu, *De ce plătim în continuare pensii uriașe securiștilor? Exemplul polonez*, 03.09.2014, <http://www.evz.ro/de-ce-platim-in-continuare-pensii-uriase-securistilor-exemplul-polonez.html>

MIOC, Marius, „Teodor Mărieș în dialog cu Angela Băcescu (iunie 1991)”, 13 iunie 2011, <https://mariusmioc.wordpress.com/2011/06/13/teodor-maries-in-dialog-cu-angela-bacescu-iunie-1991/>

BADEA, Dan, *Cazul Trosca: Și totuși...avem eroi!!!*, <http://www.danbadea.net/2013/12/24/cazul-trosca-si-totusi-avem-eroi/>

BORCEA, Ștefan, *Nicolae Ceaușescu, asasin și adulat. A înăbușit în sânge revolta țăranilor din Vrancea și un deceniu mai târziu a fost primit în județ ca un erou*, 2 ianuarie 2016, <http://adevarul.ro/locale/focsani/nicolae-ceausescu-asasin-adulat-inabusit-sange-revolta-taranilor-vrancea-deceniu-mai-tarziu-fost-primit-jud>

CIOCÎLDĂU, Arina, *De ce a fost condamnat Homoștean? Ce a fost operațiunea „Autobuzul”, în „Adevărul”, adevarul.ro/news/eveniment/de-fost-condamnat-homosteann-fost-operatiunea-autobuzul-1*, 21 mai 2010

CRASNEA, Indira, *Alexandru Vișinescu, condamnat la 20 de ani de închisoare pentru crime împotriva umanității, romanalibera.ro*, 10 februarie 2016

DELCEA, Cristian, PALAGHIA, Mihai: „Turiștii sovietici erau din forțele speciale ale URSS”, adevarul.ro, 4 martie 2010

Despre Iulian Vlad cu Ion Cristoiu și Aurel Rogojanu, http://www.dailymotion.com/video/xl6z5t-ii-despre-iulian-vlad-cu-ion-cristoiu-si-aurel-rogojan-la-b1-tv_news, 30 mai 2014

FLORESCU, Silviu, *Revoltător! A trebuit să fie violată o fetiță de opt ani ca să mai aflăm de afacerile securiștilor, renasterea.ro*, 10.10.2016

GHERGUȚ, Ondine, *Șefii Securității, judecați pentru crime împotriva umanității, romanalibera.ro*, 2 august 2016

<http://www.agerpres.ro/comunicate/2016/06/30/comunicat-de-presa-iiccmer-12-06-13>

<http://www.cnsas.ro/documente/monitoare/2010/Vladu%20Iulian.pdf>, 30 mai 2014

<http://www.iiccr.ro/iiccmer-investigheaza-35-de-persoane->

suspectate-ca-au-comis-crime-in-timpul-regimului-comunist/LĂCĂTUȘU, Dumitru, *General-colonel Iulian Vlad. O biografie*, contributors.ro, 21 decembrie 2015

MACOVEI, Remus, *16-22 decembrie 1989: Conducerea acțiunilor militare*, ziarulnatiunea.ro, 21 decembrie 2014

MĂNDRU, Bogdan, *Istoria Securității în România*, https://bogdanmandru.wordpress.com/istoria-securitatii-in-romania/

MINCAN, Mihai, *Crimele Revoluției: măcelul de la MAPN*, adevarul.ro, 29 noiembrie 2009

PETRE, Roxana, *Partidul lui Marian Munteanu devine nefrecventabil, din cauza colaborării acestuia cu Securitatea, chiar dacă CNSAS spune că nu a făcut poliție politică*, romania libera.ro, 22 octombrie 2016

PETROVICI, Georgeta, *Destăinuirile unui fost SECURIST din Timișoara: Revoluția a fost animată cu agenți KGB*, evz.ro, 25 decembrie 2013

Raportul Serviciului Român de Informații (SRI) despre evenimentele din decembrie 1989 document electronic, http://www.amosnews.ro/arhiva/raportul-sri-legat-evenimentele-timisoara-din-1989-16-12-2003

„Expres” nr. 56-62, februarie-martie 1991, https://romanianrevolutionofdecember1989.com/ordinul-2600-1988-al-ministerului-de-interne/

RONCEA, Victor, *William „Thomas” Totok, omul care o spiona pe laureata Nobel Herta Muller*, curentul.info, 16 februarie 2010

ROȘCA, Iulia, *Cum a fost primit Iulian Vlad, ultimul șef al Securității, de vicepreședintele CJ Vâlcea: „Am un cult deosebit pentru domnul general, mă înclin în fața dumneavoastră! Ați rămas în mentalul colectiv, ne-ați învățat că ideea de naționalism nu trebuie să piară niciodată”*, HotNews.ro, 26 octombrie 2016

SURCEL, Vasile, *Sergiu Nicolaescu: regizorul și Revoluția*, http://www.curentul.info/2012/index.php/2012122181573/Special/Sergiu-Nicolaescu-regizorul-si-Revolutia.html, 20 decembrie 2012

ȘOMĂNESCU, Mihai, *Istoricul american Larry Watts: „Turiștii” sovietici nu au fost un basm inventat de Ceaușescu. Ei au mai acționat în România*, activenews.ro, 17 ianuarie 2015

ȘTUCAN, Costin, *Președinte la Dinamo, criminal, torționar, tată de actriță celebră. Jivago mutilat, episodul I: povestea celor cinci tineri uciși fără milă în Mehedinți*, prosport.ro, 13 aprilie 2016

TUDORICA, Andreea, SURCEL, Vasile, *Mecanismul terorii: Miliția, Armata și Securitatea*, jurnalul.ro, 28 noiembrie 2009

TOMUȚA, Nicoleta, *Generalii represivi – În liberate, plevușca vânturată după gratii*, <http://unirea.3x.ro/arhiva/2002/12/18/pag1.html>, 18 decembrie 2002

Fostul șef al Securității comuniste, primit cu osanale la Vâlcea: Vicepreședintele CJ s-a închinat în fața lui Iulian Vlad, condamnat pentru evenimentele din '89, <http://www.b1.ro/stiri/eveniment/fostul-sef-al-securitatii-comuniste-primit-cu-osanale-la-valcea-vicepresedintele-cj-s-a-inclinat-in-fata-lui-iulian-vlad-condamnat-pentru-evenimentele-din-89-video-166179.html>, 26 octombrie 2016

